

**MAKROGAZDASÁGI,
ÁLLAMHÁZTARTÁSI
HELYZETKÉP
2020-RÓL**

ECO-VISTA KFT

2021. április 26.

MAKROGAZDASÁGI, ÁLLAMHÁZTARTÁSI HELYZETKÉP 2020-RÓL

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ	2
I. Világgazdaság – a kialakult válság	9
<i>Visszaesés a világgazdaságban</i>	9
<i>Romló európai tendenciák</i>	10
II. A magyarországi reálfolyamatok jellemzői	13
<i>A gazdasági visszaesés megállítása</i>	16
<i>A gazdaságban működő vállalatok helyzete</i>	18
<i>Külgazdasági folyamatok</i>	19
<i>Beruházások</i>	23
III. Az egyes ágazataink helyzete	28
<i>Ipari termelés visszaesése</i>	28
<i>Építőipar helyzete</i>	31
<i>Mezőgazdasági termelés</i>	33
<i>Az idegenforgalom</i>	35
<i>Kiskereskedelem helyzete</i>	38
<i>Szállítási nehézségek</i>	44
<i>Informatika, távközlés fejlődése</i>	45
IV. A pénzügyi folyamataink 2020-ban	48
<i>Az infláció, árfolyam alakulás folyamata</i>	48
<i>Államháztartás, államadósság</i>	51
V. Társadalmi, gazdasági változások és hatások	55
<i>Népesség, népmozgalom</i>	55
<i>Foglalkoztatottság</i>	56
<i>Keresetek, jövedelmek, fogyasztás alakulása</i>	60
<i>Háztartások fogyasztása és pénzügyi helyzete</i>	63
Mellékletek	67
<i>Ábrák, Táblázatok</i>	67

Felhasznált adatbázisok (IMF, OECD, Eurostat, KSH, MNB, PM, NFSZ, ÁKK, MÁK)

ÖSSZEFOGLALÓ

A 2020-as makrogazdasági adatok jelzik a mély gazdasági válságot. A 47.605 milliárd Ft-os folyó áron mért GDP volumenben mérve 5%-os visszaesést jelentett az előző évhez képest. A hozzáadott érték csökkenésének mértéke az iparban 4,8%, az építőiparban 9,4% a mezőgazdaságban 6,7%, a szolgáltatások körében pedig 4,8%-os volt. A csökkenéshez az ipar 1 százalékponttal, az építőipar 0,5, a mezőgazdaság 0,2, a szolgáltatások pedig 2,7 százalékponttal járultak hozzá. A GDP felhasználási oldalát tekintve a háztartások tényleges fogyasztása erőteljesen, mintegy 2,6%-al csökkent, míg a közösségi fogyasztás 2%-al megemelkedett, azaz a fogyasztás az előző évinek csupán 98%-át tette ki. A bruttó felhalmozás csökkenése 4,4%, ezen belül a bruttó állóeszközfelhalmozásé 7,3%. A külkereskedelmi folyamatok érezhetően romlottak, ezt jelzi az export volumen 6,7%-os, és az import volumen 3,9%-os visszaesése. A gazdasági visszaesés mértékében a végső fogyasztás 1,3%-pontot, a bruttó felhalmozás 1,2%-pontot, míg a külkereskedelmi forgalom export-import egyenlege 2,4%-pontot jelentett.

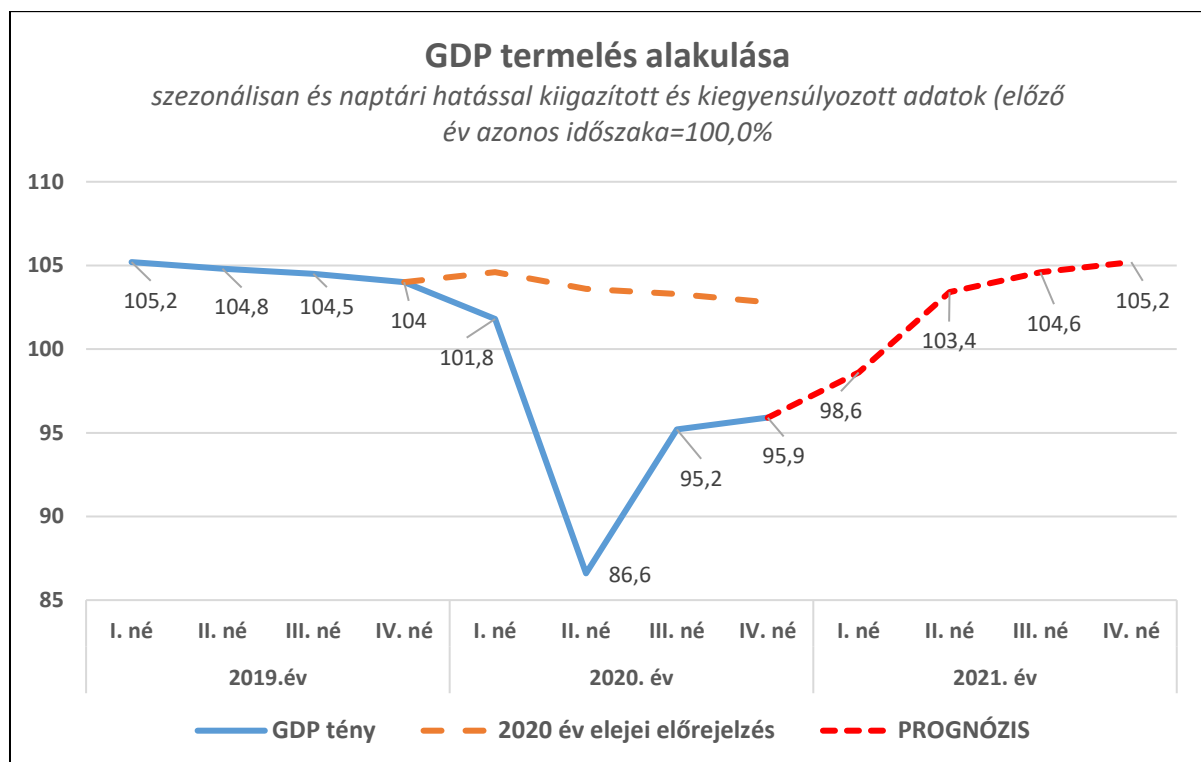
A 2020-as gazdasági változás mértéke meghatározza a további évek folyamatait. A pandémia kialakulása óta nehezzé vált reálisan, megalapozottan előre jelezni a gazdasági folyamatokat. A második hullámot követő újabb, harmadik veszélyhelyzeti szigorítások még inkább elnyújtják a gazdaság helyreállításának időszakát és komoly társadalmi nehézségekkel járnak együtt. A növekedés korábbi szintjét feltehetően csak 2023-ban érhetjük el, a legtöbb ágazat - így az exportunkban fontos ipari és szolgáltatási teljesítmények 2021-ben még aligha pótolják az elmaradt növekedést. Az egyensúly a szükségszerű monetáris-fiskális lazítások következtében nem áll helyre, gyorsulhat a fogyasztói áremelkedés üteme, tovább gyengülhet a forint. A foglalkoztatottság ismét csökkenhet, a kisvállalkozások jelentős arányban ellehetetlenülnek és a bizonytalan helyzetű háztartások még hosszabb ideig napi megélhetési gondokkal küszködnek.

A járvány alaposan megváltoztatta a terveket is ...

2020 márciusától a koronavírus járvány miatt kialakult világgazdasági helyzet alapjaiban befolyásolta az eddig pozitívnak ítélt felzárkózási folyamatunkat. Egyértelművé vált a komoly gazdasági visszaesés folyamata és teljességgel bizonytalanná az, hogy a koronavírus miatti, az egész világra kiterjedő járvány milyen hatásokkal jár a magyar gazdaságra nézve.

Az EU-tagállamokban az előrejelzések nagyon pesszimisták, és ez meghatározza a magyar export iránti keresletet is. A magyar gazdaságmentő intézkedések a 2020 második félévi GDP-termelés visszaesését is csak tompítani tudták. A második negyedévi 9%-os csökkenést a második félévben még 5-7% körüli GDP visszaesés követte. Éves szinten így 5% lett a bruttó hazai termék csökkenése. A hazai gazdaság 2019 évig az egész EU egyik leggyorsabban növekvő gazdasága volt, de most a GDP növekedés rangsorában a tagországok 26-ik helyére csúszott. A gyors helyreállítás elmaradására utal, hogy a magyar ipari bizalmi indexek és az EU konjunktúra-indexek - köztük az IFO üzleti index is – komoly gyengülésre utalnak.

2020-ban a beruházások 10%-al, azaz a GDP-nél erőteljesebben estek vissza. A beruházási ráta 1%-ponttal, 26 % körülire csökkent. A bruttó ipari termelés jelentősen, 5,5 %-al csökkent. Az építőipari termelés mintegy 10%-al esett vissza, míg a kiskereskedelmi forgalom 0,2 %-al mérséklődött. A turizmus, mint a járványnak leginkább kitett ágazat, nagyon jelentős visszaesést szenvedett. 2020-ban a külföldi vendégéjszakák száma mintegy 75 %-al csökkent, de a belföldiek által eltöltöttek száma is a korábbi egyharmadára esett vissza. Egyedül a telekommunikációs ágazat tudott 2020-ban jelentős növekedést elérni, és GDP termelése 2021-ben már 5%-ra bővült.

Forrás: KSH, saját szerkesztés

2020-ban a külkereskedelem alakulása érzékenyen befolyásolta a monetáris helyzetünket a folyó fizetési mérlegen keresztül. Az első félévében a kivitel erőteljesebben mérséklődött, hatására az aktívum nagyon jelentősen lecsökkent. Bár javult a külkereskedelem teljesítménye a nyári hónapokban, de ősszel, a járvány második hullámával ismét jelentősen visszaesett. Éves szinten a behozatalunk 1%-al, a kivitelünk 1,3%-al csökkent. A szolgáltatások külkereskedelme - alapvetően a turizmus és a nemzetközi szállítások jelentős csökkenésének a következményeként - az elmúlt évekre jellemző pozitívum után visszaesett, 2021-ben a járvány harmadik hulláma során ugyancsak komoly mértékű visszaesés is történhet.

A vállalkozások megsegítése alapvető fontosságú volt ...

Az egyik fő nehézséget 2020-ban a vállalati gazdálkodás lehetőségeinek romlása okozta. Az ipari termelés az első félévben 12,8%-kal esett vissza. Az összes értékesítés kétharmadát adó külpiazi forgalom volumene 13,6%-kal, míg a hazai eladások 7,7%-kal csökkentek. Az ipari termelés csak Észak-Alföldön (0,9%-kal) nőtt, de a többi régióban 2,9% és 21% közötti mértékben csökkent. Nyugat-Dunántúlon mintegy 25%-kal eshetett vissza. Még júniusban is az előző hónaphoz mérve 12,2%-os volt a termelés csökkenés, és éves szinten is 12% körüli termelés csökkenést szenvedett el. Hasonló volt az építőipar zuhanása is, a szerződésállománya a korábbi éveknél jóval alacsonyabb mértékű volt.

Bár jelentős összegű és olcsó forrásokkal igyekezett a kormány támogatni a cégek életben maradását és az ehhez szükséges fejlesztéseket, az év során végig bizonytalan volt a kereslet. Ezért a vállalkozások jelentős része el is halasztotta a korábban tervezett beruházását. Az állami beruházások út- és vasútépítése és a Paks-2 beruházás előkészítése mellett a turisztikai beruházások-fejlesztések, a sportlétesítmények építése, valamint a hadsereg korszerűsítési folyamata jelentett biztos projektet.

A foglalkoztatottak száma a válság leküzdésére szolgáló intézkedéseket követve a negyedévek során igen változó volt, de mindenképpen kevesebb volt, mint egy évvel korábban. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított munkanélküliségi ráta 4,6%-ra nőtt, a 25 éven aluliak 14,7%-os munkanélküliségi mutatója pedig 4 százalékponttal magasabbra került, mint egy évvel korábban.

A foglalkoztatottak száma a GDP mértékénél enyhébb ütemben apadt, az alkalmazottak esetében jelentősebb, 4% körüli csökkenés történt, és a vállalkozások foglalkozási képessége is intenzíven, 5%-nál nagyobb mértékben romlott.

2020-ban a válsághelyzet alatt jelentős változások történtek a munkaerőpiacon. A foglalkoztatás konkrét munkahelyi feltételei módosultak, a home-office, a csökkentett munkaidő, a fizetés nélküli szabadság, a kényszer-elbocsájtások következtében lassult, egyes területeken meg is fordult a korábban javuló tényleges jövedelmi folyamat. Így a bruttó keresetek konkrét alakulását, azaz a korábbi ütem lassulását jelezheti, hogy pl. az szja-bevételek növekedése mintegy felére, 5-6% közöttire csökkent az előző évi adatokhoz képest.

Magasabb infláció és jelentős fiskális bővítés - növekvő költségvetési hiány ...

A pénzügyi mutatók a válság megoldását segítő intézkedések következtében is - a gazdasági nehézségek okozta alapvető nehézségek miatt - erőteljesen romlottak. Az infláció 2020 júliusában 3,8%-ra – míg a maginfláció 4,5%-ra nyolcéves csúcsára emelkedett. A fogyasztói áremelkedés üteme éves átlagban 3,3% lett, de év végére jelentősebben, 4% fölé is emelkedett. Az infláció alakulásban érezhető változások történtek. A fogyasztás szerkezete módosult, az egyes termékcsoportok fogyasztási súlyaránya megváltoztatta az infláció belső szerkezetét. A fogyasztói árak között az élelmiszer árak az átlagosnál erőteljesebben emelkedtek, és ez érzékenyen érintette a rosszabb jövedelmi helyzetű háztartásokat.

A válság következtében a 2020 évi államháztartási hiányt a kormány már a félév végén 3,8%-ra emelte, majd ennél magasabb (7-9%), de akár 10%-hoz közelítő GDP-arányos államháztartási hiánnyal számolt. Ahogy várható is volt, végül a korábbinál nagyobb költségvetési kiadások és a tervezettnél jóval kisebb GDP miatt **8,1%** lett az éves hiány¹. A hiány a második negyedévben 1500 milliárd forinttal nőtt, sőt július végére már elérte a 2165 milliárd forintot. Ezt finanszírozta a tavaszi 3,5 milliárd eurós devizakötvény kibocsátás és jelzés értékű volt a korábbi kétheti helyett a kötvényaukciók hetenkénti rendszeressége². (A PM jelezte, hogy az adócsökkentések és a gazdasági teljesítmények visszaesése miatt az 1.400 md forintot is meghaladhatja az államháztartás 2020. évi bevétel-csökkenése!)

Az államháztartásnak - a kormány által korábban - 2020-ra még 66,3%-ra, majd év közben 72,6%-ra prognosztizált nettó konszolidált adóssága jelentősen megnövekedett, az év végére elérte a GDP **80,4%**-át. Az MNB júniusban 0,75%-ra, majd júliusban 0,6%-ra csökkentette az alapkamatot, azaz tovább lazított monetáris politikáján. A forint árfolyama már hosszú ideje gyengült, a 2010. évi átlagos 275,4 Ft/euró árfolyamtól számítva 2020. végére már 25%-os

---

¹ Jelentés a kormányzati hiányról és adósságról – EDP 2021. március 31.
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/edp/edp20210422/index.html>

² A finanszírozás során már az un. helikopter-pénz alkalmazása és megítélése is világszerte átértékelődött.

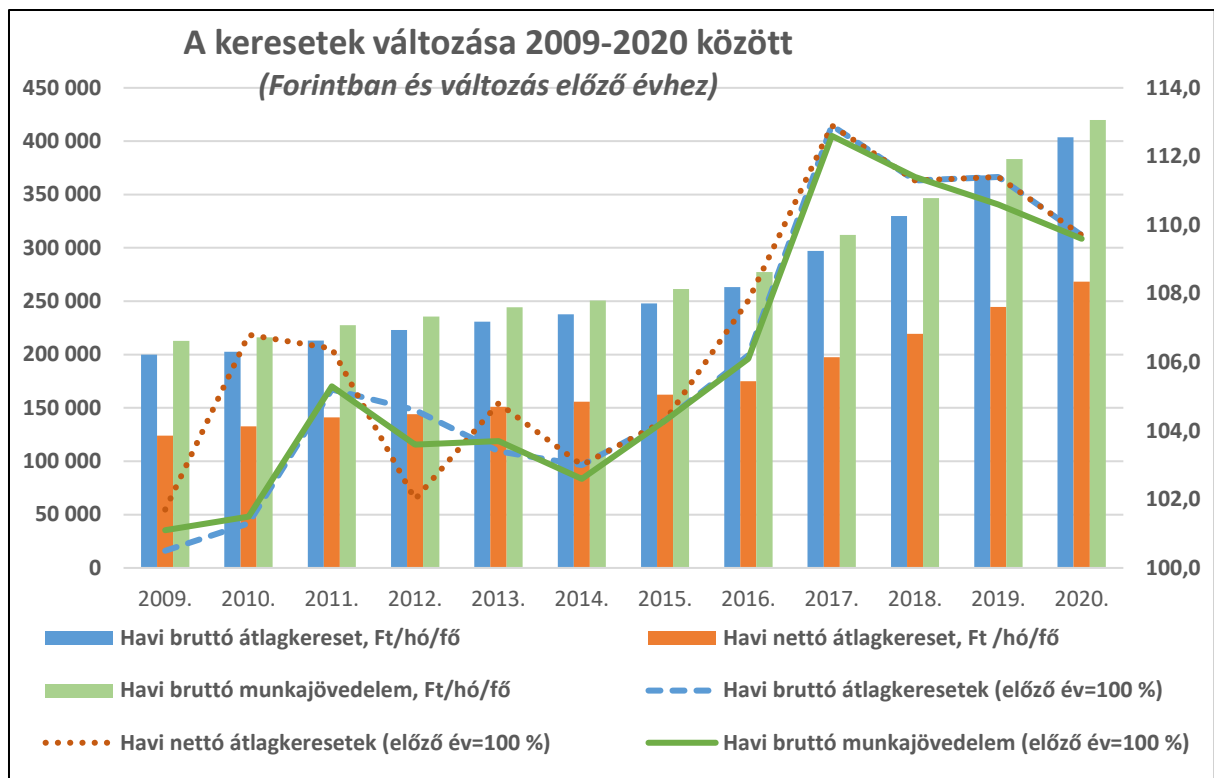
leértékelődést jelentett az éves átlagos 351 Ft/euró árfolyam. Az év folyamán igencsak volatilis árfolyam időnként megközelítette a 270 Ft/Eurot is. A veszélyhelyzetben a munkaadóknak az éves kötelező 8%-os béremelés komoly terhet okozott. A külföldi tulajdonú cégeknél azonban az esetleges tehernövekedés az erősödő euróban számolva jóval kisebb mértékű nehézséget – esetenként változatlan arányú béreket - jelentett a külföldi cégek számára. A gyengülő hazai fizetőeszköz hátrányosan érintette az emelkedő infláció miatt reálértékéből veszítő magyar fizetéseket.

A folyó fizetési és tőke mérleg egyenlege a válság következtében – a 2019-es 1,2 milliárd euró deficit után – 2020-ban 2,8 milliárd euró hiányt ért el. Több korábban bejelentett, de a válság miatt elhalasztott külföldi beruházás az év második felében újraindult, de a folyamatot az újabb hullám megzavarja. A külkereskedelmi aktivum meghatározója volt, hogy az export 6,7%-kal, az import 3,9% százalékkal visszaesett. A bruttóállóeszköz-felhalmozás 2017 óta tartó erőteljes volumen-bővülése pedig 2020-ban jelentősen visszaesett, az előző év 92,7%-ára.

A háztartások helyzete bizonytalan ...

A 2020-as év a munkaerőpiac számára nagy kihívásokat jelentett. Több ágazatban jelentős létszámleépítések történtek, alapjaiban megváltozott a foglalkoztatás gyakorlata. A megszűnő munkahely sok család számára komoly megélhetési nehézségeket okozott. A járvány gazdasági hatásai annak a veszélyét jelentették, hogy érdemi anyagi támogatás hiányában a tömeges munkanélküliség következtében kialakult jövedelemhiány miatt eddig relatív biztonságban élő családok élete ellehetetlenül. A járvány kitörése után több mint kétszázezren veszítették el a munkajövedelmüket, vagy jelentősen csökkent az, és az év folyamán csekély megtakarításaikat is felélték, így elvesztették az anyagi biztonságukat.

2020-ban mérséklődött az elmúlt évek jelentős fogyasztás-bővülése, ugyanis az azt kiváltó dinamikus béremelkedés, hitelezési expanzió, a családvédelmi programmal megalapozott magas fogyasztói bizalom hatása csökkent. A növekedést fékezték a magas lakásépítési-, karbantartási költségek, a lakásbérlés magas szintje és a megindult inflációs folyamat is. Ezért vált nélkülözhetetlenné a vállalati szektor állami támogatása mellett a háztartások megélhetési körülményeit javító intézkedések, pénzügyi segítség biztosítása is. Különösen fontos lépést jelentett, hogy az állami segítség munkahely megőrző támogatás formájában segítse a családokat.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó átlagkeresete 403 600, forint, a közfoglalkoztatottak nélkül 414 500 volt.³ A kedvezmények nélküli **nettó átlagkereset** 268 400 Ft, kedvezményekkel együtt 277 200 Ft lett. A pénzügyi és biztosítási tevékenység körében 709 300 Ft, míg a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén csupán 250 900. A teljes munkaidőben dolgozó férfiaknál 439 900, a nők esetében pedig 370 000 forintra nőtt a bruttó átlagkereset.

A csökkenő foglalkoztatás miatt 2020-ban éves átlagban az átlagkereset 9%-kal nőtt, ami reálértékben 6,2%-os emelkedés. A nyugdíjas árindex magasabb volt az átlagos fogyasztói árindexnél, azaz a nyugdíjak egyértelműen veszítettek reálértékükből. A lakossági fogyasztás így mintegy 2,5%-kal esett vissza, míg a közösségi fogyasztás ugyanekkora mértékben emelkedett.

A központi költségvetés hiánya 2020 december végére 4 910 milliárd forint, az éves előirányzat csaknem tizenháromszorosa lett. A Kormányzati szektor konszolidált bruttó adósága pedig 38 408 milliárd forintra nőtt, ami a GDP 80,4%-a. Az EDP jelentésben közli a kormányzat a

³A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél

2021 éves központi költségvetési tervezett hiányát is, ami -3 508 milliárd Ft, és a Kormányzati szektor konszolidált bruttó adóságának tervezett összegét is, ami 41 153 milliárd Ft lehet.

Makrogazdasági előrejelzés (előző év = 100%)

	2019.	2020.	2021.	2022.*
	tény		prognózis	
GDP volumen	104,9	94,9	102,5	103,8
Ipari termelés	105,4	94,5	100,5	103,5
Építőipari termelés	123	90,9	104	111
Kiskereskedelmi forgalom	106	99,8	102	105
Állóeszköz-felhalmozás	116	96,7	105	109
Behozatal	105	99	103,5	104,5
Kivitel	104	98,7	104,5	106,5
Bruttó kereset	111	109,7	106	108
Munkanélküliség	3,3	4,3	4,1	3,7
Infláció	103,4	103,3	104,2	103,8
Költségvetési hiány	2,1	8,1	5,5	4,5
Forint/euró árfolyam, Ft	325,4	351	355-360	350-355

forrás: KSH, */saját becslés 2021 április

I. VILÁGGAZDASÁG – A KIALAKULT VÁLSÁG

Visszaesés a világgazdaságban

2020-ban a globális gazdasági folyamatokat a járvánnyal kapcsolatos intézkedések határozták meg. A világgazdaságban több éve fokozatosan lassul a bővülés - 2017-ben 3,9%, 2018-ban 3,6%, 2019-ben már csak 2,9% nőtt a GDP - a járvány általános elterjedésével pedig a legtöbb vezető gazdaságban visszaesett a bruttó hazai termék volumene.

A koronavírus járvány okozta 2020 első féléves világgazdasági visszaesésre az utóbbi ötven évben nem is volt példa, ugyanakkor az év második felében már javultak a kilátások, enyhült a recesszió. A járvány első hullámában az országok többségében szinte leállt a gazdasági tevékenység, és a korlátozások következtében a világkereskedelmi forgalom erőteljesen beszűkült. 2020 nyarat követően, a kismértékű lassulást a járvány második hulláma sok országban komoly humanitárius válságot okozott. A kormányok a gazdaság működését kevésbé korlátozó intézkedésekkel igyekeztek segíteni. Emellett már előtérbe került - a fokozatosan erősödő járványügyi szigor ellenére - a társadalom mindennapjait kevésbé korlátozó megoldások kidolgozása, alkalmazása.

A világ két meghatározó gazdasága a pandémia során némileg eltérően viselte az országukat sújtó folyamatokat. **Kínában** a több évtizede tartó konjunktúrát a 2020 I. negyedévi 6,8%-os csökkenés törte meg, de a korlátozások megszűnésével a GDP volumene a II. negyedévben már 3,2%, a III. negyedévben 4,9% volt. Az **Egyesült Államok** – mint a járvány egyik gócpontja – szigorú korlátozó intézkedéseket hozott a vírus terjedésének megfékezésére és a II. negyedévben 9,0%-kal esett vissza a GDP. A III. negyedévben bár már élénkült a gazdaság teljesítménye, de még 2,9%-kal elmaradt a 2019 harmadik negyedévitől. A negyedik negyedévben – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 1%-kal nőtt az előző negyedévhez, de még 2,5%-kal mérséklődött a volumen az előző év azonos időszakához képest. Összességében 2020 egészében 3,5%-kal csökkent a bruttó hazai termék.

A globális gazdaság a 2020. évben összességében 3,5%-kal zsugorodott. A Nemzetközi Valutaalap adatai alapján igen eltérő a gazdasági visszaesés mértéke a fejlett országok és a fejlődő világ között. A fejlett országok GDP-je 4,9%-kal, míg a fejlődő országoké 2,4%-kal esett vissza.

2020 végére a korábban feltételezettnél kedvezőbb helyzet alakult ki, alapvetően mert nem esett a világkereskedelmi forgalom – úgy mint a tavaszi első hullámban - és megkezdődött globális szinten a lakossági fogyasztás bővülése. A járvány elleni oltóanyag egyelőre a fejlett országok lakosságát segíti, de a fejlődő országok esélyei nem kedvezőek a járvány és így a gazdasági válság gyors leküzdésére.

Romló európai tendenciák

Az Európai Unió gazdasága - különösen a régebbi országokban - már a koronavírus járvány előtt növekedési problémákkal küzdött, 2020 első negyedévében csökkent a GDP. A II. negyedévben mindegyik tagállamban visszaesett a bruttó hazai termék volumene, az unió összességében 14%-kal. A III. negyedévi 4,3%-os csökkenéssel 2019-hez mérve 2020-ban a GDP 6,8%-kal esett vissza. A tagállamokban a visszaesés mértéke igen eltérően jelentkezett, a válságot a korlátozó intézkedések formája és mértéke és időtartama befolyásolta. Leginkább Spanyolországot, Olaszországot és Franciaországot sújtották az intézkedések, ezekben az államokban a csökkenés mértéke már 2020 első kilenc hónapjában közelítette a 11%-ot. A gazdaság teljesítménye a legnagyobb gazdasági partnerünknél, Németországban és a visegrádi országokban az uniós átlagnál kisebb mértékben csökkent.

2020 decemberében az előző évhez képest az Európai Unióban a fogyasztói árak csupán 0,3%-kal emelkedtek, de az eurózónában 0,3%-kal mérséklődtek.

Infláció alakulása 2019-2020

Időszak, év		Magyarország	EU27	Eurózóna	Egyesült Államok	Japán
2020.	január	104,7	101,7	101,4	102,5	100,7
	február	104,4	101,6	101,2	102,3	100,4
	március	103,9	101,1	100,7	101,5	100,4
	április	102,5	100,6	100,3	100,3	100,1
	május	102,2	100,5	100,1	100,1	100,1
	június	102,9	100,7	100,3	100,6	100,1
	július	103,9	100,8	100,4	101,0	100,3
	augusztus	104,0	100,4	99,8	101,3	100,2
	szeptember	103,4	100,2	99,7	101,4	100,0
	október	103,0	100,2	99,7	101,2	99,6
	november	102,8	100,2	99,7	101,2	99,1
	december	102,8	100,2	99,7	101,4	98,8

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Ehhez viszonyítva eltérő a magyarországi infláció alakulása, Lengyelország után **a második legmagasabb értéket mutatta a hazai fogyasztói áremelkedés**. Jelentős növekedés az élelmiszerek és élvezeti cikkek, valamint a szolgáltatások fogyasztói árában volt, **különösen gyorsan emelkedett egyes alapvető élelmiszerek ára**. A magyarországi ipari termelői árak is lassú növekedést jeleznek, miközben az Európai Unióban az ipari árak 1,9%-kal, az eurózónában 2,1%-kal mérséklődtek.

A koronavírus-járvány okozta gazdasági válság komoly mértékben érintette a vállalati szférát. Megnőtt a vállalati csődök és a fizetéseképtelenségi eljárások esélye.⁴ A 2020-as fizetéseképtelenségi tényadatok ugyan nem jeleznek egyértelmű romlást, de még nem látható teljes egészében a visszaesés tényleges következménye. Jelentősek lehetnek többek között az ágazatokon átgyűrűző folyamatok. Romolhat a vállalatok pénzügyi teljesítőképessége, amennyiben nem sikerül időben elkerülniük a fizetéseképtelenséget. Számos vállalat már valójában nem működőképes, bár még nem ment csődbe. Annak, hogy pl. Németországban a vállalati fizetéseképtelenségi eljárások száma 15 százalékkal visszaesett 2020-ban, a fizetéseképtelenségi eljárásokra bevezetett ideiglenes moratórium eredménye. Enélkül a hivatkozott elemzés szerint akár 9 százalékos növekedés is bekövetkezhetett volna. Már a járvány előtt, 2019-ben a németországi gépjárműiparban romlott a fizetőképesség, recesszió alakult ki. Ennél jóval rosszabb helyzetre számítanak a hitelbiztosító elemzői Franciaországban és Olaszországban, ahol 21, illetve 37 százalékos emelkedéssel számolnak a fizetéseképtelenségi eljárásoknál. A 2020 évi válságban a franciaországi intézkedések eredményeként is csökkent a fizetéseképtelenségek száma még azokban a szektorokban is, amelyek több hónapos leállásra kényszerültek. A válságban érintett vállalkozásoknak csak 2022-től kell megkezdeniük a kedvezményes kölcsönök törlesztését. Ugynevezett rejtett fizetéseképtelenség veszélyeztet mintegy 22 ezer franciaországi vállalkozást, amelyek talán nem is maradnak működőképesek 2022-re. Valószínűsíthető, hogy növekedni fog a fizetéseképtelenségi eljárások száma Európában a járvánnyal összefüggő korlátozások megszüntetésével. A szigorítások és így a kedvezmények megszűnése – azaz a gyakran jelentős támogatások megszüntetése - az egyes országokban az oltási programok hatékonyságának függvénye.

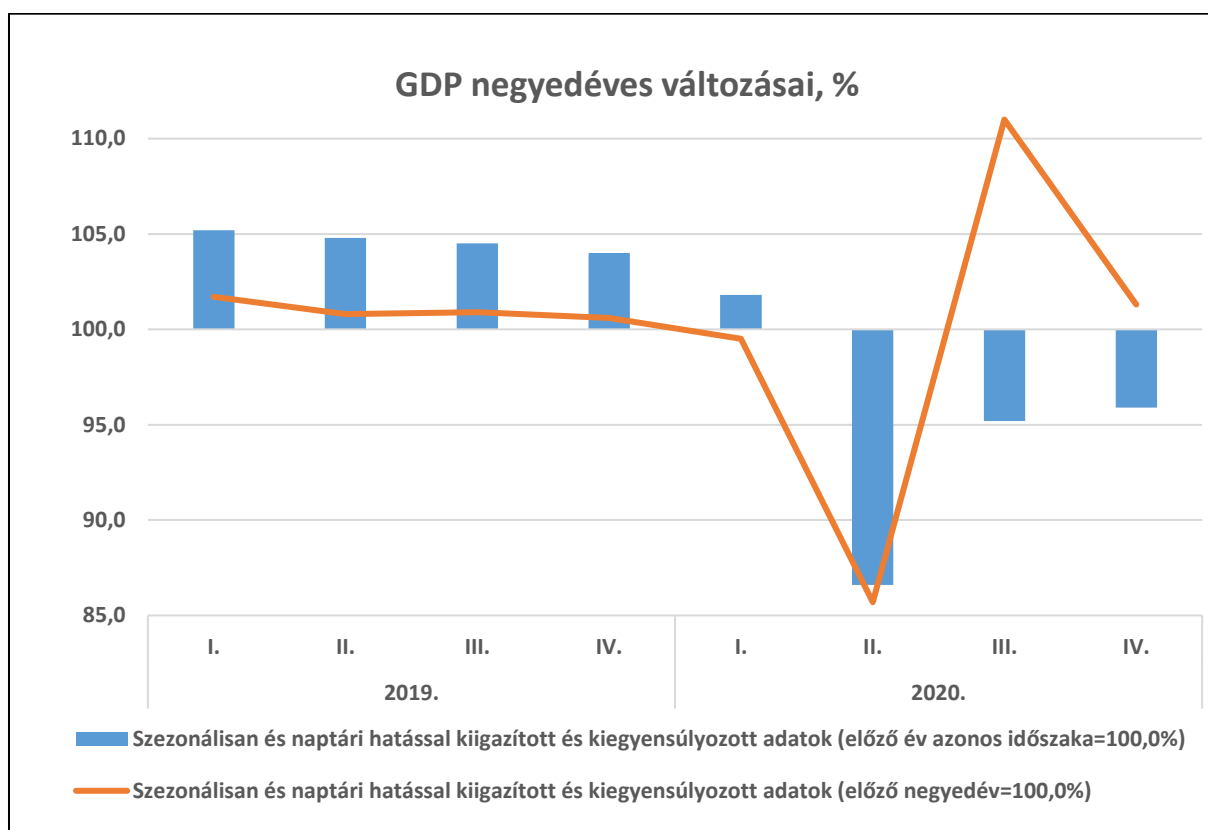
⁴ Lásd: a Coface, a világ egyik vezető hitelbiztosítója által készített felmérést, <https://www.coface.hu/Hirek-es-Publikaciok/Hirek/A-vallalati-fizeteskeptelenseg-paradoxona-Europaban-a-csoda-es-a-delibab>

A 2020-ban kialakult válsághelyzet különleges abból a szempontból is, hogy szinte lehetetlen értelmezni és előre jelezni a folyamatokat. Oka lehet ennek a nem-gazdasági jellegű tényezők bizonytalan megítélhetősége. A gazdasági modellekben és a konjunktúra előrejelzésekben nehéz értelmezni a pandémia okozta társadalmi változásokat, a szigorító intézkedések hatásait, a vírus terjedése miatti hatósági intézkedéseket, amelyek a munkapiacot és a családok korábbi megszokott életét szinte teljesen felborítja. Ráadásul a járvány elképesztő módon szélsőséges változásokat okozott regionálisan is, és eltérően és aránytalanul jelentkezett még egy-egy országon belül is. 2020-ban sok – utólag akár jogosan elhibázottnak tekinthető - intézkedés zavarta meg a gazdaságot. A nyári hónapoktól a legrosszabb tavaszi szakasz után a védőoltásoknak köszönhetően már egy gyors helyreállítást feltételezett a világ, és pozitívan reagáltak is erre a nemzetközi tőkepiacok. Következett azonban a második hullám, amely újra visszavetette a lassan meginduló növekedést, helyreállítást.

A koronavírus járvány a foglalkoztatottságra az unió országaiiban is eltérő mértékben hatott. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya a vírusfertőzés tömeges európai megjelenésétől decemberig 1 százalékponttal 7,5%-ra emelkedett. Az eurózónáé 1,1 százalékponttal 8,3%-ra. 2020 novemberéig Görögországban volt a legmagasabb a munkanélküliségi ráta, ennél néhány tizedszázalékponttal alacsonyabb a spanyolországi munkanélküliek gazdaságilag aktív népességszámhoz viszonyított aránya. Ezen országok munkanélküliségi mutatója 2019 januárjától a legmagasabb az Európai Unióban. 2020 decemberében Spanyolországban 16,2%-os, Litvániában 10,1%-os, Olaszországban 9%-os, Franciaországban 8,9%-os, Svédországban 8,7%-os, Finnországban 8,4%-os, Lettországon 8,2%-os volt a munkanélküliségi ráta. Az Amerikai Egyesült Államokban a februári 3,5%-os munkanélküliségi ráta decemberre 6,7%-ra nőtt.

II.A MAGYARORSZÁGI REÁLFOLYAMATOK JELLEMZŐI

A magyar gazdaság teljesítménye 2013 óta folyamatosan bővült. A magyarországi bruttó hazai termék növekedése 2018-ban és 2019-ben az egyik legnagyobb volt az unión belül. Az emelkedő tendencia 2020 I. negyedévében még kitartott, a GDP volumene - kiigazítás nélküli adatok szerint - 2,2%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál. Aztán következett a II. negyedévi mélypont, a jelentős visszaesés.

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A járvány megfékezésére hozott korlátozó intézkedések a II. negyedévben – a többi uniós tagállamhoz hasonlóan – a magyar gazdaság teljesítményének jelentősen, 14%-os visszaesését okozta.

Ennek az első, júniusig tartó „hullámvölgynek” a csökkenésével, a korlátozások fokozatos feloldásával a gazdaság élénkült, és a harmadik negyedévi - az egy évvel korábitól 4,6%-kal alacsonyabb - GDP volumene a második negyedévi mélyponthoz mérve már 11%-kal nőtt. Így 2020-ban összességében 5%-kal kisebb volt a gazdaság teljesítménye, mint az előző évben.

A bruttó hozzáadott érték ágazati megoszlása és alakulása

Év	2019. év millió Ft	megoszlás %	2020. év millió Ft	megoszlás %	2020/2019 év, %
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1576520	3,3	1647346	3,5	93,3
Ipar	9555692	20,1	9764091	20,5	95,2
Ebből: feldolgozóipar	8402287	17,7	8610404	18,0	
Építőipar	2313071	4,9	2289609	4,8	
Szolgáltatások összesen	26797947	56,4	26655773	55,8	
Ebből: kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4913432	10,3	4859730	10,2	101,4
ezen belül: kereskedelem, gépjárműjavítás	4126380	8,7	4289138	9,0	103,9
ezen belül: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	787052	1,7	570591	1,2	67,8
Ebből: szállítás, raktározás	2421606	5,1	2070832	4,3	83,4
Ebből: információ, kommunikáció	1984405	4,2	2140066	4,5	107,8
Ebből: pénzügyi, biztosítási tevékenység	1501581	3,2	1583568	3,3	103,5
Ebből: ingatlanügyletek	4015881	8,5	3973884	8,3	94,6
Ebből: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	4050426	8,5	3902671	8,2	92,7
Ebből: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás, oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás	6719619	14,1	7010351	14,7	96,3
ezen belül: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3164083	6,7	3290001	6,9	
ezen belül: oktatás	1789611	3,8	1859309	3,9	
ezen belül: humán-egészségügyi, szociális ellátás	1765925	3,7	1861039	3,9	
Ebből: művészet, szórakoztatás, szabad idő, egyéb szolgáltatás humán-egészségügyi, szociális ellátás	1190996	2,5	1114671	2,3	90,3
Termékadók és -támogatások egyenlege	7280742	15,3	7386646	15,5	101,5
GDP összesen (piaci beszerzési áron)	47523971	100,0	47743465	100,0	95,0

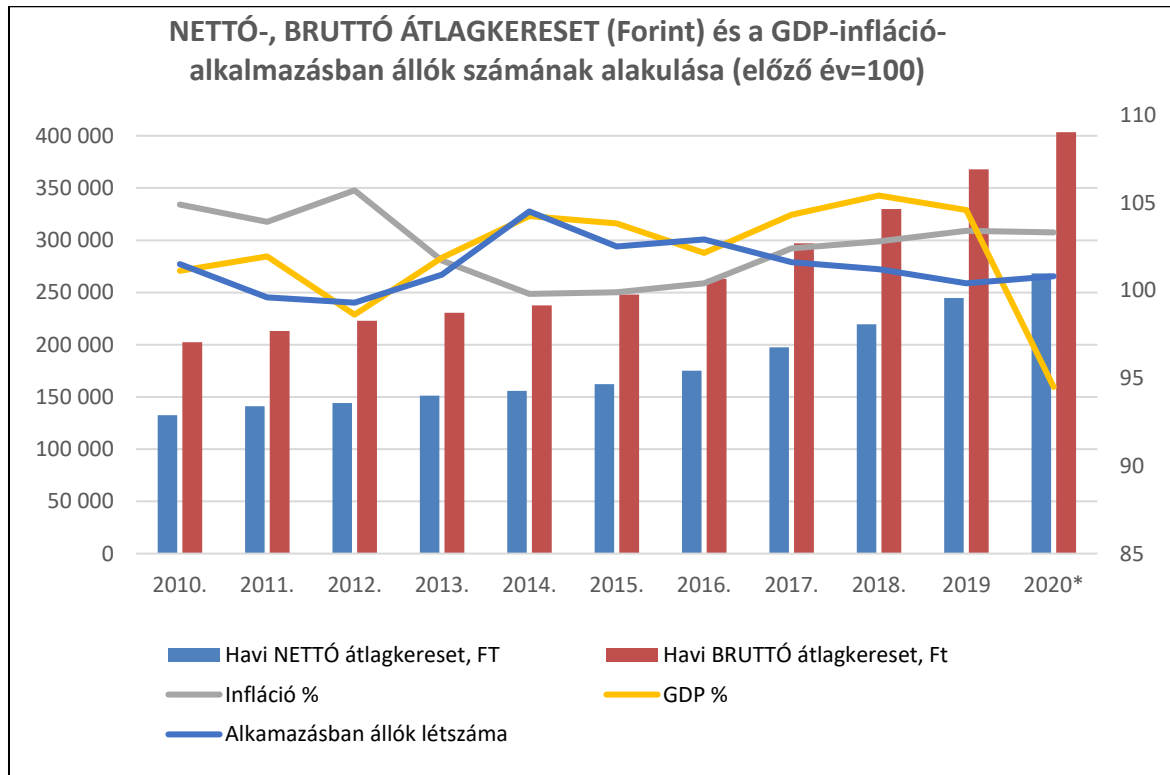
Forrás: KSH, saját szerkesztés

A járvány a legtöbb nemzetgazdasági ágra kedvezőtlenül hatott. Az ipar teljesítménye 4,8, az építőiparé 9,4, míg a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásé 32,2%-kal csökkent az előző évhez képest. A visszaesést az iparban az átmeneti gyárleállások okozták. Az építőiparban a magas

bázis mellett, a nagy építési projektek lezárulása, az uniós költségvetési ciklusváltás és a járvány miatt elhalasztott beruházások okozták a visszaesést.

A szolgáltatások közül elsősorban a turizmust, a vendéglátást, a szállítást, raktározást, a szabadidő-eltöltéssel és a személyes kontaktussal járó tevékenységeket érintették a legérzékenyebben a járvány miatti korlátozások, 2020 I–IV. negyedévében csak a kereskedelem, az információ, kommunikáció és a pénzügyi szolgáltatások teljesítménye haladta meg a 2019. évit.

A GDP felhasználási oldalán a külkereskedelmi forgalom egyenlege 2017 óta a legtöbb negyedévben csökkentette a volumennövekedését, 2020 során pedig ennek volt a legjelentősebb szerepe a gazdasági teljesítmény csökkenésében, elsősorban a szolgáltatás-külkereskedelem kedvezőtlen folyamatai miatt. Az import volumene 3,9, az exporté 6,7%-kal esett vissza, a nemzetgazdaság külkereskedelmi forgalmában 875 milliárd forint többlet keletkezett, amely folyó áron számolva 35%-kal kisebb az egy évvel korábinál. A jelentős csökkenést a II. negyedévi negatív külkereskedelmi egyenleg okozta, ilyen utoljára 2008 IV. negyedévében volt.

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A háztartások fogyasztásának dinamikusan növekvő folyamata is megtört. A fogyasztás az I. negyedévben még emelkedett, de a veszélyhelyzet kihirdetése előtti kedvező gazdasági környezet és a járvány okozta február–márciusi felvásárlási láz is bővítette. A II. negyedévben azonban a mintegy hét éves kedvező növekedési folyamat véget ért. A kereskedelmet és a szolgáltatások széles körét érintő intézkedések korlátozták a vásárlási lehetőségeket. A bizonytalanságot kiváltó munkaerőpiaci helyzet, elbocsátások, kényszer szabadságolások, otthoni munkavégzés bevezetése pedig a háztartások fogyasztásában óvatosságot váltottak ki. A háztartások tényleges fogyasztása az év első kilenc hónapjában összességében 2,4%-kal volt alacsonyabb az egy évvel korábinál. A háztartásokénál jóval kisebb súlyú közösségi fogyasztás volumene 0,6%-kal csökkent, így a végső fogyasztás összességében 2,2%-kal maradt el az előző év azonos időszakától.

A gazdasági visszaesés megállítása

A magyar gazdaságban és társadalomban a világjárvány nehéz helyzetet okozott. A kormány már márciusban szigorú intézkedéseket hozott, ezek következtében az elképzelnél is jobban visszaesett a gazdaság, 14,6%-kal csökkent az előző negyedévhez, és 13,5%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva a bruttó hazai termék.

A makrógazdaság főbb adatai

Év	2019	2020.
A bruttó hazai termék (GDP) értéke, folyó áron, milliárd Ft	47 524,0	47 743,5
A bruttó hazai termék (GDP) egy főre jutó értéke, ezer Ft	4 863,7	4906,8*
A bruttó hazai termék (GDP) egy főre jutó értéke, euró	22 806	22 902*
A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe, előző év = 100,0%	104,6	104,9
A bruttó hazai termék (GDP) implicit árindexe, előző év = 100,0%	104,8	106,5*
A háztartások fogyasztásának volumenindexe, előző év = 100,0%	104,6	97,4
Bruttó nemzeti jövedelem (GNI), milliárd Ft	46 281,7	46 986,5
GNI/GDP arány, %	97,4	98,4

Forrás: KSH, */saját becslés

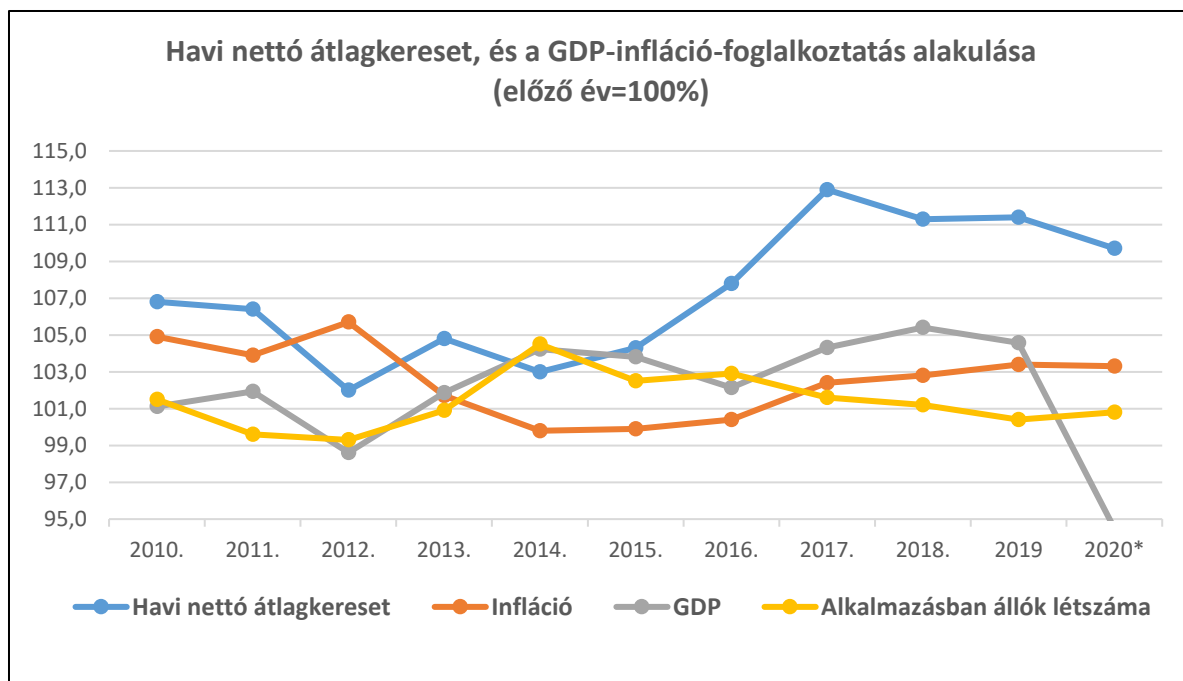
A járvány miatt elkerülhetetlen volt a gazdasági visszaesés. Ami fontossá vált, hogy ez milyen hatást gyakorolt a gazdaságra és a társadalomra, továbbá milyen lefelé fordulás. Az 5%-os visszaesés nem éri el az uniós átlagot, bár nagyobb a kelet-közép-európai országok gazdasági visszaesésénél. A következmények hosszabb távon is negatívak lesznek. A gazdasági visszaesés leküzdését megnehezíti a versenyképességünk alacsony szintje. Emellett lényeges az is, a gazdaságpolitika tartósan és erőteljesen prociklikus. Nem készült fel a gazdaság arra a lassulásra, amely a koronavírus járványtól függetlenül is megkezdődött 2019-ben.

A járvány időszakában a kormány átcsoportosította az államháztartásban rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat. A pandémia elleni küzdelemhez többféle költségvetési alapot hozott létre. Ezek felhasználása utal a járvány elleni védekezés során megvalósult intézkedések hatására, az egészségügy felkészítésére, egyre növekvő terhelésének finanszírozására, és ezek mellett a gazdasági károk és a humanitárius következmények enyhítésére.

A veszélyhelyzeti időszak alatt tömegesen kerültek igen nehéz helyzetbe a gyermeket nevelő családok és a nyugdíjasok. A korlátozások, a munkahely elvesztése vagy a munkajövedelem csökkenése, a kényszerűen megváltozott oktatás, az háztartások mindennapjaiban megjelenő nehézségek komolyan éreztették hatásukat. A járvány első szakaszában a létrehozott 923 milliárd forintos keretösszegű gazdaságvédelmi alapot, mint többletforrást tervezték, és részben költségvetési - bizonyos előirányzatok - átcsoportosítást jelentette. Az alap felülről nyitottnak tervezték, azaz a meghatározott összeget túl lehetett lépni. 2020 végéig összesen az eredeti előirányzat csaknem négyszeresét, 3628 milliárdot fordítottak a gazdaságvédelem. Az intézkedések következtében decemberben például, egyetlen hónap alatt 2 251 milliárd forinttal nőtt a hiány a központi költségvetésben. Azaz a 2020 évi hiány mintegy 40%-a az év utolsó hónapjában keletkezett. A 2020. évi költségvetési törvényben a tervezett hiány 367 milliárd forint volt. A tényleges pénzforgalmi deficit a járvány miatti intézkedések miatt 5 549 milliárd forint lett, a törvényi előirányzat mintegy tizenötszöröse.

A kormány válságkezelése részben eltér a többi uniós tagállamétól, hiszen a középpontba a beruházásokat állítja. A költségvetést terhelő beruházási támogatások mértéke 28%-os beruházási rátát eredményezett, amely az EU-ban a legmagasabb volt. Ez nyilván pozitívan hatott a 2020. negyedik negyedéves - vártnál jóval kedvezőbb – GDP teljesítményre, és segítheti a 2021-es növekedést. A válságkezelési intézkedések célja a magyar munkaerőpiac korábbi helyzetének visszaállítása, az ország saját erőforrásaiból történő gazdaságvédelmi és

járványkezelési intézkedéseket finanszírozása. Az év végére 80%-ra növekvő adósság, és a 8,1%-os deficit mellett a 6,2%-os uniós átlaggal szemben csupán 5%-os gazdasági visszaesés következett be.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A járvány második hulláma átnyúlt erre az évre, 2021-re és elindult a harmadik hullám is. Emiatt feltételezhetően módosítani kell majd az éves költségvetést. Feltételezések szerint a 2020 nyarán elfogadott költségvetésben szereplő 2,9%-os, majd a 2020 végén jelzett 6,5%-os hiányt akár 7,5%-ra kell emelni.

A gazdaságban működő vállalatok helyzete

A már hivatkozott felmérés szerint a vállalati fizetéseképtelenség helyzete a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásai miatt nem romlott 2020-ban, de ez a veszély fennáll. A Coface elemzés utal arra, hogy a magyar gazdaságban az építőipar mellett a szolgáltatási szektorban és a ruhaipari szektorban a korábbiaknál nagyobb számban indultak felszámolási, végelszámolási és kényszertörlési eljárások. A ruhaiparban egy év alatt majdnem duplájára nőtt a felszámolások száma. Az esetleges újabb korlátozások miatt romolhat a helyzet a következőkben. Ezzel ellentétben ugyanakkor a magyar mezőgazdaságban kedvezőbb volt a gazdálkodás.

A javulás attól is függött, hogy mikor áll helyre ismét az exportunk iránti kereslet. A veszélyeztetett vállalkozások köréről, számáról kevés adat áll rendelkezésre. Egyelőre a hitelállomány szempontjából nem tudni a hitel-moratóriummal élő vállalatok 2020 évi árbevételét sem, és e kör részletes GDP-adatait sem ismerjük.

Az MNB adatai alapján a vállalati hozzáadott érték visszaesése 2020 második és harmadik negyedében átlagosan a szakágazatok egyhatodában legalább 20%-os volt. A cégek moratóriumban lévő hitelintézeti hitelállománya mintegy 2700 md Ft volt 2020 végén.

A járvány 2020 tavaszi kitörésével a vállalkozások száma érezhetően csökkent. Elsősorban az egyéni - április végre 108 ezer - vállalkozók szüneteltették tevékenységüket. Legnagyobb - 7% körüli - mértékben a szállítás, raktározás, az adminisztratív szolgáltatások és a művészet, szabadidő területén függesztették fel átmenetileg, míg október végén az egy évvel korábbinál 36%-kal több, 89 ezer egyéni vállalkozó szüneteltette tevékenységét.

A cégalapítások is a járvány kitörését követően jelentősen visszaestek, az év első tíz hónapjában 9,4%-kal csökkentek. Júniustól azonban kissé élénkült a vállalkozások alapítása. Év végére 1,8 milliónál már több regisztrált vállalkozás volt, 2019. novemberéhez képest 1,1%-kal, a járvány kitöréséhez – azaz a februári számhoz - viszonyítva 0,6%-kal több. A növekedést az önálló vállalkozók, elsősorban az egyéni vállalkozók körének bővülése, júliustól pedig a társas vállalkozások számának enyhe emelkedése. Október végéig már 3,9%-kal (2,2 ezerrel) több új vállalkozást jegyezték be, mint 2019 március-október időszakában.

Külgazdasági folyamatok

2020-ben a külkereskedelmi kivitel értéke 6,9 ezer milliárd forint (9,7 milliárd euró), míg a behozatalé 5,3 ezer milliárd forint (15,2 milliárd euró) volt.

A csökkenő termék-külkereskedelem a mérleg kismértékű javulásával járt együtt. A külkereskedelmi termékforgalom euróban számított értéke elmaradt az egy évvel korábbitól, a csökkenés a forgalom mindkét irányában mintegy 8%-os volt. Az egyenleg 2046 milliárd forint (6757 millió USD, 5794 millió euró) lett. A külkereskedelem értéke január–februárban, a koronavírus okozta járvány magyarországi megjelenése előtt csekély mértékben nőtt, majd a március–augusztusi időszakban rendre csökkent az egy évvel korábbihoz képest. Április–május

átlagában az összforgalom 30%-kal esett vissza. Szeptembertől – az export hatására – újra bővült a külkereskedelmünk.

A negyedéves folyamatok szerint a kivitel volumennövekedése közel négy éven keresztül, 2020. I. negyedévvél bezárólag rendre elmaradt a behozatalétól, majd a II. negyedévben az export volumene (20%-kal), a behozatalénál (14%-kal) nagyobb mértékben esett vissza. E folyamatokban a III. negyedévben változás következett be, miután a kivitel bővülése meghaladta a behozatalét. Kedvezőtlen változás, hogy az export volumene az importét meghaladó mértékben mérséklődött. A mérleg kismértékű javulását a javuló cserearány eredményezte. Az EU27-tel folytatott kereskedelmünk egyenleg javulásában a legnagyobb aktívumot hozó németországi kereskedelmet lehet említeni.

Külkereskedelmi egyenleg

Év	Időszak	Érték, folyó áron milliárd forint	Érték, folyó áron millió dollár	Érték, folyó áron millió euró
2020.	január	140	456	412
	február	375	1 209	1 111
	március	116	370	328
	április	-197	-626	-567
	május	28	98	87
	június	234	789	678
	július	72	233	193
	augusztus	114	403	328
	szeptember	419	1 345	1 147
	október	318	1 037	879
	november	285	946	800
	december	142	497	398

Forrás: KSH, */saját becslés

A gépek és szállítóeszközök változatlan áron számított forgalma csökkent az előző évhez viszonyítva. A teljes forgalom fontosabb csoportja a kivitelben a közúti járművek, a behozatalban pedig a villamos gépek, készülékek, műszerek. A feldolgozott termékek fontosabb termékei mind export, mind import esetében - 20% feletti - forgalom bővüléssel a

gyógyszerek, gyógyszerészeti termékek voltak. Visszaesett az energiahordozók importvolumene közel 15%-kal, sőt e termékek árszintjének jelentős csökkenése következtében folyó áron még jelentősebb mértékben. Az élelmiszerek, italok, dohánytermékek kereskedelme viszont mind a kivitel, mind a behozatalban magasabb az előző évinél.

Az EU-n kívüli országokkal bonyolított kereskedelemben kissé nőtt a passzívum. Az ázsiai országokkal az árucseré mérlegünk romlott, bár a kereskedelem euróban számított értéke nőtt. Kínával az áruforgalmunk egyenlege deficitese, míg az EU-n kívüli európai országokkal folytatott kereskedelmünk egyenlege - az orosz energiaimport visszaesése miatt – javult.

Külkereskedelmi áruforgalom termékcsoportonként
(folyó áron, milliárd Ft)

Termékcsoport/Év		2019.	2020.
BEHOZATAL	Élelmiszerek, italok, dohány	1 809	1 972
	Nyersanyagok	719	684
	Energiahordozók	2 734	1 882
	Feldolgozott termékek	12 286	13 309
	Gépek és szállítóeszközök	16 510	16 763
	Összesen	34 057	34 610
KIVITEL	Élelmiszerek, italok, dohány	2 451	2 749
	Nyersanyagok	812	810
	Energiahordozók	928	756
	Feldolgozott termékek	10 900	11 427
	Gépek és szállítóeszközök	20 378	20 914
	Összesen	35 470	36 656
EGYENLEG	Élelmiszerek, italok, dohány	643	777
	Nyersanyagok	94	126
	Energiahordozók	-1 806	-1 126
	Feldolgozott termékek	-1 386	-1 882
	Gépek és szállítóeszközök	3 869	4 150
	Összesen	1 413	2 046

Forrás: KSH, */saját becslés

Az általában személyes jelenlétet is igénylő szolgáltatás-külkereskedelmünket a járvány során kialakult szigorítások súlyosan érintették. A szolgáltatás-export euróban számított értéke 28%, az importé 21%-kal elmaradt a korábbi év teljesítményétől.

A forgalom az év során folyamatosan csökkent 2019-hez képest. Az exportban a II. negyedév, az importban a III. negyedévben hozott visszaesést legnagyobb mértékben. 2020-ban a bevételek – turizmussal együtt számított – értéke 19,7 milliárd, a kiadások 105,2 milliárd eurót tettek ki. Szolgáltatás-külkereskedelmünk 4,5 milliárd eurós többlettel zárta a 2020-as évet. A mérleg mintegy 2,5 milliárd eurós romlását jelent az előző évhez képest. A szolgáltatás-külkereskedelmünk mérlege korábban utoljára 2009-ben romlott, a 2020. évi aktívum pedig az utóbbi hét évben a legkisebb.

**A szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom értéke, 2020.
január–december**

	Milliárd forint	Millió euró
Export	6 918	19 730
	77,9*	72,3*
Import	5 327	15 177
	85*	78,9*
Egyenleg	1 592	4 553
	2 617	8 041

Forrás: KSK */ előző és = 100%

A szolgáltatás-külkereskedelmi egyenleg romlása alapvetően a turizmus ágazat tevékenységének jelentős visszaesése miatt alakult. Emellett érezhetően csökkent a szállítási szolgáltatások egyenlege is mintegy 1 milliárd euróval, a légi személyszállítás szinte teljes leállása miatt. A mérlegromlás ellenére többlet keletkezett (1,5 milliárd euró) a turizmusban, és aktívumot (1,2 milliárd euró) mutat a szállítások tevékenységcsoport is.

Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma (milliárd Ft)

Év	Bérmunka- szolgáltatási díj	Javítási és karbantartási szolgáltatás	Turizmus	Szállítási szolgáltatások	Üzleti szolgáltatások	Kormányzati szolgáltatások	Összesen
Behozatal							
2019	73,9	161,0	799,1	1 359,2	3 820,5	53,4	6 267,1
2020	71,2	143,0	402,8	1 134,7	3 503,9	70,9	5 326,5
Kivitel							
2019	587,5	208,2	2 123,3	2 254,7	3 670,9	39,2	8 883,8
2020	512,3	187,9	1 057,1	1 624,0	3 501,8	35,3	6 918,3
Egyenleg							
2019	513,6	47,2	1 324,3	895,5	-149,7	-14,2	2 616,7
2020	441,1	44,9	654,3	489,3	-2,1	-35,7	1 591,8

Forrás: KSH, */saját becslés

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumene a háztartások fogyasztásához hasonlóan 2017 óta folyamatosan bővült. 2020-ban azonban ez a tendencia megszakadt. **A beruházások az előző év magas bázisához képest erőteljesen visszaestek.**

A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke és volumenváltozása		
Nemzetgazdasági ág	2020. év	
	folyó áron, milliárd forint	volumenváltozás , előző év azonos időszakához képest, %
Összesen	10 692,50	-3,8
Ebből:*		
ingatlanügyletek	2 172,80	16,1
feldolgozóipar	2 716,10	-8,1
szállítás, raktározás	1 462,70	-9,5
közigazgatás	663,3	-0,2
kereskedelem	552,8	-9,3
művészet és szabadidő	365,5	-2,3

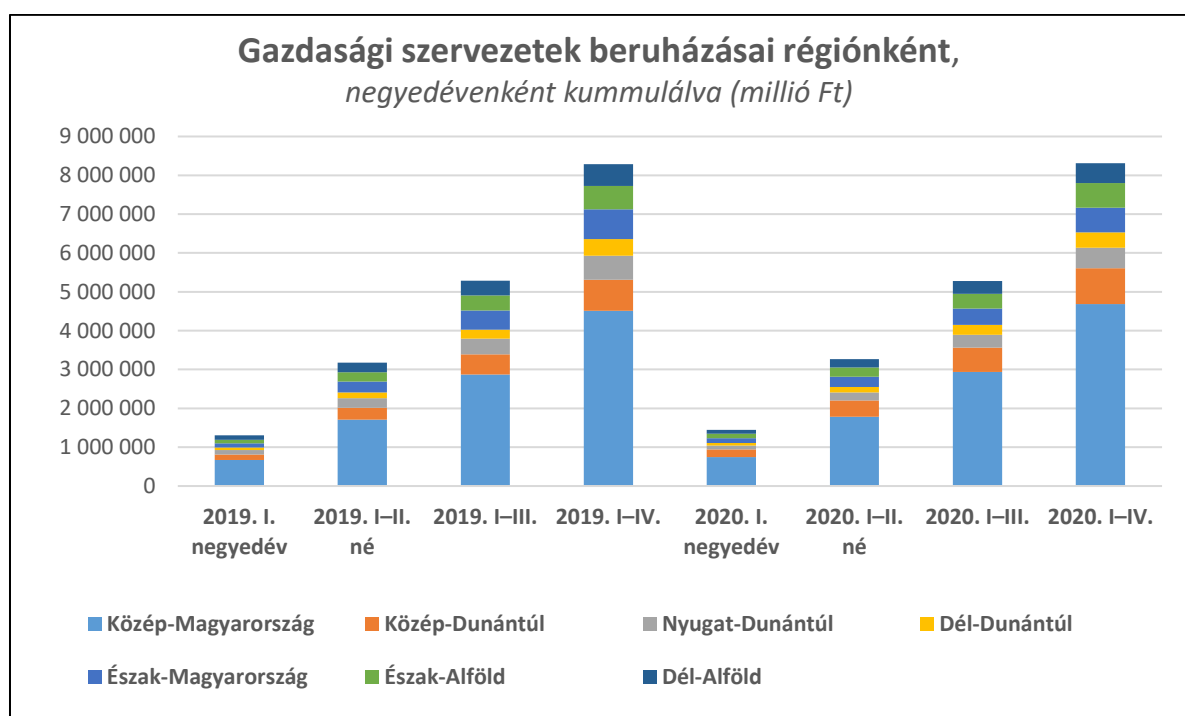
Forrás: KSH */ Az adott negyedévi beruházási teljesítmény alapján a hat legnagyobb súlyú nemzetgazdasági ág adatai.

Ez a csökkenés a gazdasági szereplők elhalasztott, átütemezett beruházásainak, emellett néhány nagy fejlesztési projekt befejezésének, valamint az uniós források csökkenő felhasználásának a következménye.

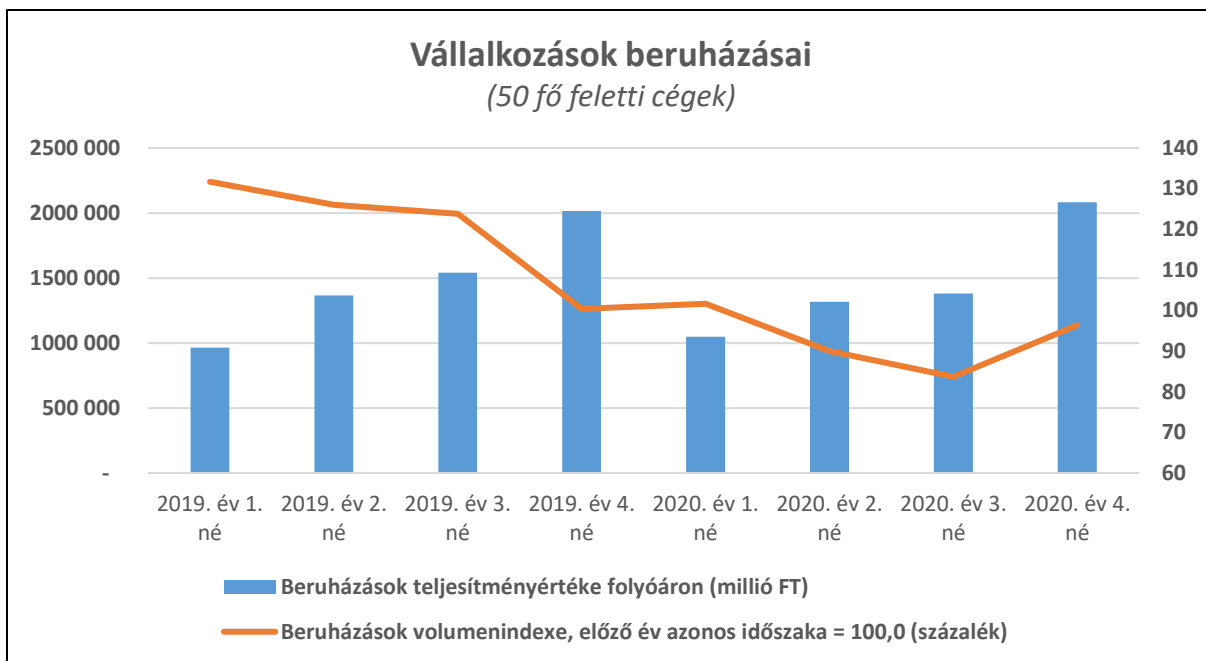
A járvány miatt meghozott szigorító intézkedések bizonytalanná tették a piaci környezetet, amelyben a feldolgozóipar, a szállítás-raktározás tevékenységek, sőt a közigazgatás szervezetei is beruházásaik visszafogására kényszerültek. Ezeknek a beruházásoknak az elmaradása egyértelműen a gazdasági teljesítmény mérséklődését fokozták.

A fejlesztések csökkenésében szerepet játszott az 50 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozások – amelyek a beruházások értékének 57%-át adják - beruházási volumenének 11%-os visszaesése. Fontos tényező a beruházások csökkenésében a járvány gazdasági hatásai miatti elégtelen piaci kereslet, és ezzel együtt a kihasználatlan kapacitások növekedése. A nagy létszámú, főleg külföldi tulajdonú cégek, de az állami tulajdonú vállalatok is nagyrészt visszafogták korábban tervezett beruházásaikat.

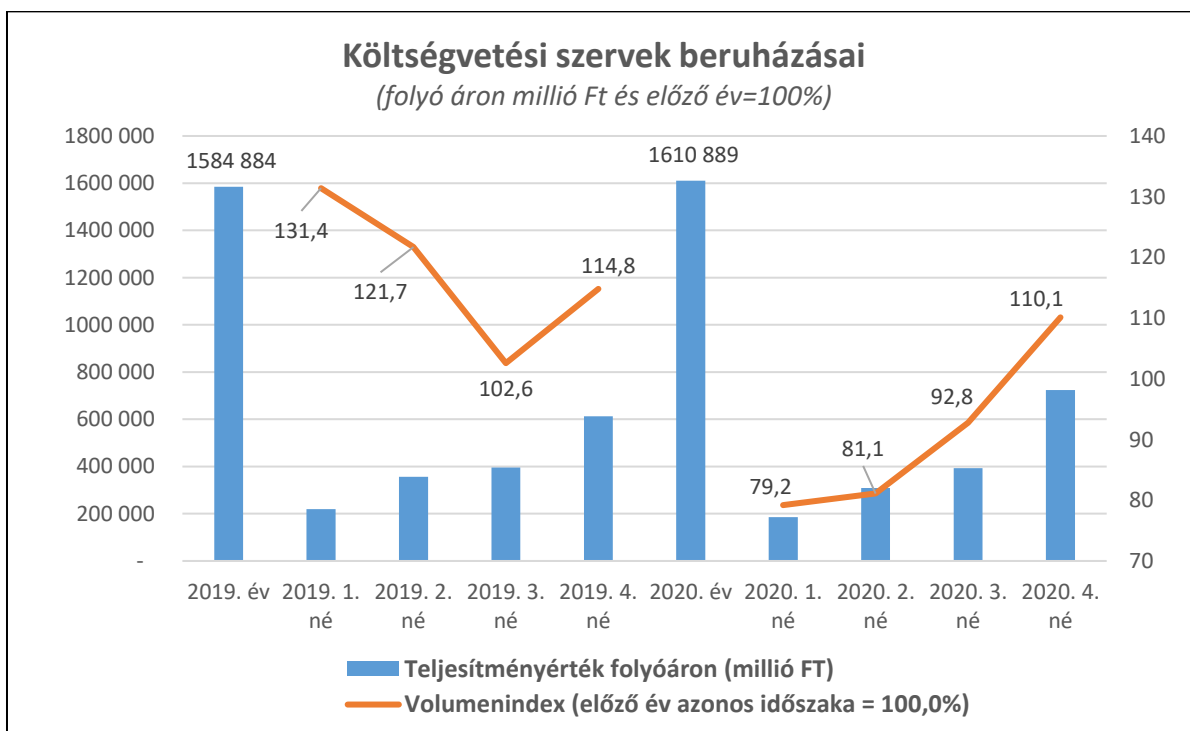
Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A beruházásokat az építési beruházások 10%-os volumencsökkenése is érezhetően befolyásolta, alapvetően a szűkülő uniós források következményeként. A járvány hatásaira 2020. II.–III. negyedévében azonban a gép- és berendezésekkel összefüggő beruházásokat a vállalkozások kevésbé csökkentették, ezek volumene az év során csak 6,9%-kal estek vissza.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

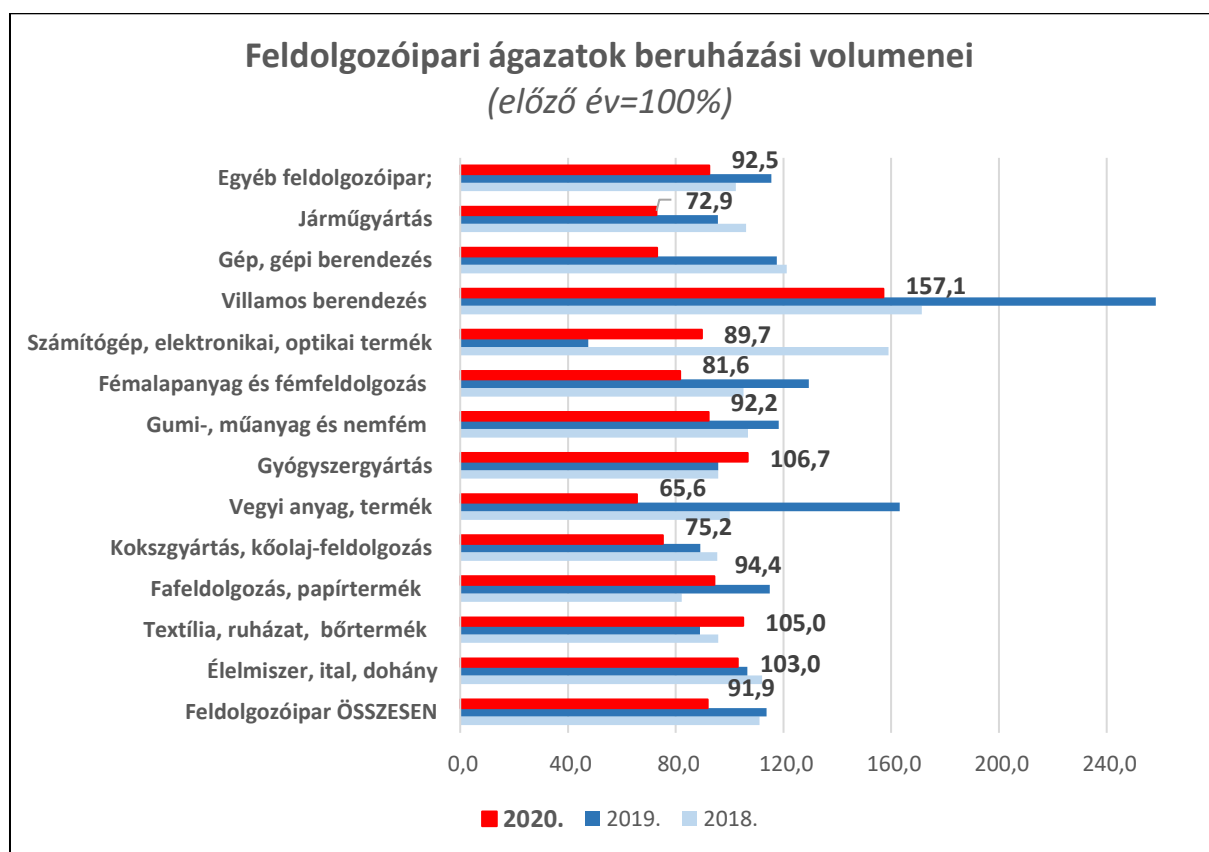
A költségvetési szervek fejlesztései a beruházásoknak mintegy 13%-át jelentik, 2020-ban 15%-kal csökkentették az előző évhez képest beruházásaikat, főként az uniós forrásból finanszírozott projektek volumenének csökkenése miatt.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

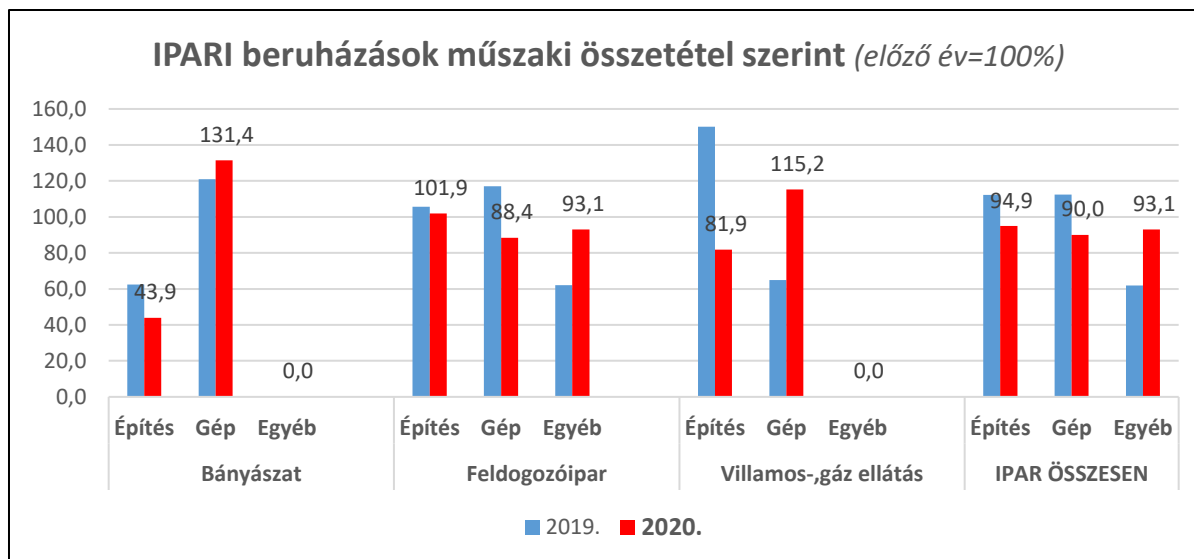
2020-ben a nemzetgazdasági beruházások legnagyobb részét - 27%-át -realizáló feldolgozóipar a fejlesztéseinek volumenét 8,5%-kal csökkentette az előző évi, egyébként igen magas bázisához képest. A korábbi növekedés a járvány kirobbanásakor, 2020. II. negyedévében akadt meg, és a III. negyedévre a visszaesés több mint 18%-os lett. A feldolgozóiparon belül szinte mindenütt csökkentek a fejlesztések. Nagymértékű volt a visszaesés a legnagyobb súlyú gépjárműgyártásban, és az ugyancsak nagy részesedésű vegyi anyag - vegyi termék gyártásban, emellett érezhető mértékben a kohászat, fémfeldolgozási és a gép - gépi berendezés gyártásában.

A járvány kezelése során több ágazat termékei iránt fokozott kereslet jelentkezett. Ezekben az alágazatokban már korábban nagy volumenű fejlesztések kezdődtek, nagyszabású projektek indultak, így jelentősen nőtt a beruházások volumene a villamos berendezés gyártása, a fafeldolgozás és a gyógyszergyártás vállalkozásainál.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Mérséklődött az infrastrukturális beruházások és a szállítással, raktározással foglalkozó vállalkozások beruházási aktivitása is, ezért a beruházások harmadik legnagyobb részesedésű szállítás, raktározás ágazatának beruházási volumene 16%-kal elmaradt az előző évitől.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

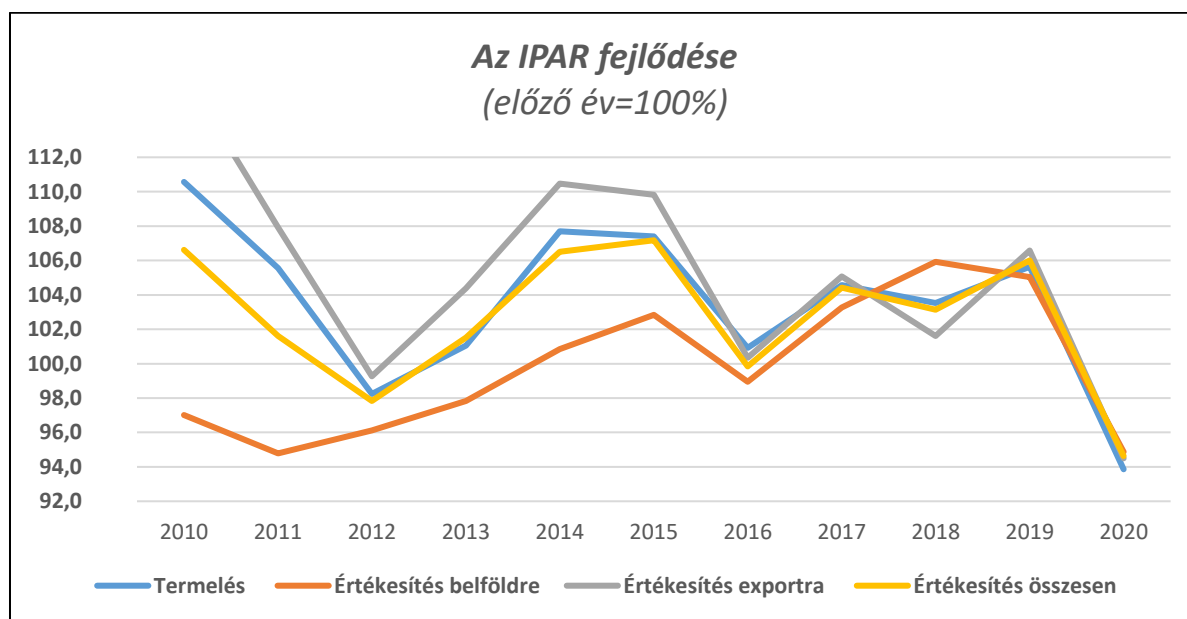
A beruházások alakulásában jelentős arányt képviselnek az ingatlanfejlesztések beruházási teljesítményei. Ezek 2020-ban összességében 3,6%-kal csökkentek. Az év végére a lakásépítések volumene kismértékben bővült, viszont a bérbeadásra épített üzleti létesítmények (logisztikai raktárak, csarnokok) fejlesztései visszaestek. A kereskedelem beruházásai az átlagnál kevésbé estek vissza. A 1,5% körüli szűkülés a nagykereskedelem, illetve a gépjármű, motorkerékpár kereskedelem-javítás ágazatok beruházásainak visszafogásából származik. A kiskereskedelem évek óta folyó technológiai-digitális fejlesztése viszont éppen a járványhelyzeti szigorítások miatt vált szükségszerűvé. A mezőgazdaság fejlesztései 2020-ban sem akadtak meg, az importból származó gépbeszerzések a termelési feladatok ellátása érdekében 6,5%-kal emelkedtek.

A nemzetgazdasági beruházások változásához az államháztartás egyes területei eltérően járultak hozzá. A járvány komoly terhelést jelentett (és jelent továbbra is) az egészségügyi ágazat valamennyi területén. Elsősorban a járvány kezelés, aztán ezzel összefüggésben valamennyi berendezés-eszköz beszerzés, a fekvőbeteg-ellátási területe kiugró fejlesztéseket igényelt. A beruházások több mint másfélszeresére emelkedtek az egészségügy, szociális ellátás területein. Ezekhez komoly mértékű forrást kellett biztosítani, így más területek nem is élhettek a szűkülő forrásaik miatt korábbi beruházási terveikkel. Így a központi közigazgatási szerveknél, a közigazgatásban 17%-kal csökkent a beruházási volumen, a művészet - szabadidő területein pedig mintegy 30%-kal estek vissza azok.

III. EGYES ÁGAZATAINK HELYZETE

Az ipar termelés visszaesése

2020 márciusában a Covid-járvány hatása már érezhetővé vált az ipari termelő üzemekben, és megváltoztatta az ipari kibocsátás volumenét és szerkezetét.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az ipari termelés 2020-ban 6,1%-kal csökkent az egy évvel korábban mért 5,6%-os növekedés után. A három nagy ipari nemzetgazdasági ág közül a bányászat kibocsátása 26%-kal, a feldolgozóiparé 6,0%-kal csökkent, ugyanakkor az energiaiparé 1,4%-kal nőtt 2019-hez viszonyítva.

A feldolgozóiparban folyó áron mintegy 33 ezer milliárd forint termelési értéket állítottak elő 2020-ban. A termelés volumene márciustól augusztusig rendre alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál. 38%-os volt a visszaesés áprilisban, amikor a magyar ipar meghatározó gyáraiban és más üzemekben is teljesen leállították a termelést. A feldolgozóiparnak csak négy alágazata bővítette a termelését, a többi kilencben 3 és 17% közötti volumencsökkenés történt. A legjelentősebb alágazat, a járműgyártás kibocsátása 11,2%-kal esett, vissza. A számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása 0,8%-kal, az élelmiszer, ital és dohánytermék gyártása 1,0%-kal emelkedett.

2020-ban az ipari export 5,5%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz mérve. Külpiacra történt a teljes ipari értékesítés 64%-a, a feldolgozóipari értékesítés 74%-a. A feldolgozóipari ágazatok exportja 5,3%-kal, a 34%-os súlyú járműgyártás kivitele augusztus végéig 11,0%-kal visszaesett, szeptembertől azonban újra nőtt az értékesítés. A második legnagyobb, a 17%-os részarányú számítógép-, elektronikai-, optikaitemék-gyártás exportja 0,9%-kal emelkedett.

A feldolgozóipari termelés és értékesítés alakulása

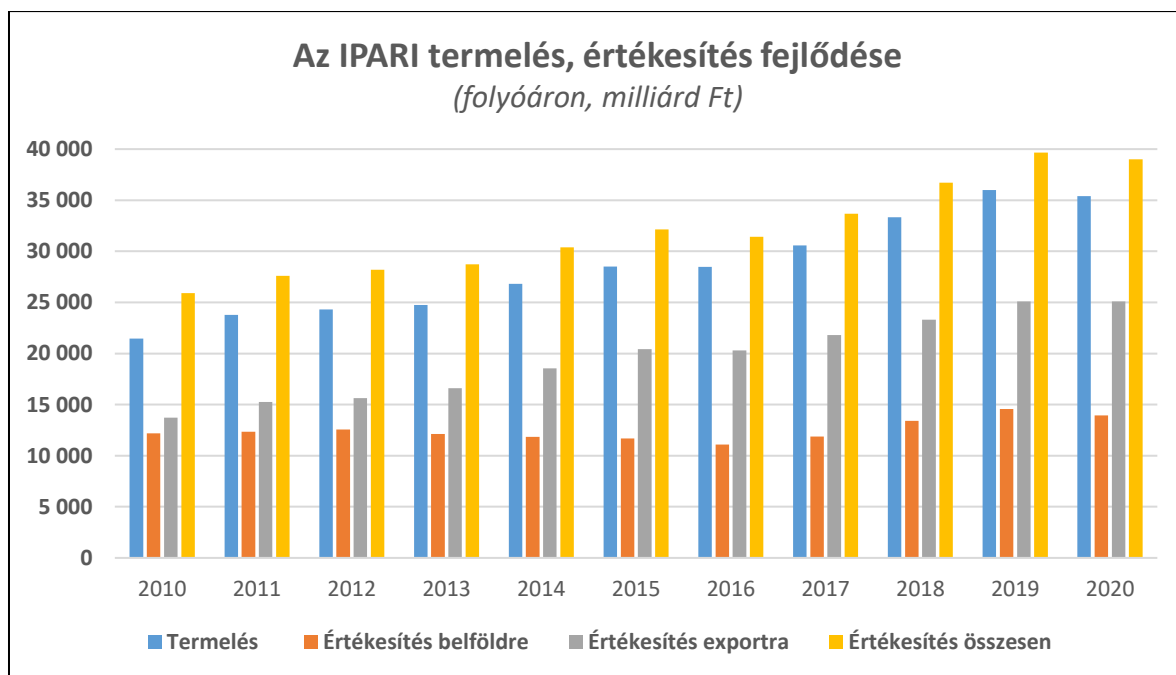
Időszak		Termelés	Értékesítés			Az export aránya az értékesítésben, folyó áron
			összesen	belföldi	export	
		volumenindexe, az előző év azonos időszaka = 100,0				
2018		103,5	103,2	109,2	101,1	72,9
2019		105,6	106,4	106,3	106,4	72,5
2020.	január	103,5	102,9	97,3	104,8	75,8
	február	104,4	104,4	101	105,6	75,4
	március	94,3	93,2	99,5	91,1	72,8
	április	61,6	61,2	75,4	56	67,1
	május	68,3	70,3	76,4	68,2	71,4
	június	93,2	95,2	89,9	97	75,4
	július	92,2	93	88,8	94,6	73,1
	augusztus	98,6	97,2	93,7	98,5	73,2
	szeptember	103,3	103,5	98,8	105,1	75,6
	október	100,7	98,9	93,5	100,8	75,8
	november	103,6	105,6	97	108,7	75,7
	december	106,7	104,5	97,6	107,5	71,6
2020. évkezdettől		94	94,1	92,3	94,7	73,9

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az ipar belföldi értékesítése 5,1%-kal csökkent. A feldolgozóipari értékesítés összességében 7,7%-kal esett vissza, ebben az alágazatban a belföldi értékesítés legnagyobb, 26%-át adó élelmiszer, ital és dohánytermék hazai eladásai a 2019-es szinten maradtak. A következő nagy termékcsoporthoz, a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék előállító gyárak belföldi eladásai viszont 2020-ban 11,6%-kal visszaestek.

Regionálisan nézve a termelés az Észak-Alföldön 6,5%-kal, Pest régióban 1,5%-kal nőtt, de a többi régióban 3% és 11% között csökkent a termelés, különösen nagymértékben Nyugat-Dunántúlon.

A rendkívüli járványhelyzet az év során az ipar különböző területeit eltérően érintette és ezek meghatározták a gazdaság egész évi alakulását. Például a járműgyártás a beszállítói kapcsolatokon keresztül hatással van a többi feldolgozóipari termelésre, így az elektronikai iparra, a gumi- és műanyagiparra, a kohászat és fémfeldolgozásra. A járműgyártás január–februárban még dinamikusabban bővült, ezt követően azonban lényegében le is állt a termelés, a járműalkatrész-gyártás is csak kis kapacitással termelt. Az első kilenc hónapban 18%-kal alacsonyabb volt a járműgyártás kibocsátása, a fokozatos újraindulással augusztusban és szeptemberben a termelés már nagyobb volt a 2019-es volumennél.

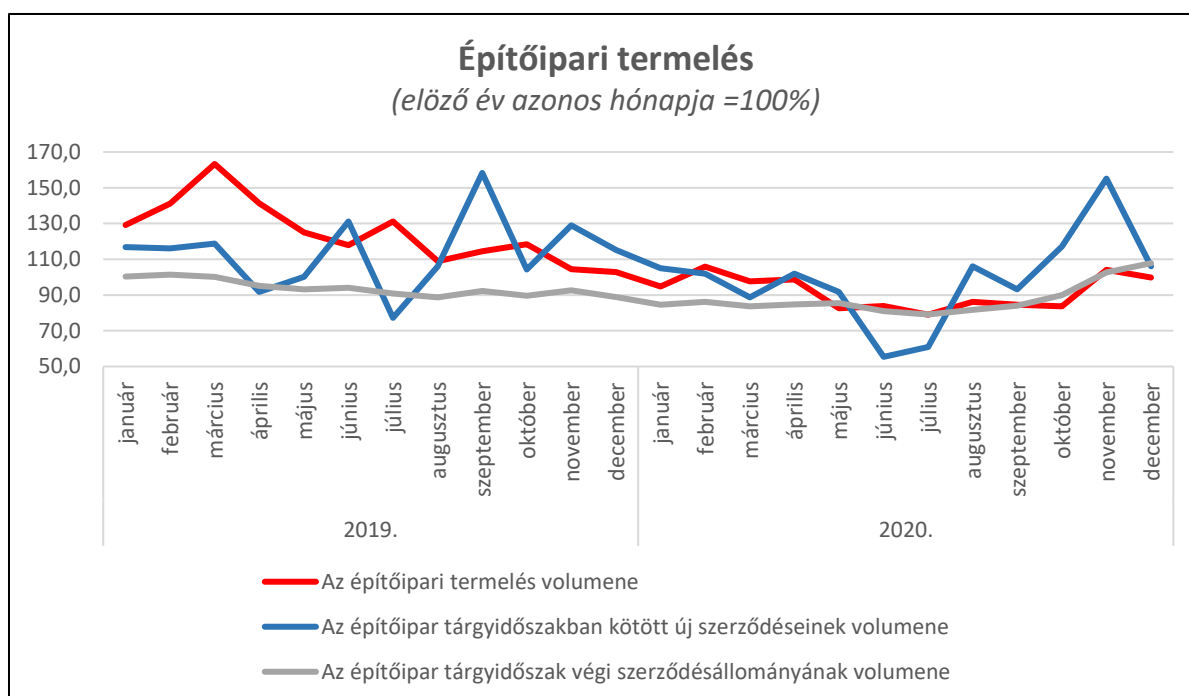
Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az elektronikai ipar termelése a január–februári 9,5%-os emelkedés után márciustól lassult, majd áprilistól jelentősen visszaesett. Júniustól azonban már újra bővült az iparág termelése. Az élelmiszeripari teljesítmény, a villamosberendezés-gyártás hasonló hullámvölgyet járt be.

A kohászat, fémfeldolgozás termelése már a járvány előtt is lassult, a gumi- műanyag- és építőanyag-iparé is 2019 utolsó negyedétől csökkent. A járvány felerősítette ezeket a folyamatokat, amelyek a termékek egyrészt a felvevőpiacaink konjunktúrájával, másrészt a versenytársak erőteljes térnyerésével függ össze.

Az építőipar helyzete

A 2020-as év az építőipari termelés visszaesését hozta. A volumen a korábbi beruházási programok kifizetésével már 2020 első hónapjaiban is számottevően elmaradt az utóbbi évek magas kibocsátási szintjétől, majd a járvány tovább fokozta a visszaesést. A kibocsátás az egy évvel korábbihoz mérten júliusban érte el a mélypontját, ekkor a magas bázistól 21%-kal elmaradt a teljesítmény. Augusztustól némileg enyhült a visszaesés. 2020-ban a folyó áron számított 4270 milliárd Ft építőipari termelési érték volumenben összességében 9,1%-kal, ezen belül az épületek építése 5,7%-kal, az egyéb építményeké 13,1%-kal csökkent.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az ágazat teljes szerződésállománya 2,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit; ezen belül az épületek építésére irányulóké 53,8%-kal emelkedett, míg az egyéb építményeket célzóké számottevően, 15%-kal visszaesett.

2020 I–III. negyedévében 12 876 lakás épült, az egy évvel korábbinál mintegy 25%-kal több. A használatba vett lakások száma Budapesten 4,1%-kal csökken, míg a megyei jogú városokban 34%-kal, az egyéb városokban 48%-kal, a községekben 19%-kal építettek több lakást. Az új használatba vett lakások 49%-a családi ház, 43%-a többlakásos, 3,5%-a pedig lakóparki épületben van.

Csökkenni látszik azonban a jövőre vonatkozó lakásépítési kedv, mert az építési engedélyek és bejelentések alapján építendő lakások száma a 2019 évihez képest 37%-kal kevesebb volt,. A 17 278 kiadott engedély alapján 8452 lakóépület és 2814 nem lakóépület építését tervezik, ez 22%-kal, illetve 11%-kal kevesebb. A kisebb településeken a csökkenés alacsonyabb. A városokban a 2019-es érték 70%-át, a községekben 83%-át jelenti az építendő lakások száma. A járvány első és második hulláma után az építési engedélyek és bejelentések száma visszaesett 2019 azonos hónapjaihoz képest, pl. szeptemberben csak mintegy 80%-a volt a kiadott engedélyek száma a 2019 szeptemberinek.

Az építőipari termelés 2020-ban

	volumenindexe		értéke folyó áron, milliárd forint
	eredeti	előző hónap = 100,0%	
	előző év azonos időszaka =100,0%		
január	94,7	100	202,5
február	105,8	108,3	265,5
március	97,7	93,8	345,8
április	98,8	99,4	326,5
május	82,6	80,8	313,8
június	83,8	104,3	362,6
július	79	103,5	336,2
augusztus	86,2	101,6	361,7
szeptember	84,6	101,2	419,6
október	83,7	102	389
november	104	111,4	464,5
december	99,7	96,9	482,8
2020. összesen	90,9		4270,4

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A lakáspiaci forgalomműködés 2019-ben lelassult - inkább csak a használt lakások eladásait érintette - aztán 2020-ban a tranzakciók száma az új és a használt lakások piacán egyaránt tovább mérséklődött.

A mezőgazdasági termelés

2020-ban a mezőgazdaság kibocsátása 2973 milliárd forint volt. Az ágazat GDP-je 6,6%-kal csökkent, folyó áron 9,9%-kal nagyobb a 2019-es értéknél. A teljes mezőgazdasági kibocsátás árindexe 7,2%-kal nőtt, a volumene pedig a 2019. évinél 2,2%-kal alacsonyabb volt. A növénytermesztés árszínvonala 10,3%-kal, az állati termékeké 3,2%-kal emelkedett.

A teljes mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ág 3,5%-kát adja a bruttó hazai terméknek. A növénytermesztés 58%-kal, az állattenyésztés 34%-kal járult hozzá a teljesítményhez, előbbi volumene 3,3%-kal, utóbbié 1,3%-kal mérséklődött 2019-hez képest.

2020-ban a növénytermesztési ágazat termékcsoportjainak termelése a tavaszi aszály, a kalászosok betakarítását nehezítő csapadékos nyári hónapok és a betakarított szántóföldi terület zsugorodása miatt 3,3%-kal mérséklődött, csak néhány növényfaj – árpa, kukorica, paradicsom – termelése növekedett. A fontosabb gabonanövényeink közül a búza termesztése 7,0%-kal csökkent, míg a kukorica 1,3%-kal és az árpa termésmennyisége 3,6%-kal nőtt. Az ipari növények volumene 3,8%-kal alacsonyabb lett, mint 2019-ben volt. A repce terméseredménye 5,8%-kal, a napraforgóé 2,3%-kal visszaesett, és a cukorrépa termesztésének csökkenése folytatódott 7,7%-kal. A gyümölcsfélék termény volumene a tavaszi fagyok miatt 18%-kal volt alacsonyabb, az alma termesztése 25%-kal visszaesett és 8,0%-kal a szőlő mennyisége is csökkent.

2020-ban az élő állat és az állati termék teljes termelési volumene alacsonyabb az előző évinél. A kibocsátását kedvezőtlen gazdasági körülmények is befolyásolták. Az élő állatok volumene 2,4%-kal alacsonyabb volt 2020-ban, mint korábban. A szarvasmarha állomány 1,0%-kal nőtt, a sertés 1,0%-kal és a baromfi 5,0%-kal csökkent. 2020-ban az állati termékek mennyisége összességében 1,3%-kal emelkedett. A felvásárolt tej mennyisége pedig 1575 millió liter, 2,7%-kal több lett az előző évinél.

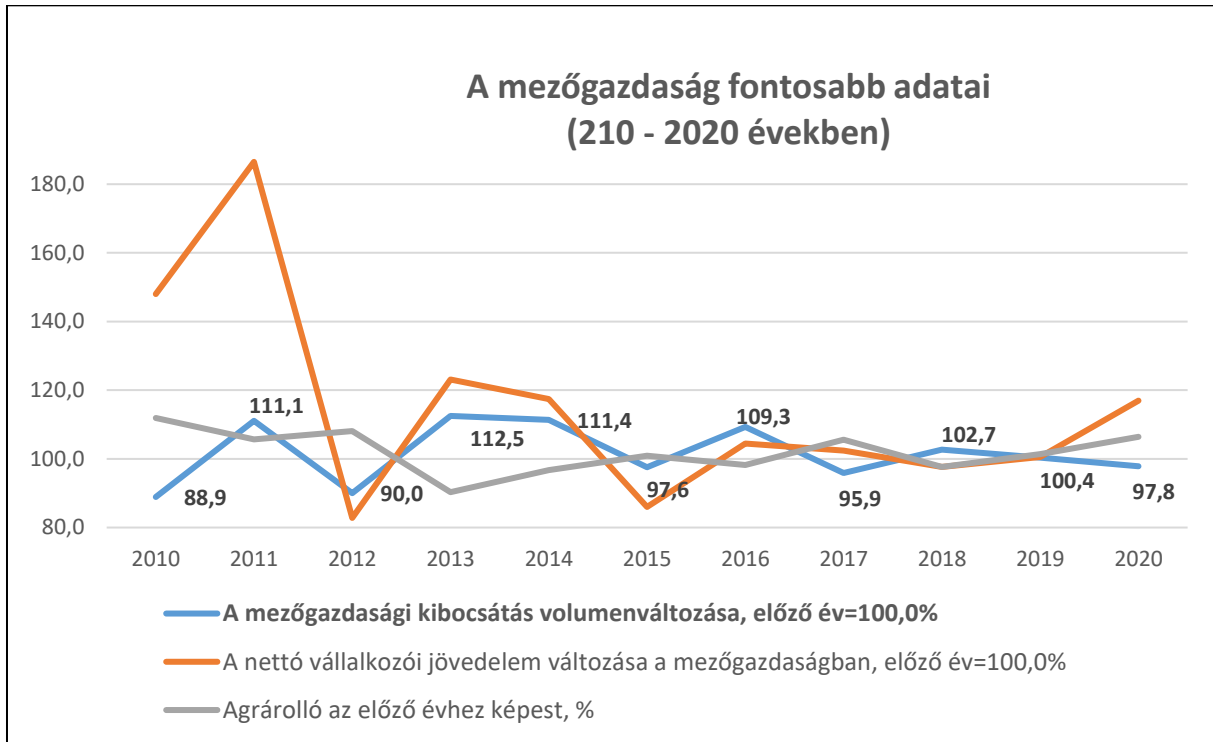
2020-ban a több mint 4,8 millió hektár mezőgazdasági földterület legnagyobb része (82%-a) szántóterület.⁵ A mezőgazdaság termelési volumenének mérséklődésében szerepet játszik, hogy 2020-ban az előző évinél 5,6%-kal kisebb szántóterületen, 1,3 millió hektáron

---

⁵ Agrárcenzus 2020.

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/ac2020/elozetes_adatok/index.html#/2

termesztettek kalászos növényeket. A nyári betakarítású gabonák területének 71%-át búza, 20%-át árpa, 5,5%-át tritikálé, 2,0%-át rozs, 1,8%-át zab foglalta el. A január–áprilisi aszály, majd a kora nyári heves esőzések ellenére a begyűjtött mag mennyisége (6,9 millió tonna) a területhez viszonyítva kevésbé, 4,5%-kal csökkent. A búza és a tritikálé termésátlaga nagyobb, a többi kalászosé kisebb volt az egy évvel korábbinál, viszont mindegyik növényé elérte vagy meghaladta a 2015–2019. évek átlagát.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A mezőgazdasági terület jelentős része az 5–300 hektárral rendelkező gazdaságok használatában van, a szőlő- és gyümölcssterület közel háromnegyedét ezek a közepes méretű gazdaságok használják. 2020-ban a használt mezőgazdasági terület felét bérelték a gazdaságok, 45%-a pedig a gazdaságok saját tulajdona volt. A bérelt terület átlagos nagysága 70 hektár a szántó, és 36 hektár a gyep esetében.

A közel 2000 hektárnyi üvegház és fóliasátrak nagyobb része (60%-a) átlagos állapotú fóliaborítású sátor, illetve blokkfólia. A fóliasátrak és az üvegházak együttes területének kétharmada nem rendelkezett fűtési lehetőséggel.

Több mint 97 ezer állandó, 84 ezer időszakos és 33 ezer másfél és nem a gazdaság által közvetlenül foglalkoztatott alkalmazott dolgozott a gazdaságokban. A legkisebb gazdaságok esetében a húsfeldolgozás (ide tartozik pl. a disznóvágás) a legjelentősebb, míg a nagyobb gazdaságok körében a mezőgazdasági szerződéses munka fordul elő leggyakrabban.

Az idegenforgalom

2020-ban, januártól december végéig az előző évhez képest a kereskedelmi szálláshelyeinken 58%-kal kevesebb, összesen 13 millió vendégéjszakát töltöttek a turisták. A 9,6 millió belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszaka 39%-kal, míg a 3,7 millió külföldiek által a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszaka 77%-kal kevesebb, mint tavaly. Ez nagyon nagy mértékű csökkenés! A kereskedelmi szálláshelyek összes bruttó árbevétele folyó áron 59%-kal csökkent, és 228 milliárd forintot tett ki.

Kereskedelmi szálláshelyek forgalma, 2020. (éjszaka, %)

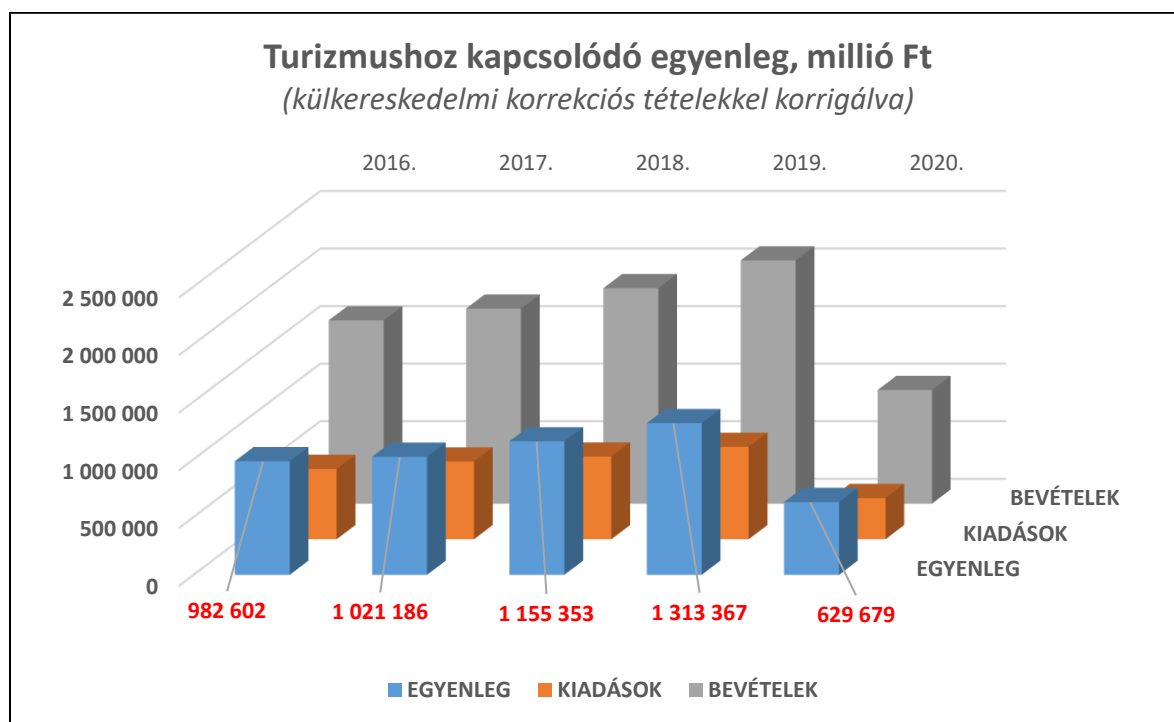
Mutató	Érték		Változás az előző év azonos időszakához	
	december	január–december	december	január–december
Belföldiek vendégéjszakái, ezer	104	9 639	–89,0	–38,9
Külföldiek vendégéjszakái, ezer	44	3 693	–96,0	–76,6
Összes vendégéjszaka, ezer	147	13 332	–92,7	–57,7
Összes bevétel, milliárd forint ^{a)}	3	228	–93,4	–59,4

a) Folyó áron.

A turistaforgalom 2015-től egyre élénkülő dinamikus bővülése 2019-ben kisebb ütemben folytatódott. A koronavírus-járvány hatására pedig 2020 március közepétől esett vissza komoly mértékben a forgalom.

A turizmust korlátozó intézkedések hosszabb ideig érintették a külföldi állampolgárokat, mint a magyarokat, ezért a külföldi vendégek forgalma sokkal jobban visszaesett, mint a hazai turistáké. A járvány következtében korlátozott külföldi utazások miatt magasabb volt az Európából látogatók részesedése a vendégforgalomban, mint a korábbi években. A külföldi vendég-éjszakák száma kevésbé (69%-kal) csökkent a kontinensről érkezők körében, mint a többi földrésről érkezők esetében (75–89%). A Szlovákiából és az Ausztriából érkezők száma

esett vissza legkevésbé (54, illetve 59%-kal), míg az eddig legnagyobb küldő állam, Németország turistáinak száma 67%-kal csökkent.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

2020-ban minden küldő országból lényegesen kevesebb vendég érkezett, mint a korábbi években, ezen belül a második negyedévtől gyakorlatilag szünetelt, a nyári hónapokban minimális volt, azután ősszel ismét lényegében megszűnt a külföldi turista-forgalom.

A járvány leküzdésére szolgáló szigorítások 2020 augusztusi enyhítése a nyár végi belföldi vendég-forgalom jelentős növekedését eredményezte, és a forgalom megközelítette a 2019. évi szintet a kereskedelmi szálláshelyeken.

A kereskedelmi szálláshelyeken, a szállodákban, panziókban, kempingekben, üdülőháztelpeken, közösségi szálláshelyeken 4,7 millió vendég 12 millió vendégéjszakát töltött el, ezek fele akkora mutatók, mint az előző év azonos időszakában.

A járvány első hulláma idején és azt követő szigorítások miatt a vendégek szinte teljesen eltűntek. A korlátozó intézkedések májusi feloldása után fokozatosan visszatértek a turisták, a nyári hónapokban a szálláshelyeken foglalt vendégéjszakák száma alig maradt el a 2019 nyáritól forgalomtól. A turizmusból jelentkező korlátozások könnyítése eredményeként

augusztus végére már csak a korábbi forgalom 33%-a hiányzott, azonban a harmadik hullám miatt, szeptembertől ismét 59% lett a korábbiakhoz mért, elmaradt forgalom.

A külföldiek magyarországi utazásainak jellemzői

Év	Összes utazások száma, ezer	Összes eltöltött napok száma, ezer nap	Összesen utazásokon egy fő egy napjára jutó költség, ezer Ft	Összes költség, millió Ft	Összes utazáson átlagos tartózkodási ideje, nap
2009	40 624	96 988	12,4	1 200 637	2,4
2010	39 904	95 718	12,4	1 189 819	2,4
2011	41 304	99 185	12,1	1 200 139	2,4
2012	43 565	99 881	12,1	1 208 547	2,3
2013	43 611	101 420	12,5	1 263 957	2,3
2014	45 984	109 879	13,3	1 459 534	2,4
2015	48 345	119 645	13,4	1 607 668	2,5
2016	52 890	124 044	13,9	1 724 543	2,3
2017	54 962	124 444	14,7	1 832 412	2,3
2018	57 667	130 095	15,9	2 066 780	2,3
2019	61 397	138 463	16,7	2 310 110	2,3
2020	31 641	70 944	14,9	1 054 342	2,2

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Mind a külföldi, mind pedig a belföldi vendégéjszakák esetében a legnagyobb kiesést Budapest–Közép-Duna-vidék kereskedelmi szálláshelyei szenvedték el. A 2020 augusztusi „lazítás” eredményeként azonban a belföldi vendég-éjszakák száma Dél- és Észak-Alföldön, illetve Dél- és Nyugat-Dunántúlon, valamint szeptemberben a Balatonnál magasabb volt, mint 2019-ben.

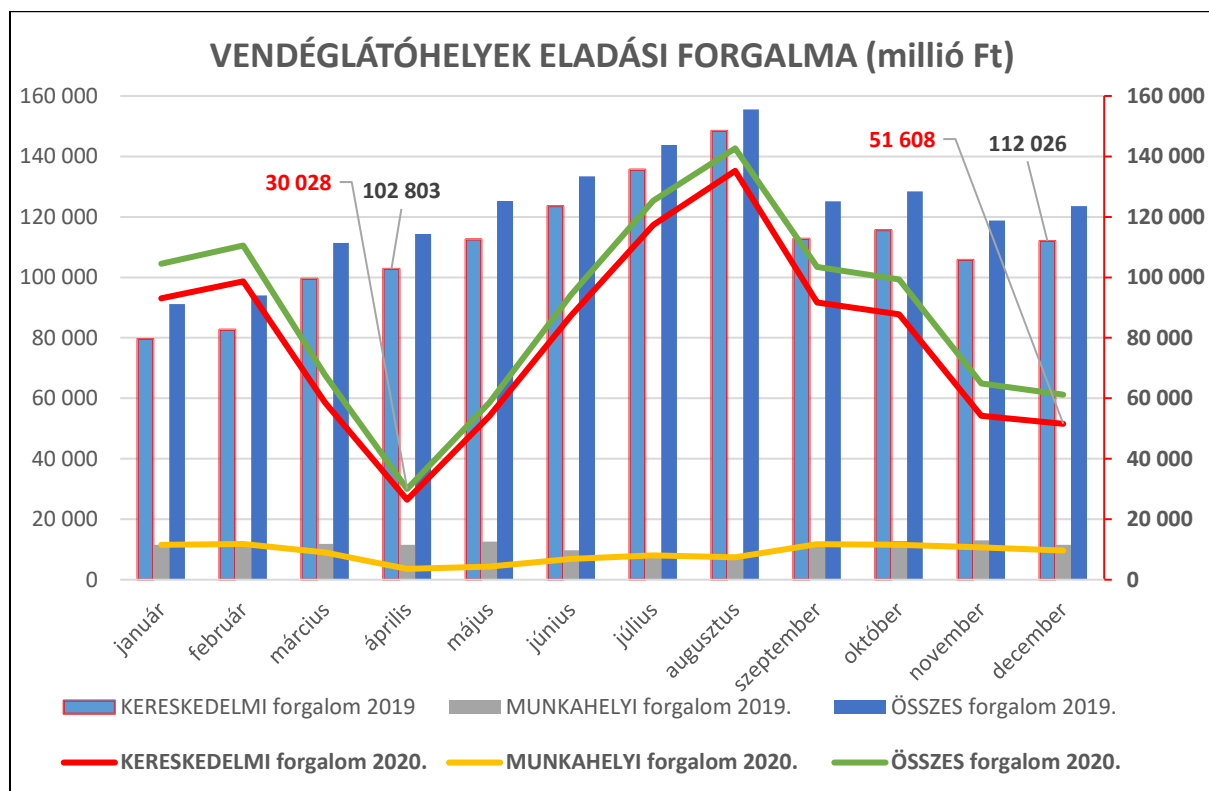
Belföldi utazások jellemzői

Év	Összes utazás, ezer fő	Utazáson eltöltött idő, ezer nap	Költség, millió Ft	Egy utazó egy napjára jutó költség, Ft
2016	14 425	58 967	308 911	5 239
2017	14 374	57 908	328 802	5 678
2018	14 386	60 296	347 421	5 762
2019	14 249	59 280	393 243	6 634
2020	8 919	39 803	269 792	6 778

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A kereskedelmi szálláshelyek 2020-ban az egy évvel korábbinál mintegy 50%-kal kevesebb bruttó árbevételre érték el. A bevételek 57%-a szállásdíjból származott, de ennek az értéke 55%-kal csökkent. Vendéglátásból és az egyéb szolgáltatásokból szintén az előző évinél mintegy 50-50%-kal kevesebb bevételt szereztek.

A vendégéjszakában mért forgalom mintegy héttizedét kitevő szállodai szobakihasználtságban egyértelműen érezhető a jelentős visszaesés, a legforgalmasabbnak számító augusztusban az 55%-os szobafoglaltság 21 százalékponttal lett kisebb a 2019. augusztusnál.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A kiskereskedelem helyzete

A pandémia mindenütt próbára tette a lakosság megszokott, kialakult fogyasztásának biztosítását, ellátását. A kényszerű üzletbezárások a kereskedelmet is sújtották, az egyes szakmákat azonban eltérően érintette, így a napi cikket, élelmiszereket árusító üzletek forgalma nem csökkent érezhetően. A hatás egyértelmű, megerősödött a házhozszállítás, az online rendelés azokon a területeken, ahol kényszerű bezárások voltak. A kereskedelemben a

már megkezdődött digitalizációs folyamat felgyorsult. Magyarországon és a Kelet-európai országokban a munkaerőhiány felgyorsította a kereskedelmi kiszolgálás folyamatait, így pl. az automata kasszák elterjedése is általánossá válik. A digitalizáció valamely formája mindenhol jelentkezik, ha más nem is, de például a készpénzfizetés kiváltása elektronikus eszközökkel. A technológiai változások gyorsasága és terjedése eltérő mind a kiskereskedelmi munka különböző területein, mind pedig a regionálisan igen eltérő lehetőségekkel bíró vállalkozások között. A kereskedelmi tevékenység átalakulása egyrészt komoly forrásokat igényel - és ebben nagyon eltérő a külföldi és hazai tulajdonú cégek lehetőségei – másrészt a jelentősen különböző ellátási területeken élők igényei befolyásolják az egyes digitális fejlesztések szükségességét. A technológiai fejlesztések ma már kiemelt fontosságúak és a kiskereskedelemben is a versenyképesség alapvető tényezői. A kiskereskedelmi szakma felértékelődött a Covid-járvány időszakában azzal, hogy biztos foglalkoztató ágazat, és ebben a helyzetben is megélhetést, munkát ad. Ezért a válság-helyzetben sokkal többen helyezkedtek el a kereskedelemben, és ebből az ágazatból az elvándorlás is nagyon lecsökkent. Ennek ellenére kevés itt az olyan fiatal munkaerő, akinek tényleg a kereskedelmi munka a hosszú távú elképzelése.

2020-ban komoly problémát jelentett a kiskereskedelmi adó. Ez sem hosszútávon, sem rövidtávon nem teremt olyan ideális környezetet, hogy a kiskereskedelmi láncok jelentősen nagyobb befektetéseket hozzanak Magyarországra. Minden ilyen különadó nehezítheti azt, hogy további extra befektetések érkezzenek. Az itt jelenlévő nagy multinacionális kiskereskedelmi cégek pozitívuma, hogy nemcsak befektetéseket, és jelentős innovációt hoztak, hanem többszáz ezer embernek adnak kiszámítható munkát. Ezen túlmenően lényeges lehet, hogy a magyar termékek jelenléte ezekben a multinacionális üzletláncokban meghatározó arányú.

A magyarországi kiskereskedelemben a legnagyobb magyar tulajdonú egységes üzletláncsal rendelkező élelmiszer kereskedelmi lánc az Áféosz-Coop-csoport, amely mintegy 2400 boltot működtet. A hálózat túlnyomó része a Budapesten kívüli városokban, községekben található. A 2020. évi 650 milliárd Ft-os árbevételüket, 2400 boltban bonyolították, és több, mint 30 ezer foglalkoztatottat alkalmaztak. (Az üzletláncot jellemezheti az az összehasonlítás, hogy pl. a TESCO az évi 800 milliárd Ft feletti áruforgalmát 200 egységében teljesítette és feleannyi dolgozóval). A magyar üzletláncban egyértelműen az ellátási cél és felelősség miatt más a kereskedelmi technológia, más a metódus, mások a módszerek. Hosszabb távra tekintve azonban nyilvánvalóan megmaradó sajátossága lesz a magyarországi kiskereskedelemnek, hogy mind a két eltérő célú kereskedelmi formára szükség lesz. Az egyik nagyvárosi jellegű

igényt elégíti ki, a Coop hálózata pedig 2020-ban, a járvány idején is bizonyította, hogy a vidéken életképebb, itt nem is jelent a multinacionális rendszer komoly konkurenciát.

A kiskereskedelem általános jellemzői

A kiskereskedelem forgalma 2020-ban az élelmiszer és vegyes jellegű termékek körében 5.534 milliárd, míg a nem élelmiszereket forgalmazó üzletekben 4.724 milliárd forintot ért el. Az üzemanyag forgalommal együtt az éves teljesítmény összesen 12.428 milliárd forint volt. Az ágazat bruttó hozzáadott értéke folyó áron, egy év alatt 11%-kal emelkedett. Ez a teljesítménybővülés 1,1 százalékponttal jobb a nemzetgazdasági átlagnál.

A főtevékenysége alapján a kiskereskedelem ágazatban 104.000 gazdasági szervezet működött. Arányuk a nemzetgazdaság szervezeteinek 5,3%-a, 2,2%-kal kevesebb, mint egy éve. A vállalkozásokban az előző évhez képest 1,5%-kal kevesebb, 355 ezer fő, a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak 7,9%-a dolgozott. Az évtized elejétől csupán csekély 0,7%-os volt a növekedés.

A kiskereskedelem a gazdaság más területeihez – például a feldolgozóiparhoz, az ingatlanügyletekhez vagy a szállítás-raktározáshoz – képest kisebb fajlagos tárgyieszköz-igénnyel rendelkezik. Emellett az ágazatnak a nemzetgazdasági beruházásokon belüli súlya az évtized elején mért 7,1%-hoz viszonyítva – kisebb ingadozások mellett – 2020-ra 4,7%-ra csökkent. 2020-ban az ágazat beruházásainak folyó áras teljesítményértéke 197 milliárd forint volt.

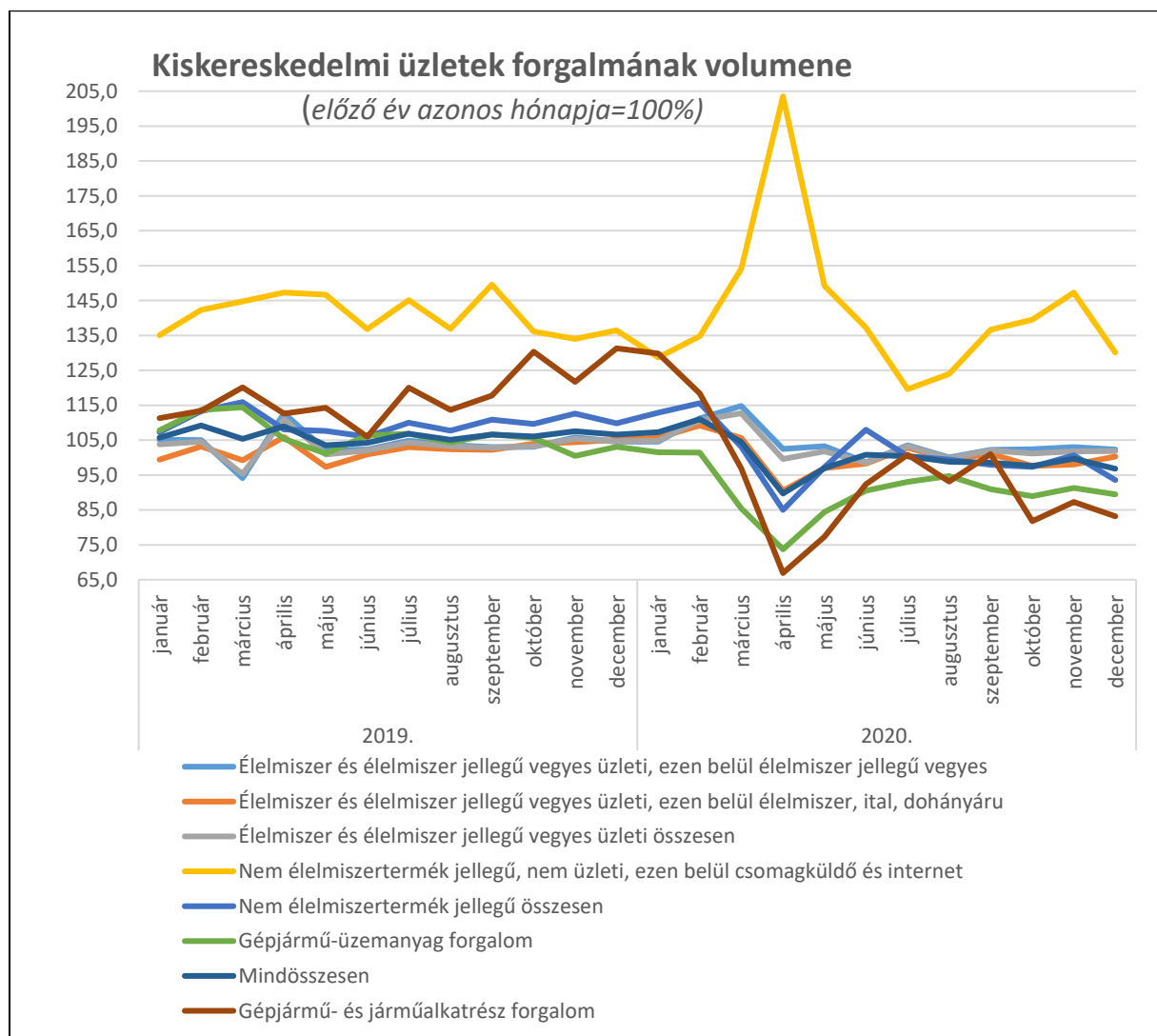
A kiskereskedelmi forgalom 45%-át az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletek bonyolították, 39%-át a nem élelmiszer-kiskereskedelem, 16%-át az üzemanyag-töltő állomások üzemanyag-forgalma adta. 2019-ben az összforgalomból még csekélyebb, 6,2%-os mértékben részesedő csomagküldő és internetes kiskereskedelem forgalmának volumene 39%-kal nőtt.

2020-ban 4900 vállalkozás foglalkozott a csomagküldő és internetes kiskereskedelemmel és 760 milliárd forint forgalmat bonyolítottak. Köztük a mintegy 500 külföldi irányítású cég ennek a forgalomnak a 60%-át, 460 milliárd forintot realizált. Egy csomagküldő és internetes vállalkozás forgalma átlagosan 160 millió forint volt. A hazai tulajdonú cégek átlagosan évi 74 millió forint, a külföldiek 920 millió forint forgalmat bonyolítottak. A vállalkozások közül a

legnagyobb online forgalmat a műszaki, telekommunikációs cikket, informatikai eszközöket és egyéb iparcikket forgalmazók adták.

A kiskereskedelmi üzletek eladótér-alapterülete 2019 végén összesen 15,2 millió m² volt. Az összes alapterület egyharmadát a külföldi irányítású vállalkozás üzemelteti. Egy üzlet átlagos alapterülete 128 m². A külföldi irányítású vállalkozásoké átlagosan 551 m²-t, a hazai tulajdonúaké 97 m².

A kiskereskedelem meghatározó üzletei 2020-ben is a jelenleg 121 bevásárlóközpont és 167 hipermarket voltak. A bevásárlóközpontból 41 a fővárosban üzemel, a bevásárló-központokban az üzletek 29%-a külföldi irányítású cégeké. A hipermarketből 144 vidéken, 23 pedig Budapesten van.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A kiskereskedelmi forgalom területileg erősen koncentrált. A csomagküldő és internetes kiskereskedelmi forgalom nélkül a vásárlások 48%-át Budapesten és Pest megyében bonyolították.

A külföldi irányítású vállalkozások kiskereskedelmi forgalma a teljes kiskereskedelmi forgalom 51%-a. E cégek forgalma főleg Budapesten és az agglomerációban, a megyeszékhelyek közelében és a nyugati országrészben bonyolódik.

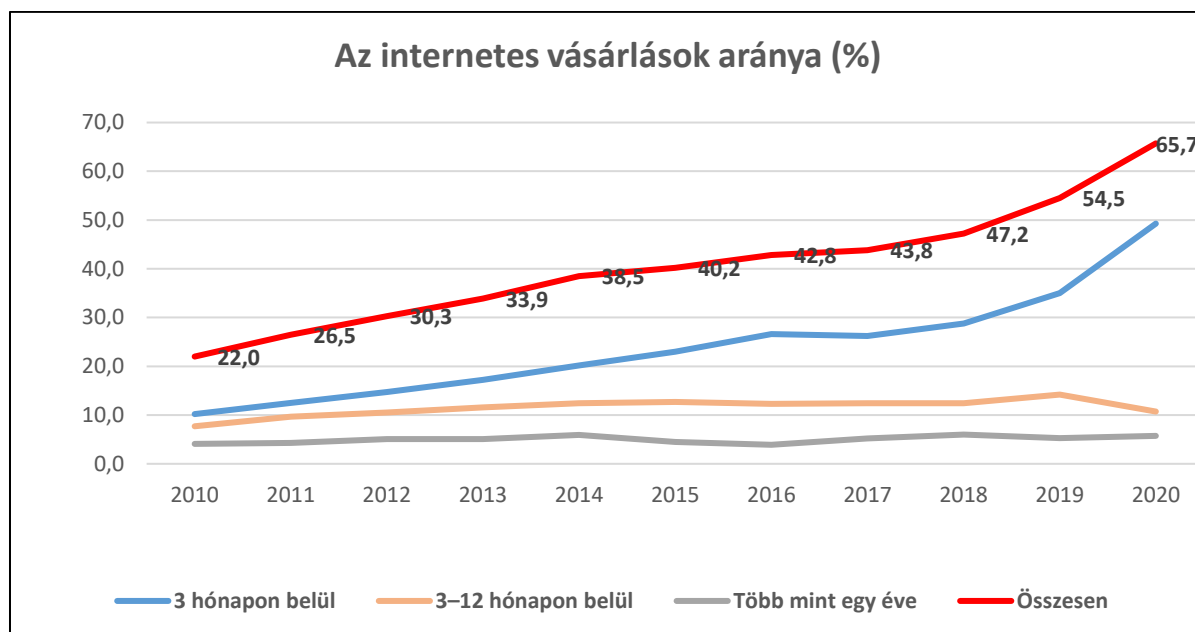
2020 elején 268 olyan, jellemzően aprófalvas térségekben lévő település volt hazánkban, ahol nem működött kiskereskedelmi üzlet. Az egy kiskereskedelmi üzletre jutó lakosok száma 82 fő, Budapesten 67 főre jutott egy kiskereskedelmi üzlet.

A kiskereskedelmi eladások volumenének alakulásáról

2020-ban naptárhatástól megtisztítva a kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene csupán 0,2%-kal mérséklődött az előző évhez képest. Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben 3,0%-kal nőtt az eladások volumene, míg a nem élelmiszer-kiskereskedelemben 0,4%-kal, és az üzemanyag-kiskereskedelemben 10,0%-kal csökkent az értékesítés volumene.

A kiskereskedelmi üzletek forgalmi volumenének alakulása (előző év=100%)				
	Naptárhatástól megtisztított			
	élelmiszer-kiskereskedelem	nem élelmiszer-kiskereskedelem	üzemanyag-kiskereskedelem	kiskereskedelem összesen
január	104,9	113,8	101,4	107,6
február	110,7	112,5	101,7	111,2
március	112,7	100	83,5	103,6
április	99,6	85,2	73,7	89,8
május	101,8	100,6	85,7	97,9
június	98,5	105	89,3	100
július	103,3	100,4	93	100,4
augusztus	99,8	101	95,4	99,2
szeptember	102	96,3	90,2	98,1
október	101,2	98,7	89,5	98
november	101,8	99,1	90,6	99,3
december	101,9	90,7	88,1	96
január–december	103	99,6	90	99,8

A kiskereskedelem gyengélkedése a pandémia miatt korlátozásokkal függ össze, azonban feltétlenül fontos az, hogy a szigorú intézkedések ellenére sem romlott tragikusan a helyzet. Egyértelmű változás a forgalom alakulásában az online kiskereskedelem ugrásszerű erősödése. Az offline boltokban jellemzően kevesebbet és kevesebben vásároltak, míg az internetes vásárlások értéke jelentősen megnőtt. 43%-kal bővült a csomagküldő és internetes kiskereskedelem volumene, amely értékesítés a kiskereskedelmi forgalomból 12%-kal részesedik.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az ágazat működését 2020-ban jelentősen befolyásolták a szak- és gazdaságpolitikai intézkedések. A koronavírus elleni védekezéssel összefüggő rendkívüli kiadások fedezetének biztosításához a kiskereskedelmi egységekre vonatkozóan új különadó fizetési kötelezettséget rendeltek el. Az 500 millió forintot meghaladó éves árbevétellel rendelkező kiskereskedelmi egységek adója 2020. május 1-jét követően a teljes adóévi 30 milliárd forintot meg nem haladó része után 0,1%, az adóalap 30 milliárd forintot meghaladó, de 100 milliárd forintot meg nem haladó része után 0,4%, az adóalap 100 milliárd forintot meghaladó része után 2,5%.

Komoly adóterhe azonban a mintegy 120 ezer kiskereskedelmi üzlet túlnyomó többségének nem keletkezett. Az állami költségvetés tervezett 36 milliárd Ft éves adó kb. 10 társaságtól folyt be. Ezek éves forgalma haladta meg a 100 milliárd Ft-ot, e cégek fizettek a bevételük után 2,5%-os adót. Ide tartoznak egyrészt a klasszikus kiskereskedelmi forgalmi toplistákon szereplő

tíz legnagyobb piaci részesedésű kereskedők, kivéve a három magyar üzletláncot. Utóbbiak ún. franchise-rendszerben, azaz jogilag több, egymástól független társaságban működnek, ezért a 2010-2012-es időszakhoz hasonlóan nem fizetnek jelentős adót. Komolyabb mértékű adót fizetett az a három cég is, amelyek a legnagyobb benzinkúthálózatokkal rendelkeznek. A tíz legnagyobb adófizető között lényegében csak egy magyar tulajdonos van.

Szállítási nehézségek

Előzetes adatok szerint 2020-ban az szállítási ágazat forgalmának volumene 285 millió tonna volt, ez 8,5%-os csökkenés. Az ágazat teljesítménye 52 milliárd tonnakilométer, azaz 11%-kal kevesebb, mint 2019-ben. A belföldi forgalomban a tonnakilométer-teljesítmény 6,0%-kal, míg a nemzetközi szállításban 14%-kal volt alacsonyabb. Az áruszállítás összteljesítményéből a közúti 62%-kal, a vasúti 21%-kal, a csővezetékes 13%-kal, a belvízi szállítás 3,8%-kal részesedett.

A közúti áru fuvarozási teljesítmény, a 32,2 milliárd árutonna-kilométer 13%-os, a szállított mennyiség, a mért 188 millió tonna pedig 7,2%-os csökkenés a 2019. évihez képest.

A vasúti áruszállításban az áru forgalom 51 millió tonnás volumene 3,2%-os mérséklődést, a 11 milliárd tonnakilométernyi teljesítmény pedig 4,9%-kal nőtt. A belföldi forgalomban az árutonna-kilométerben mért teljesítmény 10%-kal kisebb, a nemzetközi szállítás 7,9%-kal nagyobb lett az előző évihez viszonyítva.

A belvízi áruszállítás volumene 2,5%-kal nőtt, az árutonna-kilométerben mért teljesítménye 5,8%-kal visszaesett. A magyarországi belföldi forgalom össztermege 14%-ot szállítási teljesítménye 19%-ot esett vissza. A nemzetközi áru forgalomban a volumen 2,7%-os növekedést, a teljesítmény 5,7%-os csökkenést jelez.

A helyközi - belföldi és nemzetközi - személyszállításban a 453 millió fős utasforgalom 28%-kal, a 16 milliárd utaskilométer-teljesítmény 48%-kal kisebb lett. A nemzetközi forgalomban az utaskilométer-teljesítmény 79%-kal, belföldön pedig 31%-kal csökkent. A személyszállítás összteljesítményéből az autóbusz 57%-kal, a vasút 30%-kal, a repülőgép 12%-kal részesedett. A Feri-hegyi Liszt Ferenc repülőtér utasforgalma a járvány következtében a 2019-esnek kevesebb, mint negyedére, 3,9 millió főre csökkent, a járatszám pedig 61%-kal esett vissza.

A Debrecen Airport utasforgalma is jelentősen beszűkült, 2020-ban ötödére, azaz 123 ezer főre csökkent, a járatszámok 60%-kal, mintegy két ezerre esett.

2020. év végén a Magyarországon forgalomban lévő közúti gépjárművek állománya több mint 4,8 millió darab volt, ebből a személygépkocsik száma 3,9 millió, a tehergépkocsiké 543 ezer, a motorkerékpároké 195 ezer, a vontatók állománya 81 ezer, az autóbuszoké 17 ezer. 2020-ban csak az autóbuszok száma csökkent, 13%-kal. A gépjárművek átlagos kora 14,7 évre növekedett.

A nemzetgazdasági áruszállítási teljesítmény a járvány miatti gazdasági hatások miatt a 2010-es évek eleji szintre csökkent. A szállított áruk egytizedével kisebb tömege és az átlagos szállítási távolság rövidebbé válása okozta a visszaesést. A szállítási módok közül a legjobban közúti áruszállítás teljesítménye csökkent, mégpedig elsősorban a teljesítmény nagyobb hányadát adó nemzetközi forgalom lehetőségeinek szűkülése miatt. Ezt az EU szigorodó szabályozása és a járvány következményei okozták.

A járvány miatt elrendelt korlátozások, így a kijárási korlátozás a hazai személygépkocsi-forgalmat 2020. márciusában 26%-kal, áprilisban 50%-kal, májusban 32%-kal csökkentette, ezzel együtt a balesetek számát is visszaesett az előző év azonos hónapjához képest.

Informatika, távközlés fejlődése

Az információ és kommunikáció ágazat a gazdaság legjobban fejlődő és legkevésbé sérülékeny területe. A teljesítménye folyamatosan emelkedik és 2020-ban a gazdasági visszaesés során is ez a fejlődési tendencia kitart. 2019-ben a hazai bruttó hozzáadott érték 4,9%-át állította elő.⁶

Emellett a foglalkoztatottak csupán 2,9%-a dolgozik itt. Az ebben az ágazatban foglalkoztatottak bruttó havi átlagkeresete a nemzetgazdasági ágak közül az egyik legmagasabb, 624 ezer forint, 70%-kal nagyobb a nemzetgazdasági átlagnál.

---

⁶KSH: Az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ág helye Magyarország nemzetgazdaságában, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/ikt/2021/03/index.html>

2019-ben a nemzetgazdasági beruházások 1,8%-a az információ, kommunikáció területén teljesült és kétharmada a távközlési ágazathoz kötődött.

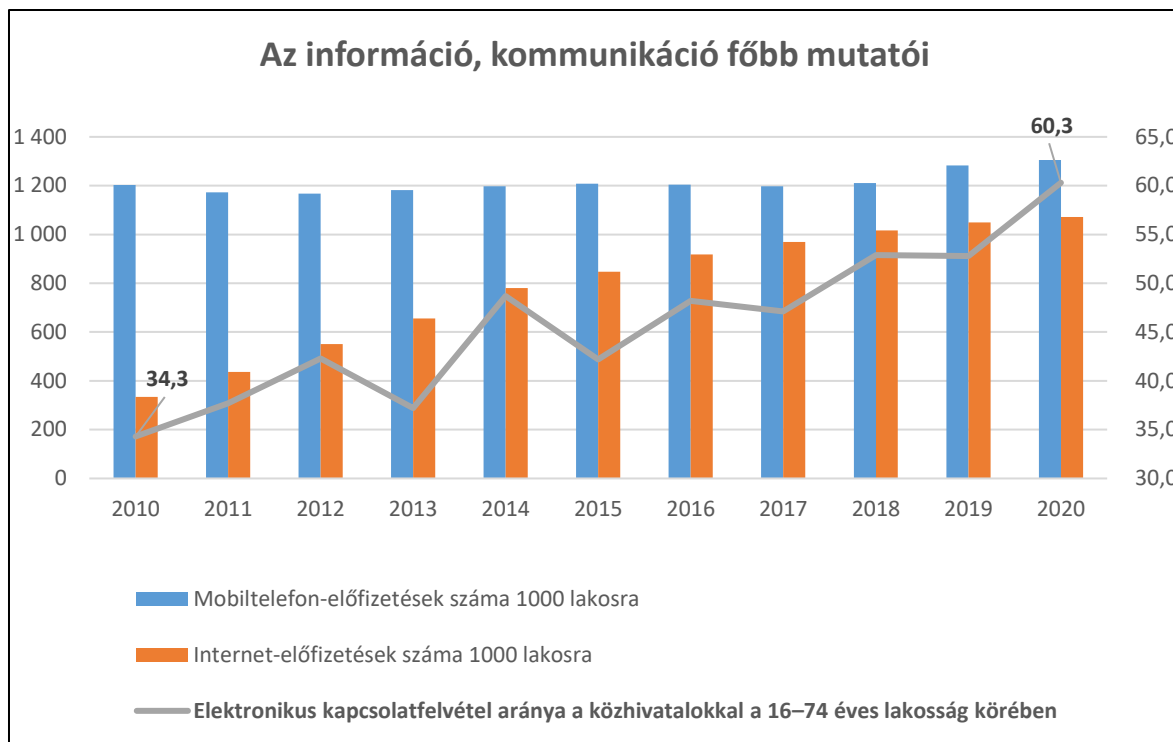
Az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban évek óta nő a vállalkozások száma. 2019-ben 7561 új vállalkozás jött létre, ennek kétharmada az információtechnológiai szolgáltatásban működik. Az információ, kommunikáció vállalkozásai 63%-ban Budapesten és Pest régióban működnek, a legkevesebb vállalkozás Észak-Magyarországon van. A teljesítménymutatók alapján a budapesti vállalkozások egyértelműen meghatározó szerepet töltenek be.

A vállalkozások 290 kutatóhelyen végeztek K+F-tevékenységet, mintegy 6 ezer fővel. 2019-ben 61 milliárd forintot fordítottak erre a tevékenységre, 15%-kal többet, mint egy éve, és a teljes nemzetgazdaság kutatás-fejlesztési ráfordításainak mintegy 8,8%-át. A 2019-ben megvalósult K+F-tevékenységek finanszírozását 43 milliárd forint vállalati, és 12 milliárd forint állami költségvetési forrás tette lehetővé. További 6,3 milliárd forint külföldi forrás is érkezett és a felsőoktatási szektorból származó pénzügyi forrás pedig megközelítette a 2 milliárd forintot.

2020-ban az internethasználat a mindennapok szerves részévé vált, az ezzel kapcsolatos tudás még inkább felértékelődött a koronavírus-helyzet miatt. Az internet-előfizetések száma 2020. IV. negyedév végén 10,4 millió, 1,6%-kal volt több az egy évvel korábbinál. Az előfizetések több mint 97%-át tíz szolgáltató biztosítja. A piac koncentrációja tovább fokozódott.

2020. IV. negyedévében a mobil- és a vezetékes hálózatból indított hívások átlagos időtartama lényegesen meghaladta a korábbi évekre jellemzőt. A mobil-adatforgalom másfélszerese volt a 2019-esnek. Ebben szerepet játszottak a koronavírus okozta járvány miatt megváltozott kapcsolattartási szokások. Az internet-előfizetésekből származó árbevétel 6,6%-kal nőtt.

2020. IV. negyedév végén az aktív SIM-kártyák száma 12,7 millió volt. Száz lakosra 131 előfizetés jutott. A havidíjas előfizetések aránya évről évre nő. A mobilhálózat adatforgalma is folyamatosan nő, 2020. IV. negyedévében már másfélszerese volt az egy évvel azelőttinél. A mobilhálózatból indított hívások száma 1,9%-kal csökkent és egy mobil-előfizetésre átlagosan napi 6,0 percet jelent. Ez az elmúlt évek legmagasabb értéke, és alapvetően a koronavírus-járvány miatt megváltozott kapcsolattartási szokások eredményezték.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A száz lakosra jutó 32 darab jutott vezetékes fővonalak száma 2020. végén kismértékben csökkent az egy évvel korábbi képest. Az előfizetők kevesebbszer, de hosszabb ideig beszélgettek vezetékes telefonról, mint mobiltelefonról. Az egy előfizetésre jutó hívások száma a vezetékes és a mobilszolgáltatás esetén is csökkent, ugyanakkor a hívások ideje mindkét esetben emelkedett 2020-ban. Az összes telefonbeszélgetésre fordított idő 88%-át mobiltelefonról indított hívások tették ki.

A minőségi fejlődését mutatja, hogy az előfizetések a fejlett hozzáférést biztosító kategóriákban (kábeles és optikai technológiák) eltolódnak a kiemelkedően gyors sebességet biztosító technológiák felé.

A digitális technológia már a televíziószolgáltatás 82%-át lefedi. Az előfizetők egyre szélesebb rétege pedig már nem helyhez kötött platformokon is követni akarja a televízióműsorokat is. Ehhez az igényhez alkalmazkodnak a szolgáltatók, ezért egyre népszerűvé válik a helyhez nem kötött, online tv-szolgáltatás, ami 2020-ban a televízió-előfizetéseknek, több mint 10%-a.

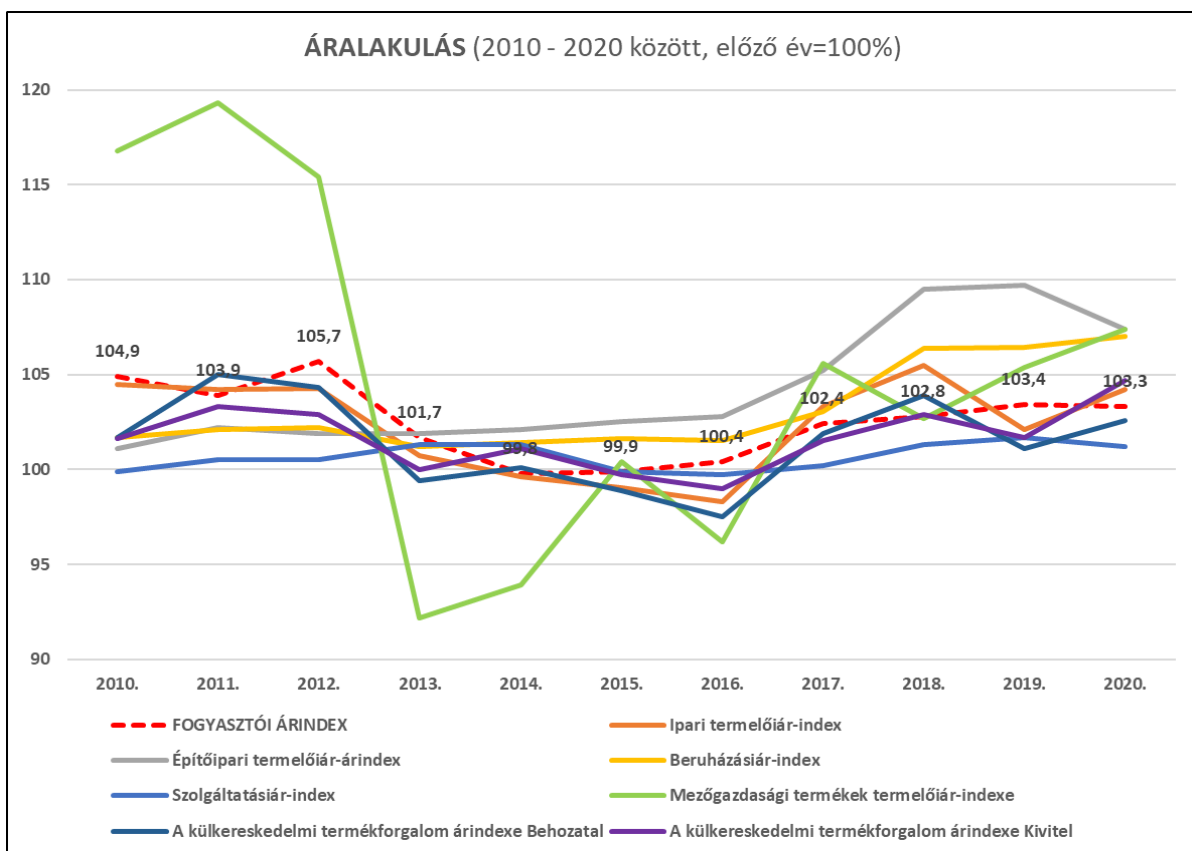

IV. A PÉNZÜGYI FOLYAMATAINK 2020-BAN

Az infláció alakulás folyamata

A magyar gazdaságban az utóbbi három év túlfűtött gazdasági növekedése következtében folyamatosan érezhető az árnyomás, amely a fogyasztói árakat magasan tartja. Erre utal a hosszabb ideje stabilan magas maginfláció és az élelmiszerárak tartósan magas szintje egyaránt.

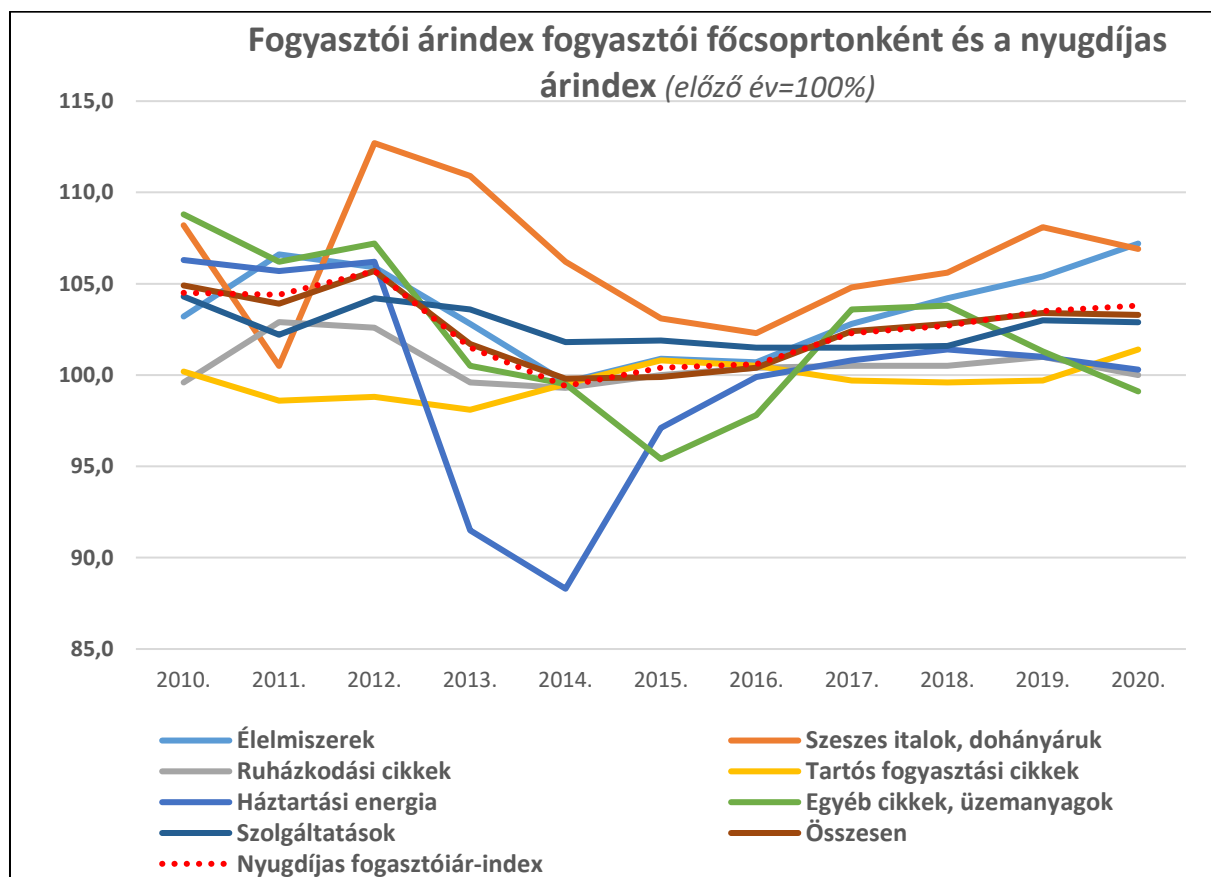
A tavaszi hónapokban a járvány gazdasági következményeként csökkenő üzemanyagárak visszafogták az infláció mértékét. A korlátozások feloldása után azonban júniusban a gazdasági visszarendeződés, júliusban pedig a dohánytermékeket és az üzemanyagokat érintő jövedékiadó-emelés hatására felgyorsult a fogyasztói árak növekedési üteme. Szeptembertől lassult az árdinamika, elsősorban az élelmiszerek, a szeszes italok, dohányárak és a szolgáltatások mérséklődő éves árnövekedése miatt.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az uniós tagállamok többségében a járvány miatti gazdasági visszaesés – a fogyasztói árak mérséklődése mellett – a termelői árak csökkenésével járt együtt. Ezt főként a nyersanyagok – elsősorban a kőolaj és a földgáz – világszerte történő árának csökkenése okozta. Ettől a tendenciától eltérően, részben a forint jelentős leértékelődése miatt, 2020 első tíz hónapjában a hazai ipari termékek átlagosan 3,9%-kal többre kerültek az egy évvel korábbinál.

A fogyasztói árak 2020-ban az előző évhez képest átlagosan 3,3%-kal emelkedtek, ezen belül a legnagyobb mértékben, 7,2%-kal az élelmiszerek drágultak. A szeszes italok, dohányárak ára 6,9%-kal, a szolgáltatásoké 2,9%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 1,4%-kal, a háztartási energiáé 0,3%-kal nőtt. A ruházkodási cikkek ára átlagosan nem változott, az egyéb cikkeké pedig 0,9%-kal mérséklődött. A nyugdíjas háztartások körében a fogyasztói árak átlagosan 3,8%-kal emelkedtek.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

Az Európai Unió tagállamaiban a 2020 decemberi élelmiszerárak átlagosan 1%-kal, az eurózónában élők számára 0,9%-kal emelkedtek. A magyarországi fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben ezek az árak 4,4%-kal voltak magasabbak. Az élelmiszerek fogyasztói ára 2020.

decemberében az átlagos infláció kétszeresével, 4,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

A friss hazai és déli gyümölcsök ára 22,2%-kal, az étolajé 13,7%-kal, a cukoré 11,7%-kal, a munkahelyi étkezésé 10,2%-kal, a szalonnáé 8,8%-kal, a friss zöldségé 8,1%-kal, a párizsi- és kolbászféléké 7,8%-kal, a teáé 7,5%-kal, a sertézsiradéké 7,1%-kal, a liszté 6,8%-kal, a száraz hüvelyeseké szintén 6,8%-kal, az éttermi étkezésé 6,4%-kal, a száraztésztáé 6,1%-kal, a kenyéré 5,9%-kal, a péksüteményeké 5,4%-kal, a rizsé 5,3%-kal, az eszpresszókávée 5%-kal, a szalámie, a szárazkolbászé és a sonkáé 4,8%-kal, a halé 4,5%-kal, az iskolai étkezése ugyancsak 4,5%-kal, az óvodai és bölcsődei étkezése 4,3%-kal, a tojásé, a marhahúsé valamint a fűszereké és ételízesítőké egyaránt 4,2%-kal, az üdítőitaloké 4,1%-kal emelkedett, míg a sertéshúsé 3,9%-kal, a burgonyáé 14,2%-kal mérséklődött. A dohányárak ára decemberben számottevően, 14,4%-kal, az égetett szeszesitaloké 3,1%-kal, a sörféléké 3,7%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 6,1%-kal, a virágoké és dísznövényeké 9,5%-kal, a gyógyszereké 2,4%-kal, a tanszereké és az írószereké 6%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban, a ruházkodási cikkeké pedig 1,5%-kal mérséklődött.

A tartós fogyasztási cikkek ára 2020. decembeében 2,8%-kal nőtt. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 7,3%-kal, az új személygépkocsiké 10,9%-kal emelkedett, a televíziókészülékeké 2,7%-kal csökkent. A háztartási energia termékek ára összességében csak 0,2%-kal nőtt. míg a többi fűtőanyagé, így például a széné 5,3%-kal, a tűzifáé 0,7%-kal drágult; a járműüzemanyagoké – a világszintet követve – 4,5%-kal mérséklődött. A szolgáltatások árai decemberben éves összehasonlításban összességében 1,7%-kal nőttek.

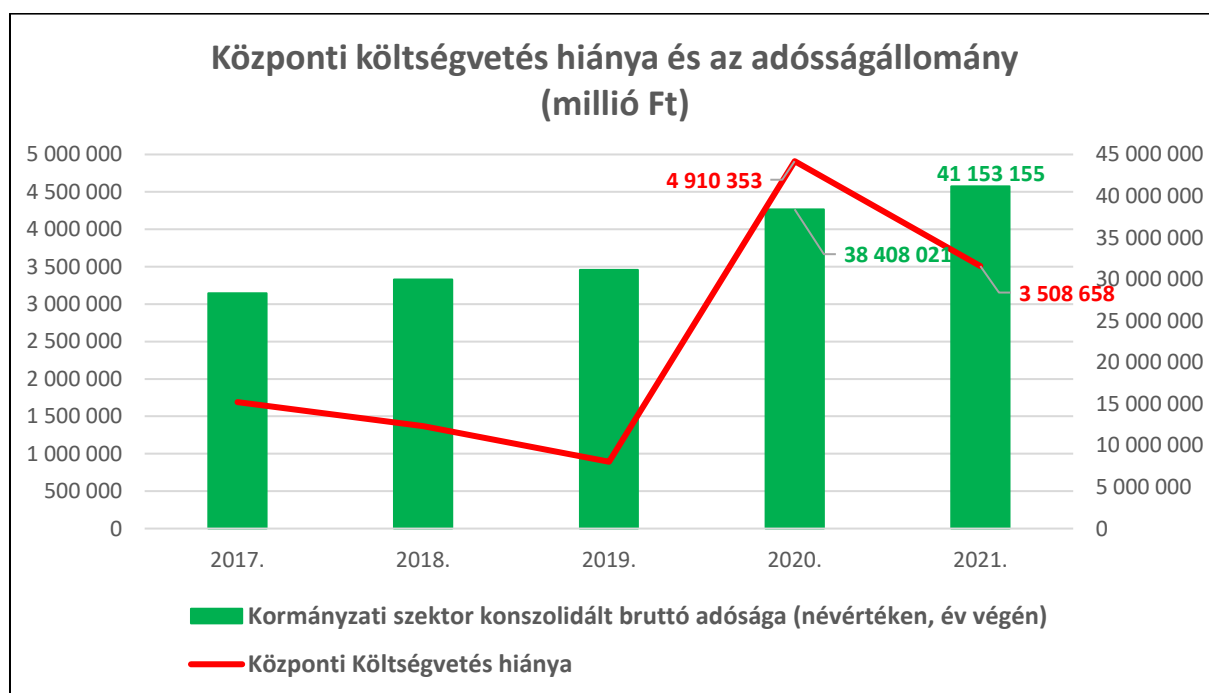
Ezek között a sportrendezvények és a múzeumi belépők ára 3,5%-kal, a lakbér 0,2%-kal, a járműjavítás 8,6%-kal, a lakásjavítás és -karbantartás 11,1%-kal, a háztartási szolgáltatás 7,8%-kal, az üdülési szolgáltatás 2,8%-kal, az utóbbin belül a külföldi 10,2%-kal, míg a belföldi – a visszaesett kereslet miatt – 1%-kal emelkedett, a postai szolgáltatás pedig 10,2%-kal került többre, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja nem változott, a színházjegy ára 4,3%-kal nőtt, míg a telefon- és az internetszolgáltatás díja 2,3%-kal mérséklődött.

A nyugdíjas árindex - a nyugdíjasok jellemző fogyasztói kosarával számolva - decemberben 0,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. 2020-ban a nyugdíjas háztartások fogyasztói árszintje 3,8%-kal volt magasabb az egy évvel korábbinál.

20120 utolsó hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok kivételével számított – maginfláció 4% volt, 2020 átlagában 4,1%. Ez egyértelműen a fogyasztói árindex magas szinten történő stagnálását jelzi a következő hónapokra.

Az államháztartás, államadósság

Az államháztartás – önkormányzatok nélküli – pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya 2020 év végén 5 549 milliárd forintra, az éves hiánycél több mint tizennégyszeresére emelkedett. Az év során a központi alrendszernek 22 865 milliárd forint bevétele keletkezett, amely a törvényi előirányzat 106,7%-a, és 28 414 milliárd forint kiadása volt, azaz az éves előirányzat 130,4%-ra bővült. A központi költségvetés így számított hiánya december végén 4 910 milliárd forint, az éves előirányzat csaknem tizenháromszorosa lett. A Kormányzati szektor konszolidált bruttó adóssága pedig 38 408 milliárdra nőtt, ami a GDP 80,4%-a.⁷

Forrás: KSH, EDP jelentés, 2021. április 22.

⁷ Jelentés a kormányzati hiányról és adósságról, KSH. 2021. 03. 31.

Az EDP jelentésben közli a kormányzat a 2021. évi tervezett központi költségvetési hiányt is, ami -3 508 milliárd Ft, és a Kormányzati szektor konszolidált bruttó adóságának tervezett összegét is, ami 41 153 milliárd Ft.

A gazdálkodó szervezetek 2020. évben 1 611 milliárd forint adót fizettek, ez 13,9%-kal több, mint az előző évi befizetés. Ennek a legnagyobb tételét az egyéb központosított bevételek jelentették, azaz a környezetvédelmi termékdíjak, az elektronikus és időalapú útdíjak, valamint a bírságbevételek. Az összes általuk teljesített befizetés 34,3%-a, 553 milliárd forint e jogcímen került az államkincstárba. Az összeg 1,3%-kal maradt el az előző évitől. Az elektronikus, valamint az időalapú útdíjakból származó 279 milliárd forint befizetés 2,6%-kal kevesebb, mint előzőleg. December végéig 2%-kal emelkedtek az állam bírságbevételei. A befizetések másik jelentős tétele, a társasági adó jogcímen – a decemberi feltöltési kötelezettség elmaradása következtében – az Állam Kincstárhoz 407 milliárd forint bevétel érkezett. Ez pedig jelentősen, 34%-kal nagyobb, mint az előző évben.

Költségvetési egyenleg és adóságállomány értéke (millió Ft)

ÉV	Központi Költségvetés egyenlege	Kormányzati szektor konszolidált bruttó adósága (névértéken, év végén)
2017.	-1 690 325	28 311 913
2018.	-1 367 743	29 962 641
2019.	-893 004	31 122 421
2020.	-4 910 353	38 408 021
2021.	-3 508 658	41 153 155

Forrás: KSH, EDP jelentés, 2021. április 22.

A fogyasztáshoz kapcsolt adókból 2020-ban 6 268 milliárd forint befizetés keletkezett, 2,1%-kal több, mint 2019-ben. Általános forgalmi adóból az előző évinél 3%-kal, jövedéki adóból 1,7%-kal magasabb, ezen belül a járműüzemanyagok jövedéki adójából 1,5%-kal kisebb, a dohánytermékekéből – az alacsony bázishoz képest az adóemelés következtében – 9,6%-kal nagyobb befizetés érkezett. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 218 milliárd forintos adóbevétel viszont 10,5%-kal alacsonyabb.

A lakosság 2020. december végéig 2 827 milliárd forint adót fizetett be, azaz 4,8%-kal többet, mint előző évben. Személyi jövedelemadóból 4,3%-kal, gépjárműadóból 69,4%-kal több a befizetés, illetvekekből viszont 3,9%-kal kevesebb lett az állami bevétel. A gépjárműadóból származó költségvetési bevétel több mint másfélszeresére, nőtt. A társadalombiztosítási alapok bevétele az év során 5 901 milliárd forint, 1,5%-kal több volt az egy évvel korábinál. Ezen belül a nyugdíjbiztosítási alap bevétele 1,2%-kal csökkent, az egészségbiztosítási alapé pedig 5,2%-kal nőtt – feltehetően az alapok közötti arányváltoztatás következtében, mivel a nyugdíjbiztosítási alap a szociális hozzájárulási adó 71,63%-át kapta, ez pedig 1,4 százalékponttal több az előző évi részesedésnél. Az egy évvel ezelőtől 1,2%-kal maradt el a nemzeti foglalkoztatási alap 461 milliárd forintos bevétele.

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 2020-ben együttesen 14 451 milliárd forintot tettek ki, az egy évvel azelőttinél 29,9%-kal többet. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 18,5%-kal, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 51,5%-kal, az uniós programok kiadásai 29,3%-kal emelkedtek. A helyi önkormányzatokat a kormány december végéig 821 milliárd forinttal támogatta, azaz 5,5%-kal nagyobb összeggel. A támogatások nőttek a béremelések részbeni állami ellentételezése miatt, de a hagyományos önkormányzati feladatok támogatása csökkent.

Szociális és családtámogatásokra 2020. évkezdettől 657 milliárd forintot jutott a központi költségvetésből, folyóáron 0,5%-kal több, mint 2019-ben. A családi támogatásokra fordított összeg 0,2%-kal, a közgyógyellátásra fordított kiadás 0,5%-kal csökkent. A foglalkoztatási alap kiadásai 453 milliárd forintot értek el, 0,2%-kal többet, mint korábban. Az alap kiadásainak 27,6%-a került a közmunkaprogram finanszírozására. A nyugdíjbiztosítási alap 3 652 milliárd forintos kiadása 4%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az egészségbiztosítási alaphoz ugyanabban az időszakban 2 891 milliárd forintot használtak fel, 13,8%-kal többet, mint 2019-

ben. A legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, az erre juttatott 1 612 milliárd forintot folyóáron 20,3%-kal több, mint egy éve.

December a kormány konszolidálta a központi költségvetési szerveket, az 54,6 milliárd forintos adósságállományukat 44,8 milliárd forintra, azaz mintegy 82%-kal csökkentette adósságukat.

A költségvetés és az adósságszolgálat a 2020. évi lakossági megtakarítások gyors ütemű növekedésével megnyugtató helyzetbe került. A már jelentős mértékű lakossági pénzügyi vagyon lehetőséget ad a finanszírozás hazai magán forrásokból történő megvalósítására. A 2019-es Állampapír Plusz kötvény bevezetése remek példája, illetve megvalósítása ennek. Jelenleg már a 6 000 milliárd forinthez közelít a papír állománya. A lakosság kezében lévő összes állampapírállomány pedig eléri lassan a 10.000 ezer milliárd forintot.

Az állampapírpiaci hozamokat 2020-ban is befolyásolták külső, globális hatások. Így a gazdasági szereplők politikája és a világ jegybankjainak a koronavírus-járvány gazdasági következményeivel összefüggő lépései. Emellett nyilván lényegesek a belső tényezők is, elsősorban a hazai monetáris politika reakciói.

2020 januárja - december között a referenciahozamok havi átlaga a három hónapos, az 1, az 5 és a 10 éves lejáraton egyaránt emelkedett, de számottevő havi ingadozások mellett. A későbbiekben is számítani lehet a költségvetés megnyugtató, nagyrészt a lakosság részéről történő finanszírozhatóságára.

V.TÁRSADALMI, GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK

Népesség, népmozgalom

Az ország népessége 2021. január első napján 9 731 ezer fő volt, negyedmillióval, 255 ezer fővel kevesebb, mint tíz évvel korábban.

2020-ban 92 233 gyermek született, 3,4%-kal több, mint 2019-ben. A születési arányszám 9,5 ezrelékre emelkedett, 0,4 ezrelékponttal magasabb volt az egy évvel korábinál. A teljes termékenységi arányszám emelkedett. (Az 1 nőre számított 1,55-es becsült értéket a 2019. évi 1,49-hoz mérve). 2020-ban 67 301 házasságot kötöttek, 3,1%-kal többet, mint a korábbi évben. A házasságkötési arányszám 6,9 ezrelék volt, 0,2 ezrelékponttal haladta meg az előző évit. A 2020. évben 139 500 halálesetet regisztráltak, a magas bázishoz viszonyítva is 7,7%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A népmozgalom, 2020.

Népmozgalmi esemény	Száma	Változás az előző év azonos időszakához képest, %	Ezer lakosra	Változás az előző év azonos időszakához képest, %
Élveszületés	92 233	3,4	9,5	3,6
Halálozás	139 549	7,7	14,3	7,9
Csecsemőhalálozás	317	-5,4	3,4 ^{a)}	-8,5
Természetes szaporodás/fogyás	-47 316	17,1	-4,9	17,3
Házasságkötés	67 301	3,1	6,9	3,3

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Az év végére a koronavírus járvány második hulláma egyre erőteljesebben éreztette hatását. Decemberben 16 100 fő vesztette életét, a 2019. decemberi halálozásnál ez jelentősen több volt, 44%-kal. A halálozási arányszám 14,3 ezrelék, 1 ezrelékponttal magasabb, mint egy évvel korábban. Januárban - februárban, és májustól - júliusig kevesebben, míg az év többi részében többen hunytak el, mint az előző évben. A nagymértékű növekedés az év utolsó hónapjaiban történt, az összes elhunyt közül októberben (18%), novemberben (61%) és decemberben (44%).

A csecsemőhalálozási arányszám 3,4 ezrelék volt, 0,4 ezrelékponttal kevesebb, mint előző évben. 2020-ban fentiek eredőjeként a természetes fogyás magas volt, 47 316 fő. Ez az egy évvel korábbihoz viszonyítva 0,8 ezrelékponttal magasabb, 4,9 ezrelékes népességfogyást jelez.

A nemzetközi vándorlás egyenlege pozitív lett 2020-ban, és ez mérsékelte a természetes fogyásból eredő népességcsökkenést.

2020 decemberében 17 167 gyermek született, 7,9%-kal, azaz 614 újszülöttel kevesebb, mint 2019 decemberében. A halálozások száma jelentős mértékben emelkedett, miközben a születéseké csökkent, ennek következtében a havi természetes fogyás 8 974 fő volt, ami a 2019. decemberi 3 429-hez képest igen nagy, 162%-os növekedést jelent. 2,9%-kal nőtt a házasságkötések száma, a 3314 házasság 94-gyel több, mint 2019 decemberében.

Foglalkoztatottság

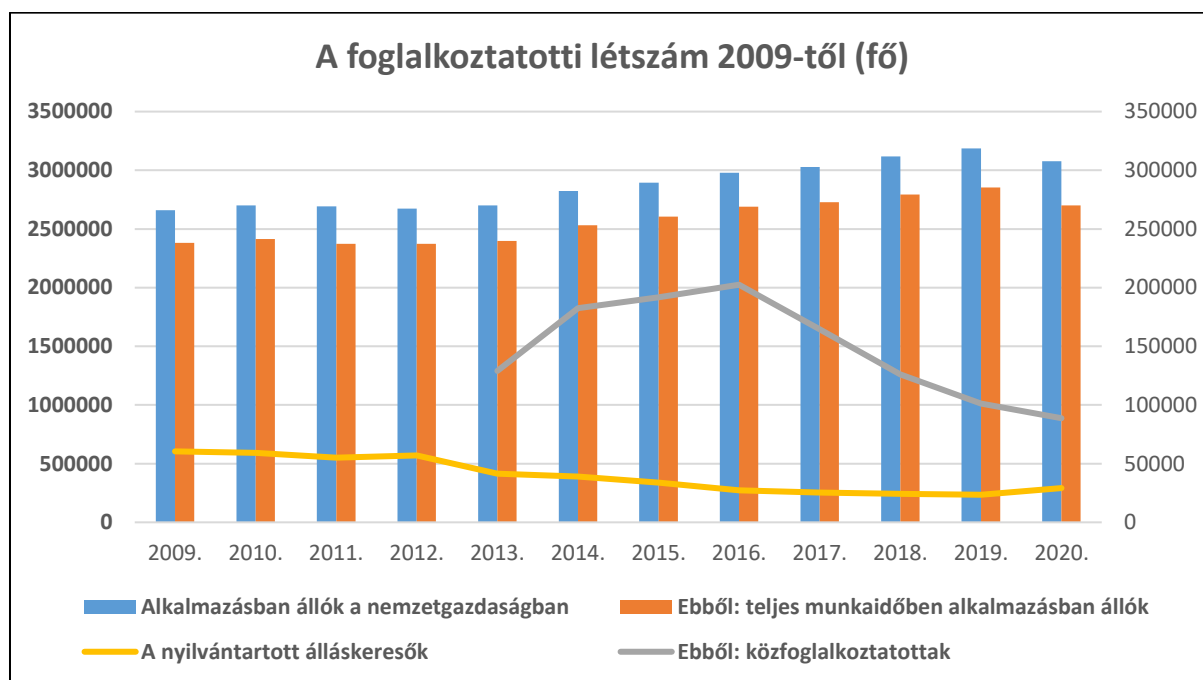
2020-ban az egy évvel korábbihoz képest a foglalkoztatottak létszáma 52 ezer fővel csökkent, 4 millió 460 ezerre. Az elsődleges munkaerőpiacon dolgozók száma 16 ezer, a magukat közfoglalkoztatottnak vallóké 19 ezer, míg a külföldi telephelyen munkát vállalóké 16 ezer fővel csökkent 2019-hez viszonyítva.

A foglalkoztatottak között 4 376 ezren voltak 15–64 évesek, az ő foglalkoztatási rátájuk 0,4 százalékponttal, 69,7%-ra csökkent. A fiatal férfiak körében a ráta értéke 0,3 százalékponttal, a nők esetében 0,6 százalékponttal mérséklődött. A 15–64 éves férfiak foglalkoztatási rátája 77,0%, míg a nőké jóval alacsonyabb, 62,3% volt.

Az 55–64 évesek körében a foglalkoztatási ráta 2,9 százalékponttal emelkedett, de a többi korcsoport mindegyikében csökkenés mérték. A fiatalok foglalkoztatási aránya 1,3 százalékponttal, 27,2%-ra, a legjobb munkavállalási korú 25–54 éveseké pedig 1,5 százalékponttal, 82,9%-ra csökkent. A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája 0,3 százalékponttal, 75,0%-ra mérséklődött.

A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján, a 12 hónapnál rövidebb ideje külföldön dolgozókat is beszámítva, a mért 95 ezer főt is hazai foglalkoztatottnak tekinti a KSH. 2020-ban az egy évvel korábbi létszámuktól 20,9%-kal elmaradó külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintettek is beleszámítva a 15-64

éves népesség foglalkoztatási rátája 70,2% volt, 0,1 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel azelőttinél.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A munkaerőfelvétel adatai alapján 2020. decemberében a foglalkoztatottak száma 4 500 ezer fő volt, 4 ezer fővel, 0,1%-kal több, mint novemberben, és 14 ezer fővel, 0,3%-kal kevesebb, mint 2019 decemberében. A 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája 70,4% volt, 0,2%-kal kisebb az egy hónappal, és 0,2%-kal nagyobb az egy évvel korábban mértnél.

Az aktív munkanélküliek száma 2020 október és december között 197 ezer fő volt. Ez 41 ezer fővel, 26,6%-kal több, mint egy évvel megelőzően. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított munkanélküliségi ráta – amely csupán az aktív munkanélküliek számának figyelembevételével meghatározott mutató – az október és december közötti hónapok átlagában 4,2% volt, 0,9 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A 25 éven aluliak között ezen időszakban 11,5%-os volt a munkanélküliség. Ez hosszú idő óta magas, de ugyanakkor 0,7 százalékponttal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Változatlanul súlyos gond a tartós munkanélküliség, amelyre utal, hogy az álláskeresők 31,4%-a legalább egy éve nem tud elhelyezkedni. A munkanélküliség átlagos időtartama 2020 utolsó negyedében 11,1 hónap volt az egy évvel azelőtti 10,6 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján a regisztrált álláskeresők száma 2020 végén 290 700 fő volt, 2%-kal kevesebb, mint novemberben, és 56 ezer fővel, 23,8%-kal több, mint 2019 decemberében. Az év tizenkettedik hónapjában a foglalkoztatók 17 ezer új állás helyet jelentettek be, ez 20,5%-kal kevesebb, mint az előző hónapban, és 28,7%-kal kevesebb, mint az előző év végén. Ezen belül a piaci munkahelyek száma 42,5%-kal, a támogatott munkahelyeké 13,1%-kal csökkent a 2019 év végéhez képest. A 2020 decemberben bejelentett új álláshelyek 57%-a közmunka végzésére irányult.

2020 végén a regisztrált munkanélküliek 13,1%-a 25 éven aluli fiatal volt, 58,7%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 31,4%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 39,4%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 53,2%-a – körében 26,9% végzett szakközépiskolát, 47,7% szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 4,3% technikumot, míg 21% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek decemberben 7,4%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők 25,7%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt. A munkanélküliek alig egynegyede, 26,9%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege 2020-ban legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják.

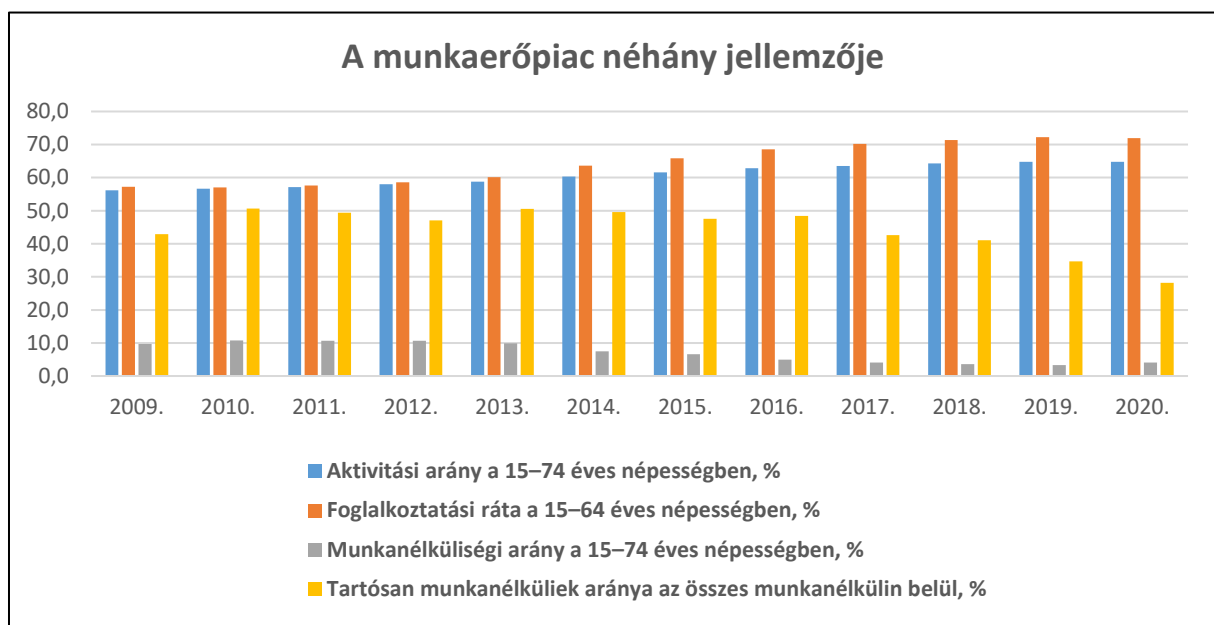
A koronavírus járvány gazdaságra gyakorolt hatása az is, hogy Budapesten és minden megyében több munkanélküli szerepelt 2020 végén a nyilvántartásban, mint egy évvel korábban. A munkanélküliséggel korábban kevésbé sújtott nyugati országrészben a 23,8%-os országos átlagot lényegesen meghaladó mértékben emelkedett a munkanélküliség, összesen 6 megyében és a fővárosban is meghaladta az átlagost.

Így Budapesten 95,4%-kal, Győr-Moson-Sopron megyében 42,5%-kal, Pest megyében 32,8%-kal, Veszprém megyében 26,8%-kal, Zala megyében 26,6%-kal, Vas megyében 25,5%-kal, Komárom-Esztergom megyében 24,8%-kal több munkanélkülit tartottak nyilván a 2019 év végénél. A munkanélküliek számának az előző év decemberéhez viszonyított növekedése 13 megyében volt alacsonyabb az országos átlagnál, közülük öt esetében azonban 4 százalékpontos eltérésen belül közelítette azt: Tolna megyében 23,5%-kal, Békés megyében 22,8%-kal, Bács-Kiskun megyében 22,5%-kal, Fejér megyében 20,7%-kal, Heves megyében 20,5%-kal nőtt.

2020 első tizenegy hónap átlagában a közfoglalkoztatottak száma 89 ezer fő volt, 12,8%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. Novemberben 92 ezer fő dolgozott közfoglalkoztatottként,

0,1%-kal több, mint egy hónappal, és 7,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban.. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete évkezdettől 81 800 forint volt, nominálértékben 6,9%-kal kevesebb, mint a megelőző év azonos időszakában.

Az intézményi munkaügyi statisztika szerint is meghatározható az alkalmazásban állók létszáma. 2020 első tizenegy hónapban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 073 ezer fő volt alkalmazásban, ez a létszám 113 ezer fővel, 3,5%-kal kevesebb, mint egy éve. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva, a költségvetési intézményeknél 696 ezer főt alkalmaztak, számuk 0,3%-kal alacsonyabb volt, mint 2019 első 11 hónapjában.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A koronavírus okozta járvány következményei a munkaerőpiaci adatokban egyértelműen látszanak, megtörve a korábbi időszak kedvező folyamatait. A foglalkoztatás 2020 áprilisában, míg a munkanélküliség 2020 júniusában érte el mélypontját. 2020 III. negyedévét a járvány második hulláma már részben érintette, ennek hatásai a foglalkoztatási és munkanélküliségi adatokban ismét megjelentek.

2020 III. negyedévében a 15–74 éves foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 486 ezer fő volt, ez 35 ezer fővel elmaradt az egy évvel korábbitól. A létszámcsökkenés a közfoglalkoztatásban 16 ezer fő, valamint a külföldön munkát vállalók 21 ezer fő létszámában

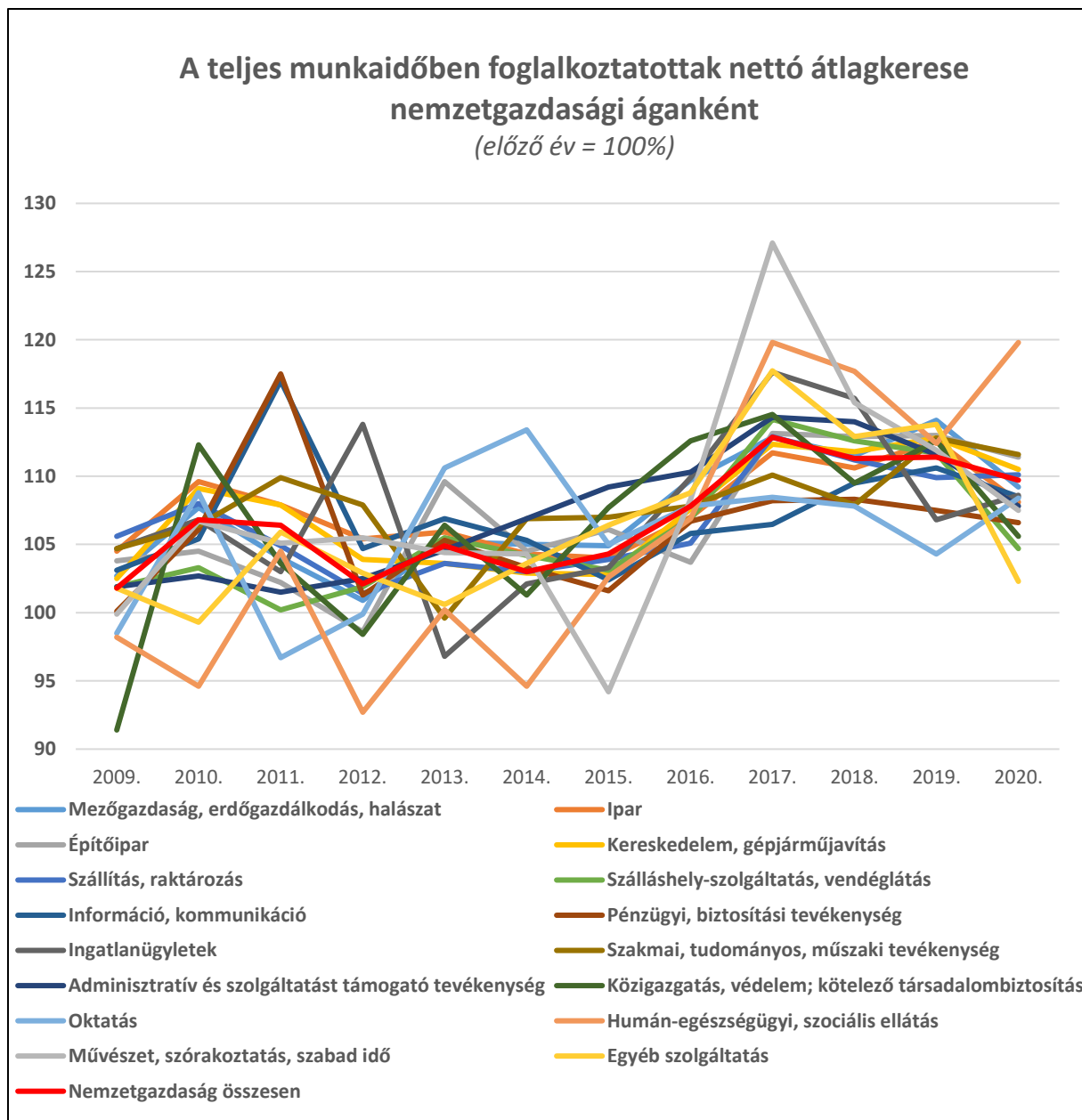
jelentkezett. A 15–74 éves foglalkoztatottak átlagos havi létszáma a járvány mélypontjának tekinthető áprilisi, 4 millió 368 ezer főről szeptemberre 4 millió 482 ezer főre, míg a 15–64 évesek foglalkoztatási aránya 68,1-ről 70,3%-ra nőtt.

A koronavírus okozta járvány munkaerőpiacra gyakorolt egyik markáns hatása az otthoni munkavégzés szerepének felértékelődése volt. 2020. április–júniusban rekordszintre bővült az otthoni munkavégzők száma és aránya. Ekkor a 15–74 éves foglalkoztatottak 16%-a dolgozott távmunkában, vagy home office keretében, és létszámuk 696 ezer fő volt – míg a 2020 májusi csúcs idején 758 ezer főre nőtt az így dolgozók száma, amely a foglalkoztatottak 17,2%-át tette ki. Ez a munkavégzési forma a III. negyedévben csökkent, és az ebben foglalkoztatottak száma 281 ezer főre csökkent, ami 6%-a az összes foglalkoztatottnak, de az egy évvel korábbinak még mindig több mint a háromszorosa volt.

Keresetek, jövedelmek, fogyasztás alakulása

2020. január–decemberben 403 600,- forint volt, közfoglalkoztatottak nélkül számolva 414 500,-forint a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél. A nettó átlagkereset ugyanerre a körre számítva kedvezmények nélkül 268 400,- forint, míg a kedvezményeket is figyelembe véve 277 200,- forintot volt. A bruttó átlagkereset a pénzügyi és biztosítási tevékenység gazdasági ágban 709 300,- forint volt míg a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén a csupán 250 900,- forint. A bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban álló férfiaknál 439 900,-, a nők esetében 370 000,- forint volt. A reálkereset a fogyasztói árak 3,3%-os növekedése mellett 6,2%-kal emelkedett.

A fenti keresetadatok az intézményi statisztika által megfigyelt 3 073 ezer fős alkalmazotti körre vonatkoznak, azaz a számbavétel havi gyakorisággal csak a foglalkoztatottak 68,6%-ára, mintegy kétharmadukra vonatkoztatható. A teljes foglalkoztatotti körre becsült kereseti adatok szakértői becslések szerint mintegy 20%-kal lehetnek alacsonyabbak.

Forrás: KSH, */saját szerkesztés

A KSH 2020-tól publikálja havi adatközlésében a bruttó medián kereseteket is. Az adatokból kiderült, hogy 332 ezer forint volt a medián bér, vagyis jóval, 78 ezer forinttal alacsonyabb, mint az átlagkereset. Új adatokat is közölt a KSH a keresetek alakulásáról. Eddig csak az 5 főnél nagyobb cégeket vizsgálták, mostantól azonban az egyik adattábla tartalmazza az egész ország kereseti adatait. Ebből kiderül, hogy a bruttó, a nettó, és a medián is alacsonyabb, mint az eddig publikált hivatalos szűkebb kör esetében.

Az egy főre jutó bruttó és nettó keresetek alakulása 2020-ban (Ft és %)				
Szektor	Összesen		Közfoglalkoztatottak nélkül	
	havi átlagkereset	változás az előző év azonos időszakához képest	havi átlagkereset	változás az előző év azonos időszakához képest
		Bruttó		
Vállalkozás	418 200	9,8	418 700	9,7
Költségvetés	374 300	10,3	409 200	9,6
Nonprofit	363 000	10,4	379 800	9,5
Nemzetgazdaság össz	403 600	9,7	414 500	9,6
Ebből:				
közfoglalkoztatottak	81 800	-6,4	x	x
		Nettó		
Vállalkozás	278 100	9,8	278 400	9,7
Költségvetés	248 900	10,3	272 100	9,6
Nonprofit	241 400	10,4	252 600	9,5
Nemzetgazdaság össz	268 400	9,7	275 600	9,6
Ebből:				
közfoglalkoztatottak	54 400	-6,4	x	x

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Néhány további megjegyzést érdemes tenni az átlagbérek értelmezéséhez. Az átlagbérek emelkedését támogatja, hogy a pénzügyi, az információ-kommunikáció és az építőipari ágazatokban még mindig több vállalat tapasztal munkaerőhiányt. Emellett segíti az átlagkereset emelkedését az egészségügyi dolgozók béremelése is.

Fontos hangsúlyozni, hogy a publikált hivatalos kereseti adatok a teljes munkaidős alkalmazottakra vonatkoznak, illetve a statisztikákban a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások munkavállalói szerepelnek. A járványhelyzetben jellemzően az alacsonyabb munkabérű alkalmazottak veszítették el nagyobb arányban az állásukat, így ők kiesnek a statisztikákból. Ez a jelenség az átlagbérek emelkedését segíti a koronavírus-válság ellenére is.

Előre tekintve pedig feltételezhető, hogy 2021-ben a gazdasági helyreállással párhuzamosan megközelítőleg 7 százalékos lehet a bérek növekedési üteme. Miután az infláció az MNB 3 százalékos célja közelében mozoghat, folytatódhat a markáns reálbéremelkedés.

BRUTTÓ MEDIÁN KERESET (FT, FŐ, HÓ)			
Év	2019	2020	
Nemzetgazdasági ágak együtt			
	292 320	320 582	
E b b ő l :	mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	250 000	274 125
	bányászat, kőfejtés	330 000	331 000
	feldolgozóipar	314 930	342 000
	villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	482 771	524 773
	vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék- gazdálkodás	298 685	315 320
	ipar	317 408	344 279
	építőipar	200 000	225 000
	kereskedelem, gépjárműjavítás	259 000	287 653
	szállítás, raktározás	292 680	320 101
	szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	202 000	213 743
	információ, kommunikáció	496 000	539 335
	pénzügyi, biztosítási tevékenység	475 000	513 624
	ingatlanügyletek	226 000	250 000
	szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	379 240	429 325
	adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	248 000	270 000
	közigazgatás, védelem; kötelező társadalom-biztosítás	319 132	344 531
	oktatás	300 000	322 352
humán-egészségügyi, szociális ellátás	273 818	316 201	

forrás: KSH, saját szerkesztés

A háztartások fogyasztása és pénzügyi helyzete

2020 első három negyedében az Európai Unió országai között Magyarországon volt a második legellenállóbb a háztartások fogyasztása. A lakossági fogyasztást egyértelműen támogatta eddig is a markáns reálbéremelkedés, a normalizálódó munkaerőpiac, a hiteltörlesztési moratórium, és a lakossági hitelállomány kedvező növekedése.

A lakossági fogyasztás az adatok szerint 2020-ban éves alapon 2,6 százalékkal csökkent. Ez a visszaesés azonban Ciprust követően a második legjobb teljesítmény Európában. A többi országot vizsgálva láthatjuk, hogy Németországban 6,2 százalékkal esett vissza a lakossági fogyasztás. Ausztriában, Olaszországban, Máltán és Lettországon is nagyságrendileg 10%-kal, Spanyolországban pedig közel 14 %-kal esett vissza a háztartások fogyasztási kiadása.

Az MNB előrejelzései szerint 2020 évben a háztartások fogyasztási kiadása 2,4-4,9 százalékos közötti értékkel bővíthet. A fogyasztás összefügg a munkaerőpiaci helyzet további normalizálódásával, amelyre a tavaszi hónapoktól számíthatunk.

Kedvező alap lehet a fogyasztás szinten maradásához, hogy a járványhelyzet ellenére a foglalkoztatottság magas szinten maradt Magyarországon, hiszen az adatok alapján közel 4,5 millió fő dolgozik. Érdemes megjegyezni, hogy a koronavírus második hulláma miatt decemberben és januárban átmenetileg megnőhetnek az elbocsátások, főleg a személyes jelenlétet igénylő szolgáltató körében, és bizonytalan a járvány harmadik hullámának a mélysége és hatása is.

A munkanélküliségi ráta 2021-ben 4,5 százalékos körül alakulhat átlagosan. Viszonyításképpen a nálunk jóval fejlettebb eurózónában közel kétszer ekkora a munkanélküliség. A fogyasztást tehát segíti az idei év egészében a gazdasági kilábalás, a normalizálódó munkaerőpiac, a folytatódó reálbéremelkedés, valamint a gazdaságvédelmi intézkedések, különös tekintettel a hiteltörlesztési moratóriumra. Ezenfelül a lakossági hitelállomány egészséges szerkezetű növekedése alapot ad a háztartások bővülő fogyasztásához. A lakossági hitelállomány 2021 és 2023 között az MNB decemberi előrejelzései szerint évente átlagosan 8,8-12,7 százalékoskal növekedhet.

A lakosság tulajdonában 2020 végén 66 080 milliárd Ft nagyságú pénzügyi eszköz volt. A háztartások 54 544 milliárd Ft nettó pénzügyi vagyonnal rendelkeztek. Ebből a készpénz és a betétek 18 099 milliárdot tettek ki. 9 393 volt a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állománya, a részvények és részesedések nagysága 26 393 milliárd volt, 4 968 milliárd Ft biztosítástechnikai tartalékkal is rendelkeztek.

A **lakosság hitelállománya** novemberben 83 milliárd forinttal nőtt, és összességében 8 038 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 85 milliárddal, míg a devizahitelek állománya árfolyamváltozások következtében és tranzakciók eredményeként egyaránt 1 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,4%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 89 milliárd forinttal emelkedett

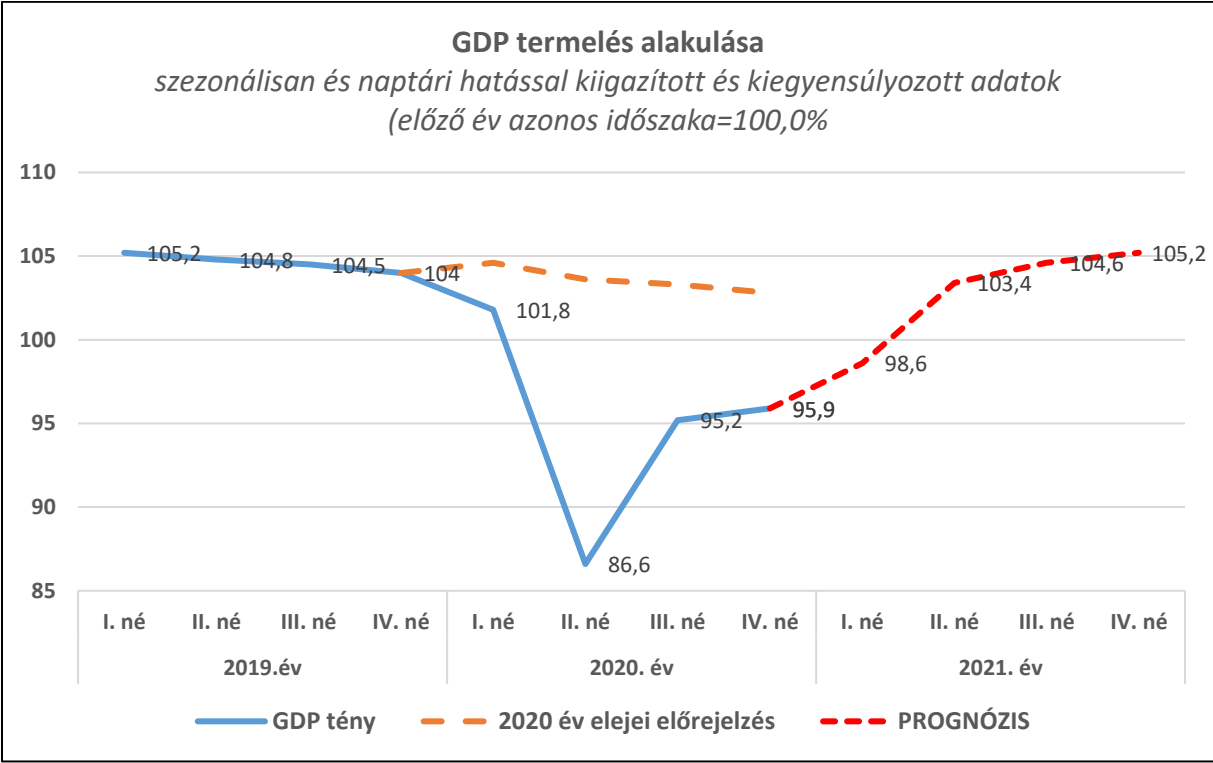
Jelentősen emelkedett a lakosság tulajdonában lévő állampapírállomány is. A lakossági tulajdonban lévő állomány a 10 ezer milliárd forintot el fogja érni hamarosan. Emellett nő a további tartós befektetések állomány is, így a magyar befektetési alapok a 7.000 milliárd forint közelében vannak.

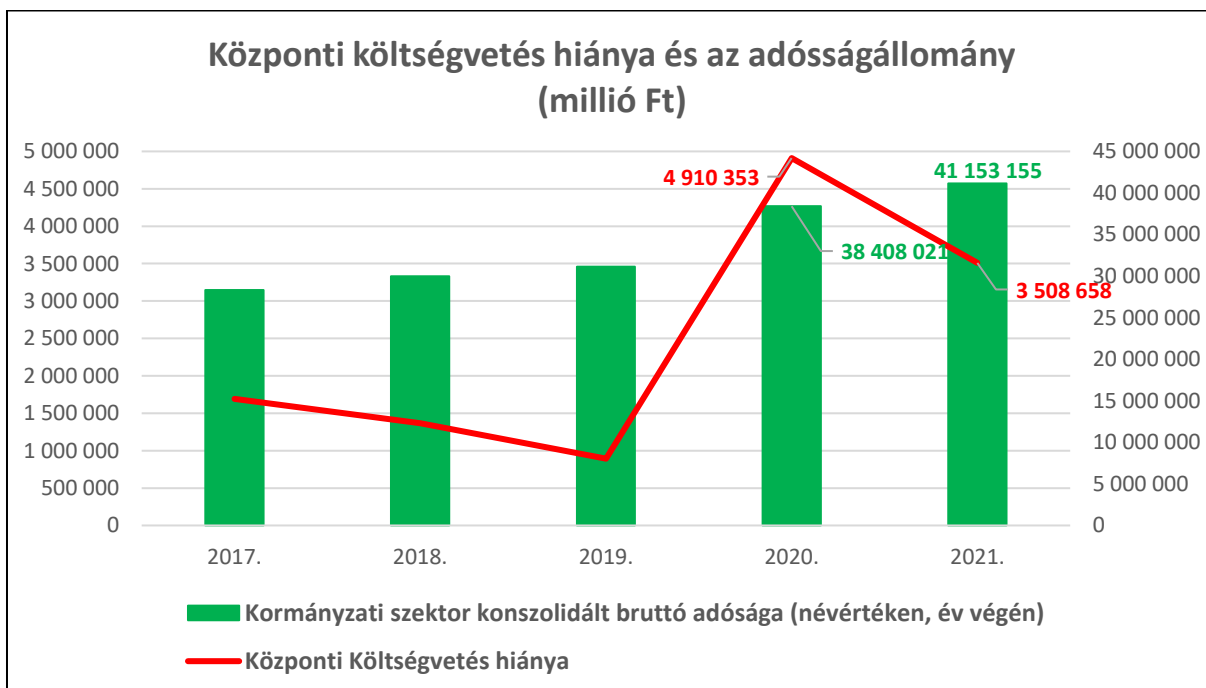
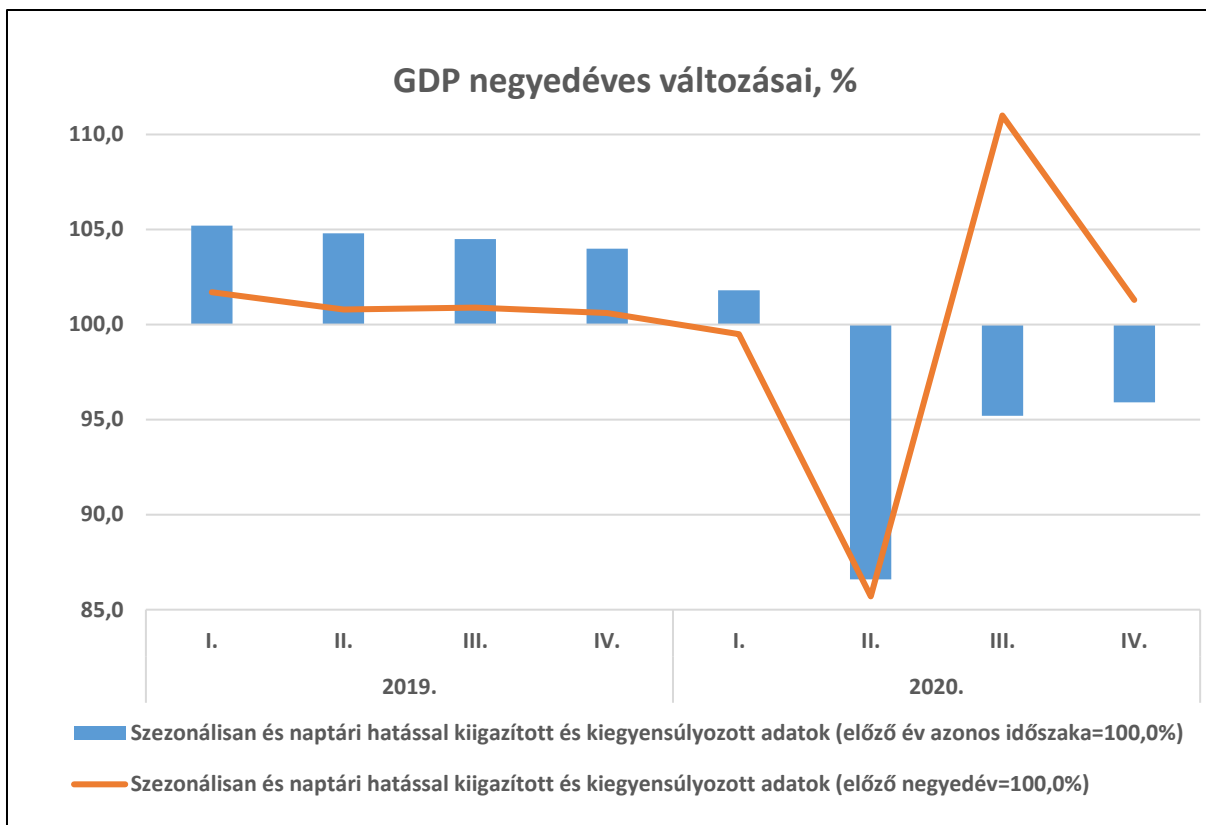
2020-ban a Kormány törlesztési moratóriumot vezetett be. Ennek következtében 2020 végéig 1700-1800 milliárd forint, vagyis GDP 4% körüli mértékét kitevő elhalasztott törlesztés maradt a reálgazdaságban. A háztartások mintegy 600 milliárd forinttal, a vállalati szféra pedig 1100-1200 milliárd forinttal részesedhet ebből. A törlesztési moratórium több mint 15 hónapig, 2020. március 19-től 2021. június 30-ig tart. Kiterjed minden megkötött hitel- és lízingszerződésre. A részvétel automatikus volt, minden 2020. március 19-e előtt folyósított hitelre vonatkozott. Az érintett hitelintézeti hitelállományból 2020. májusában a háztartások és egyéni vállalkozók 4100 milliárd forinttal, a vállalkozások pedig mintegy 4700 milliárddal részesedtek. 2020. decemberében a háztartások és a vállalkozások növekvő aránya fejezte be a moratórium által biztosított halasztott fizetési lehetőséget tartva a későbbi visszafizetés hátrányaitól.

X X X X X

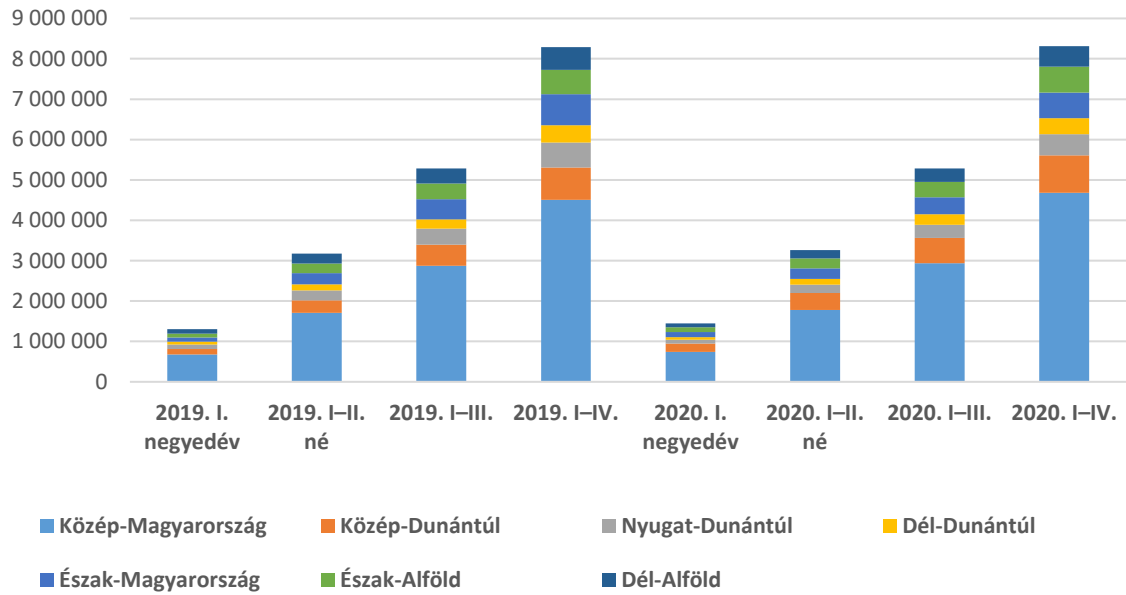
Mellékletek

Táblázatok

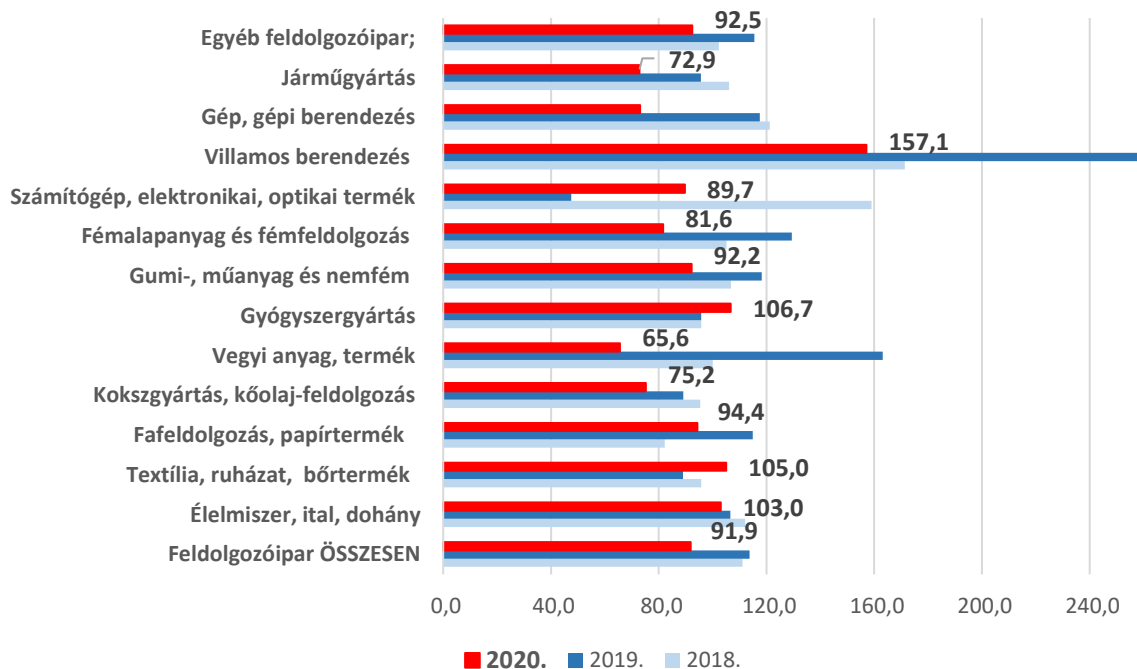

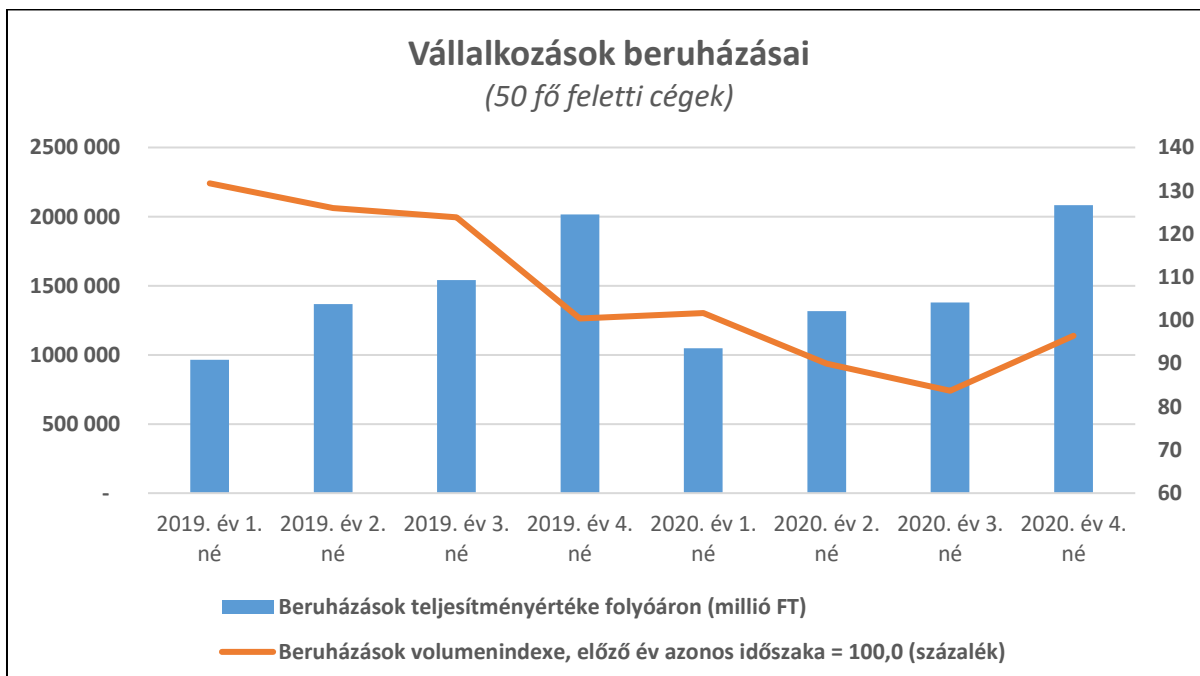
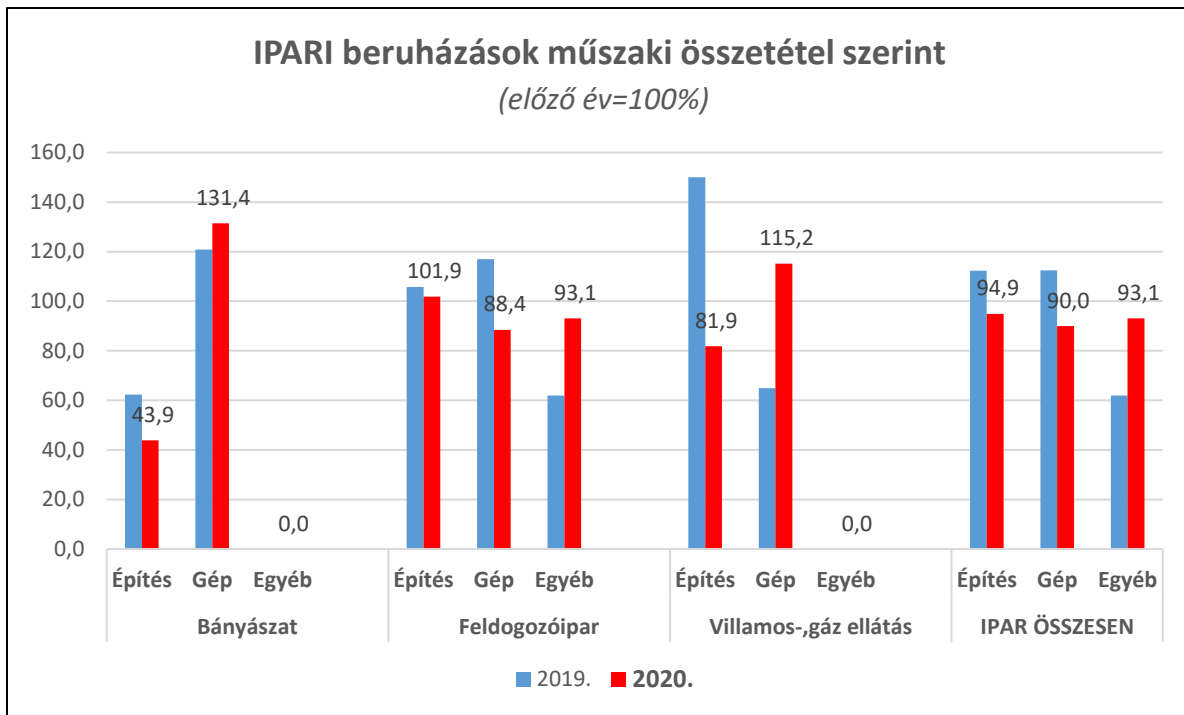

Gazdasági szervezetek beruházásai régiónként, negyedévenként kummulálva (millió Ft)

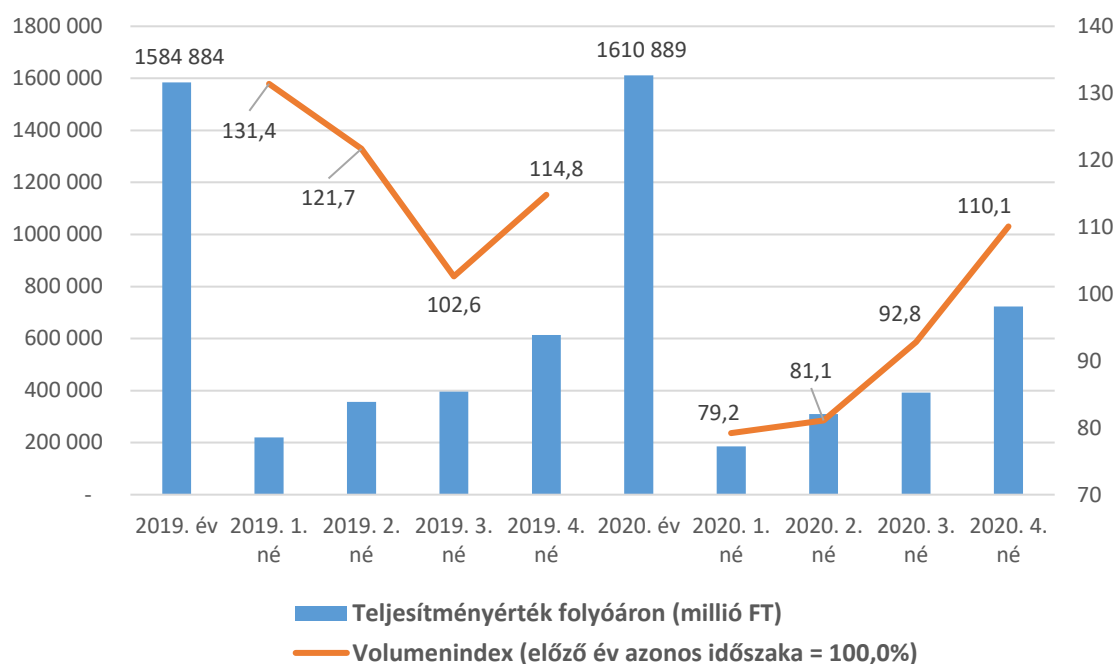
Feldolgozóipari ágazatok beruházási volumenei (előző év=100%)

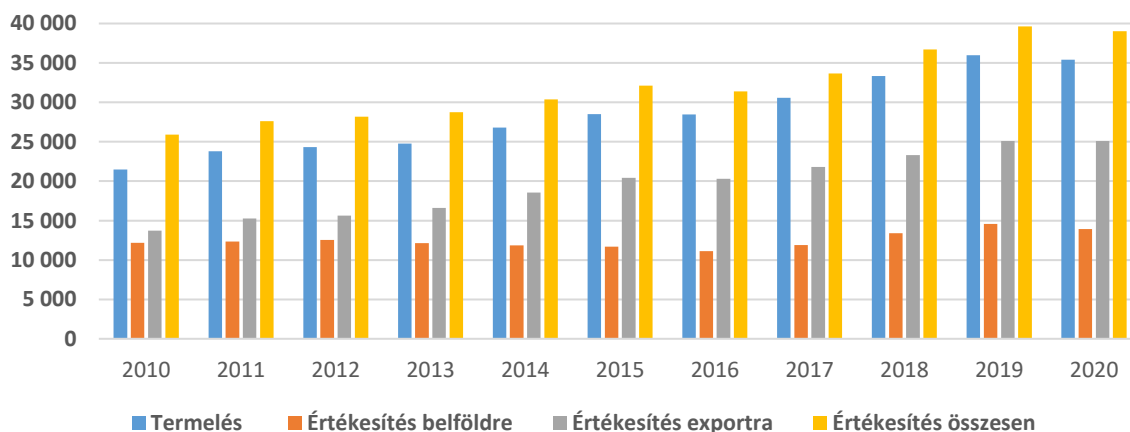
Költségvetési szervek beruházásai

(folyó áron millió Ft és előző év=100%)

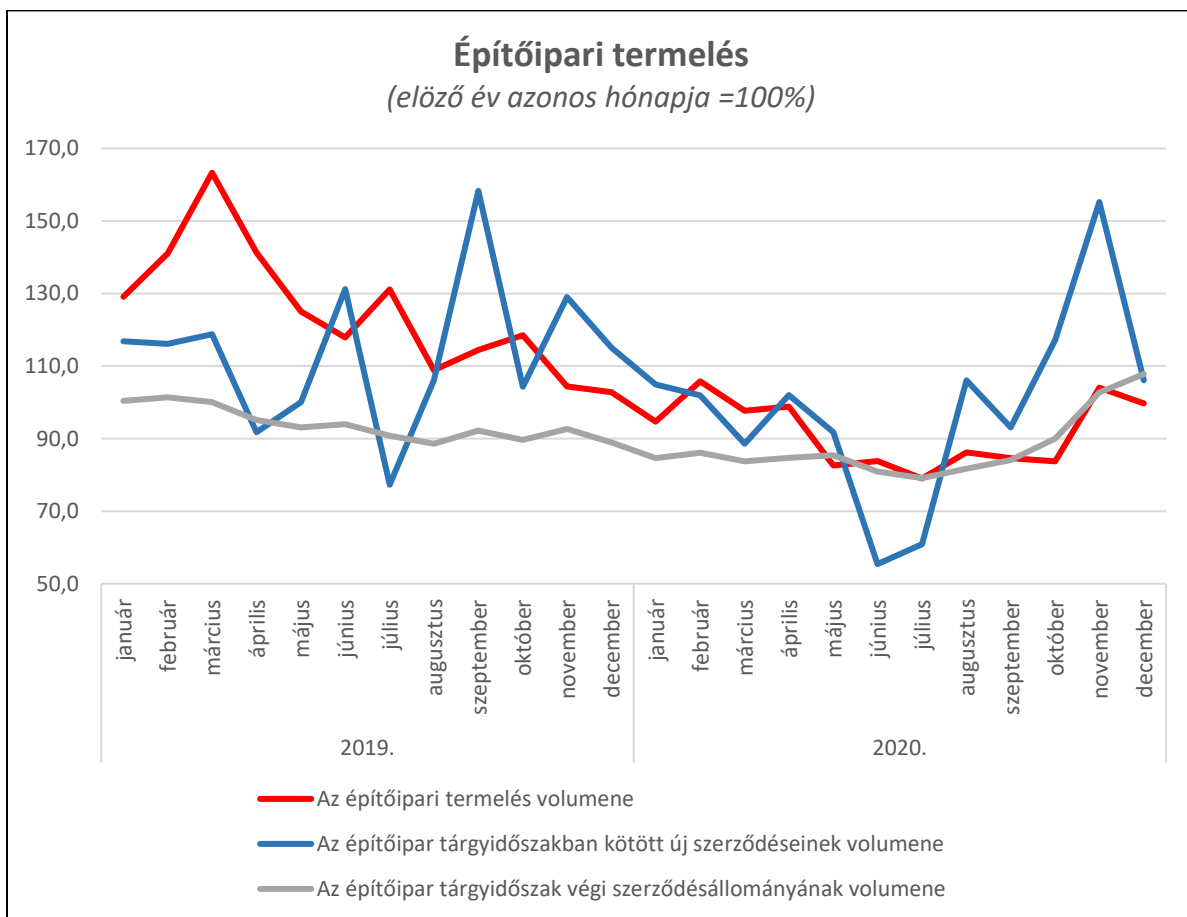
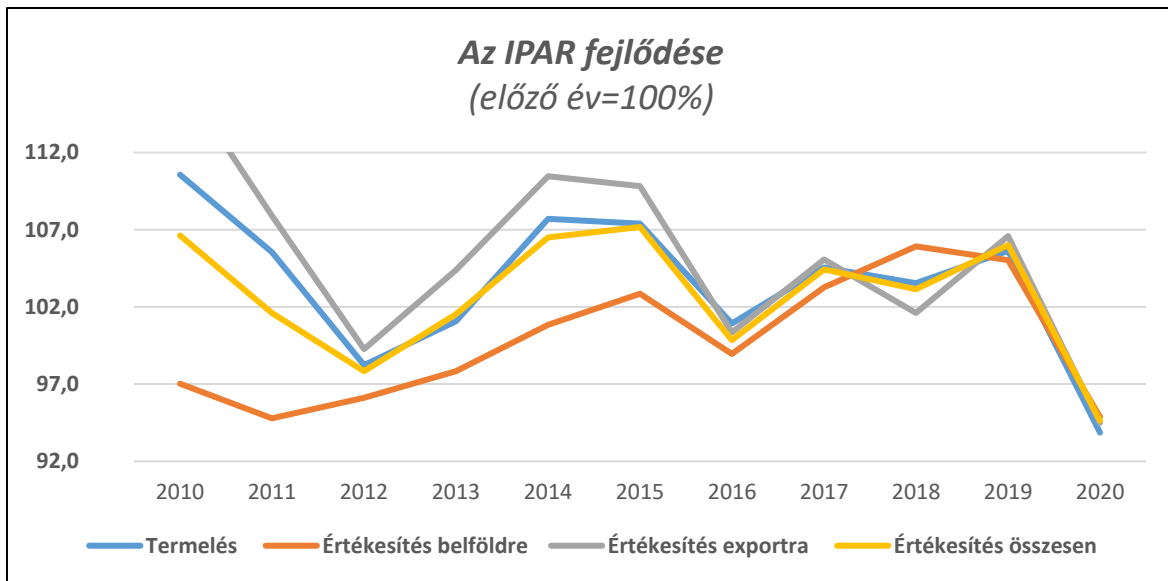

Az IPARI termelés, értékesítés fejlődése

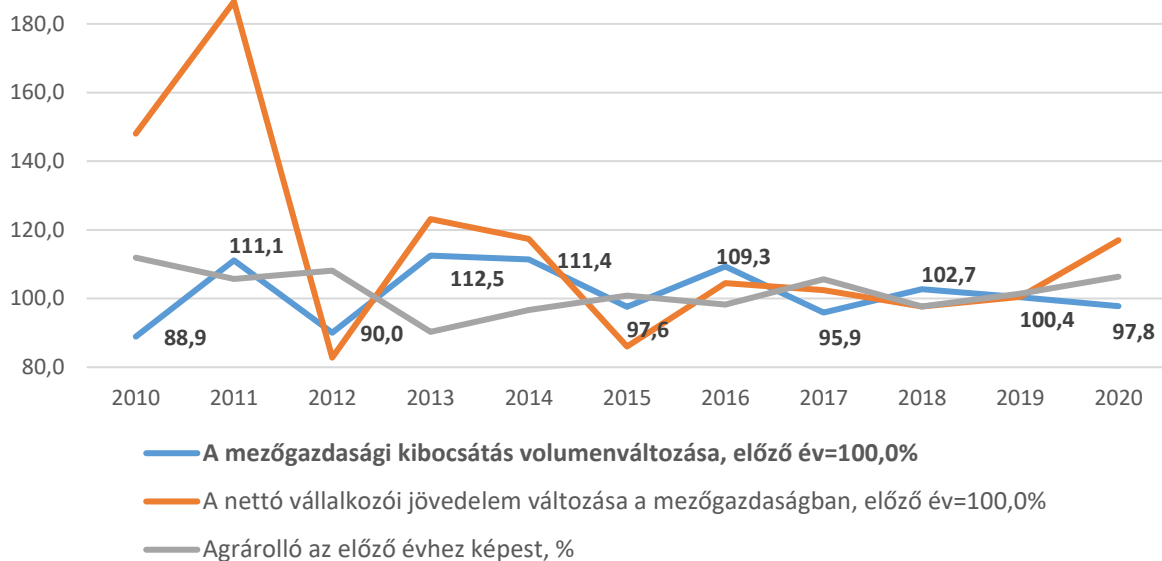
(folyóáron, milliárd Ft)

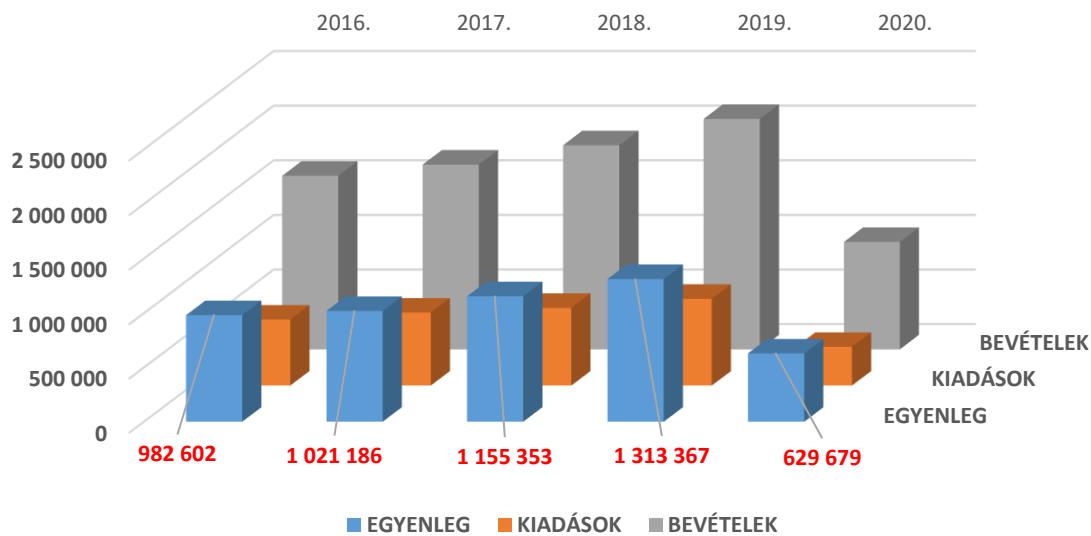

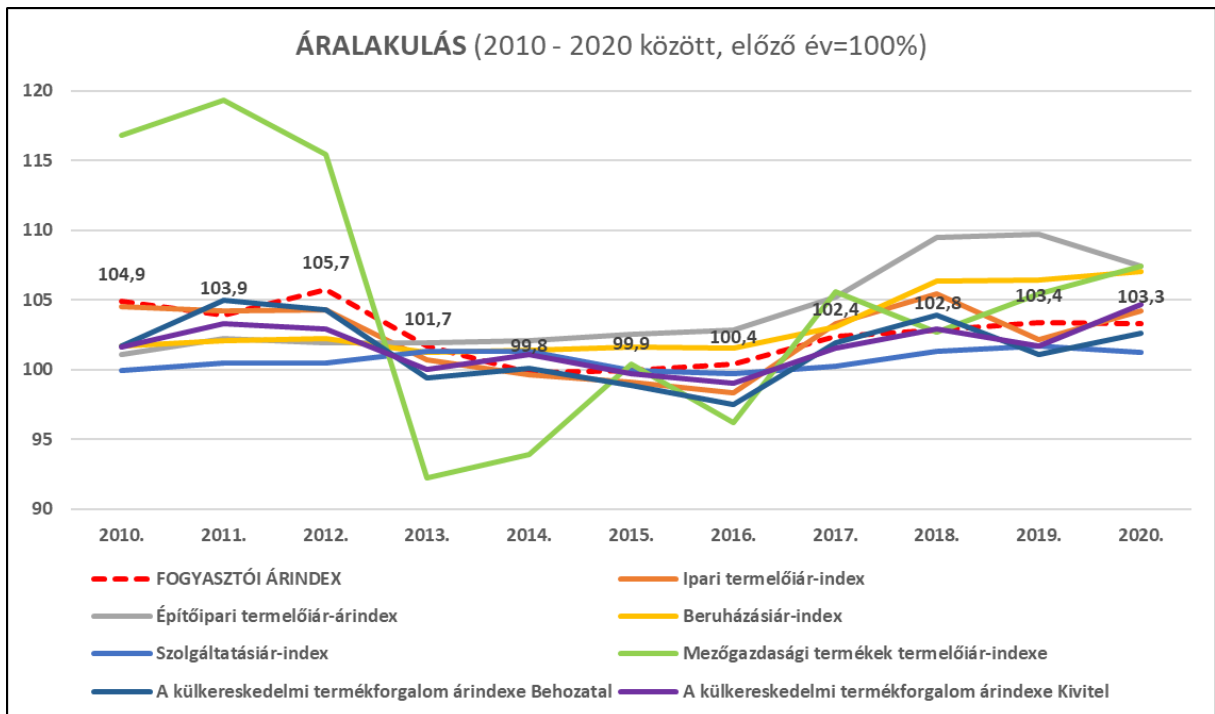
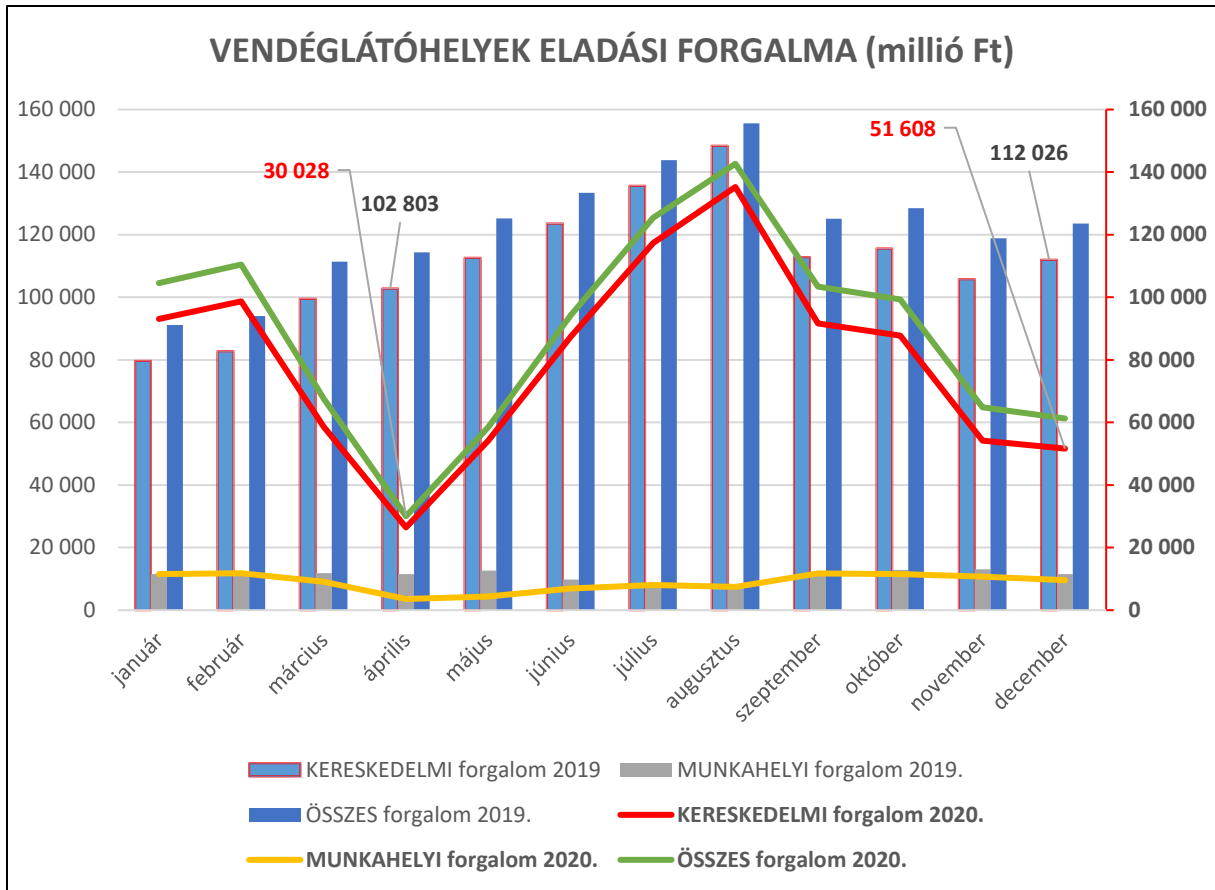

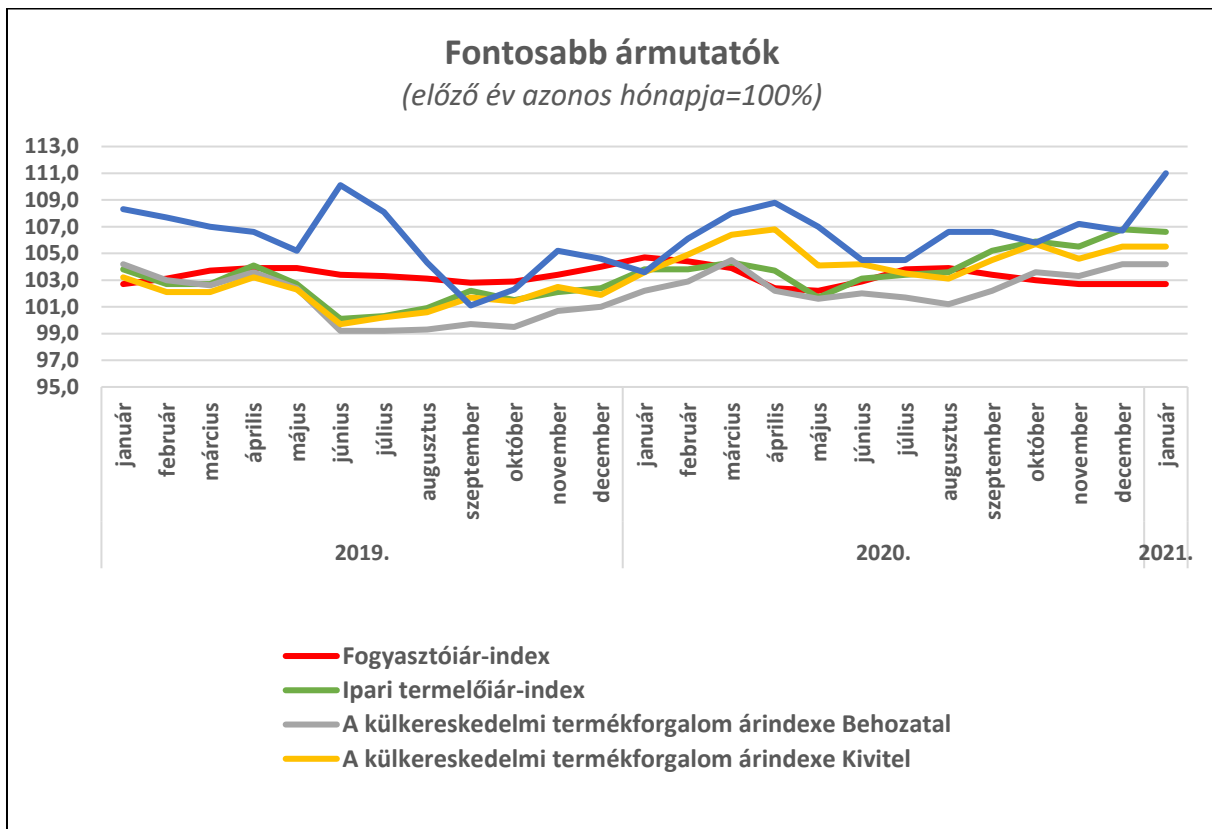
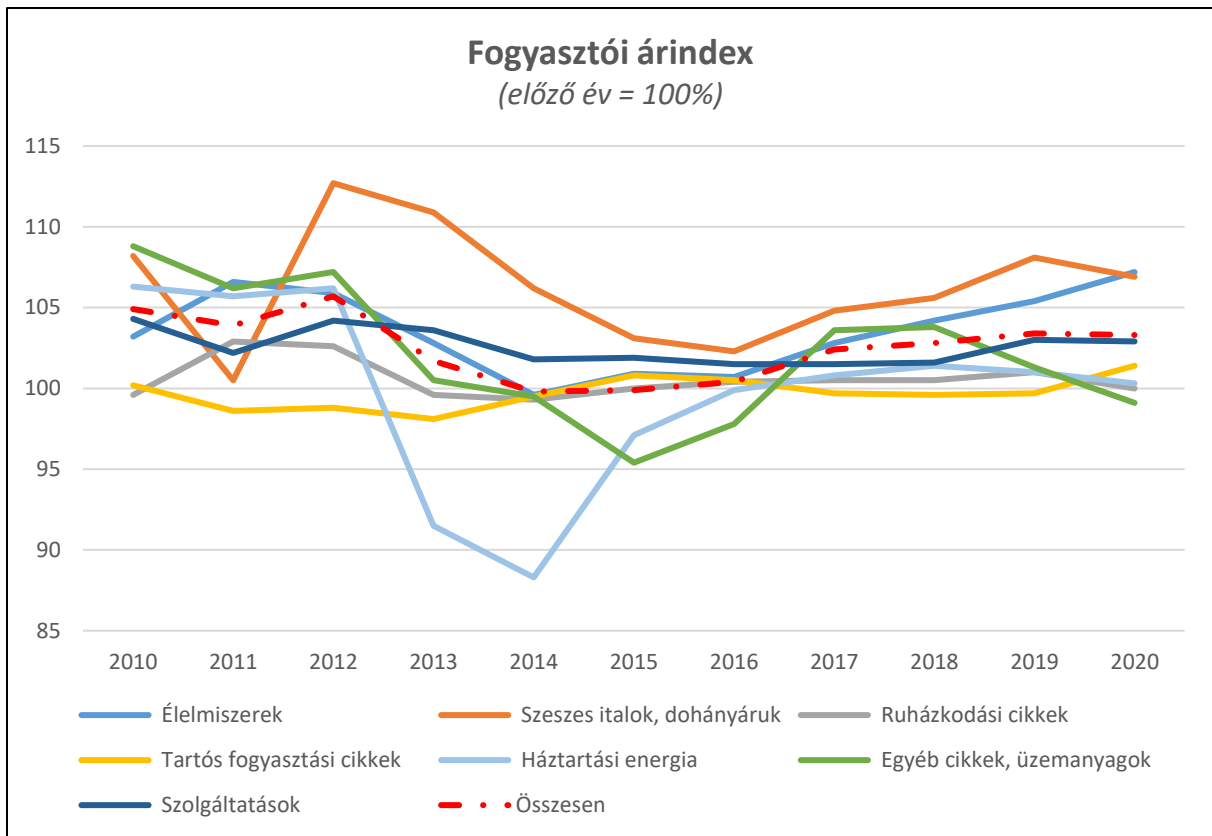
A mezőgazdaság fontosabb adatai (2010 - 2020 években)

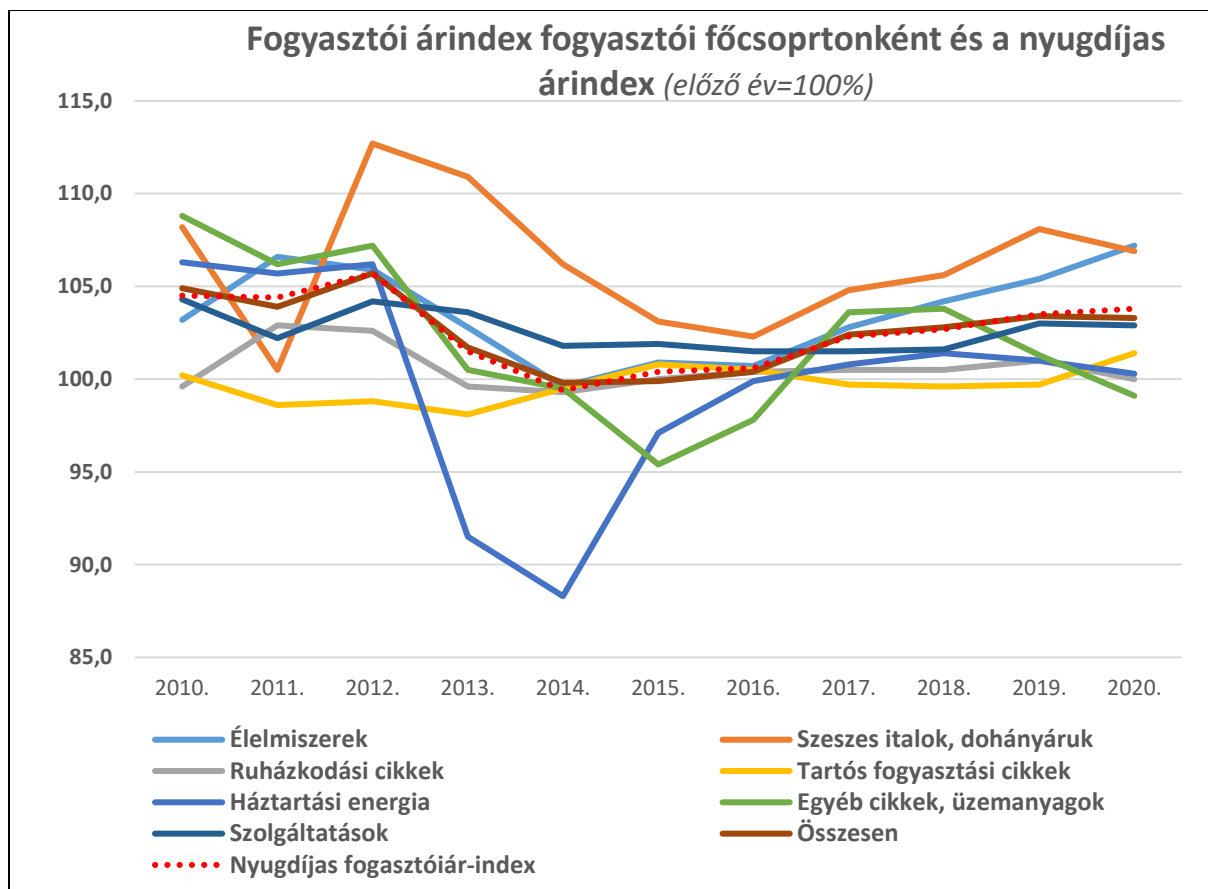

Turizmushoz kapcsolódó egyenleg, millió Ft (külkereskedelmi korrekciós tétélekkel korrigálva)

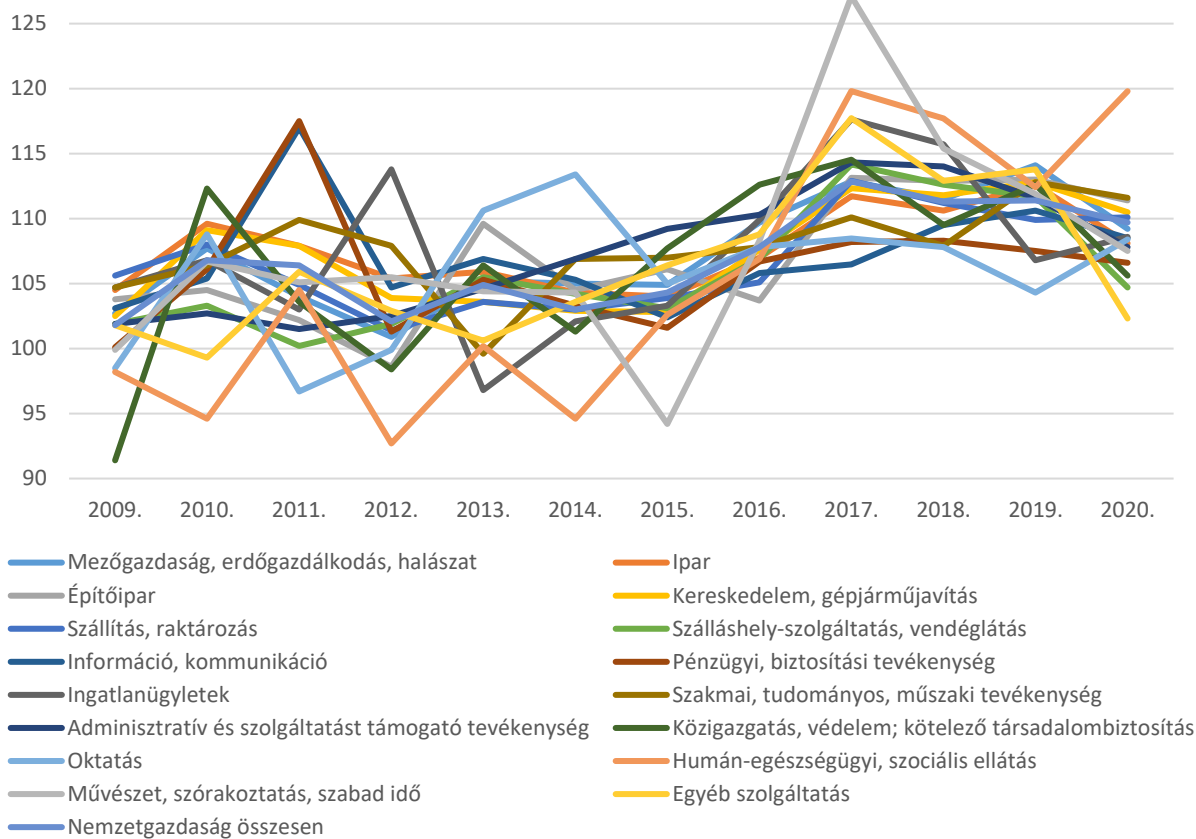

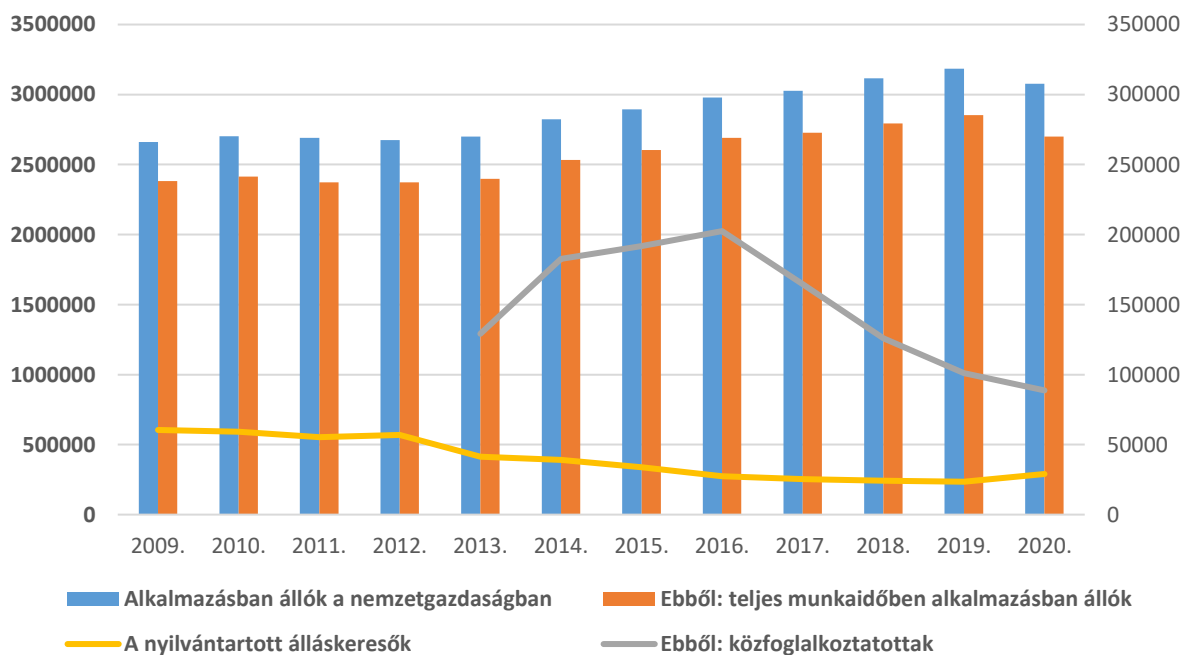

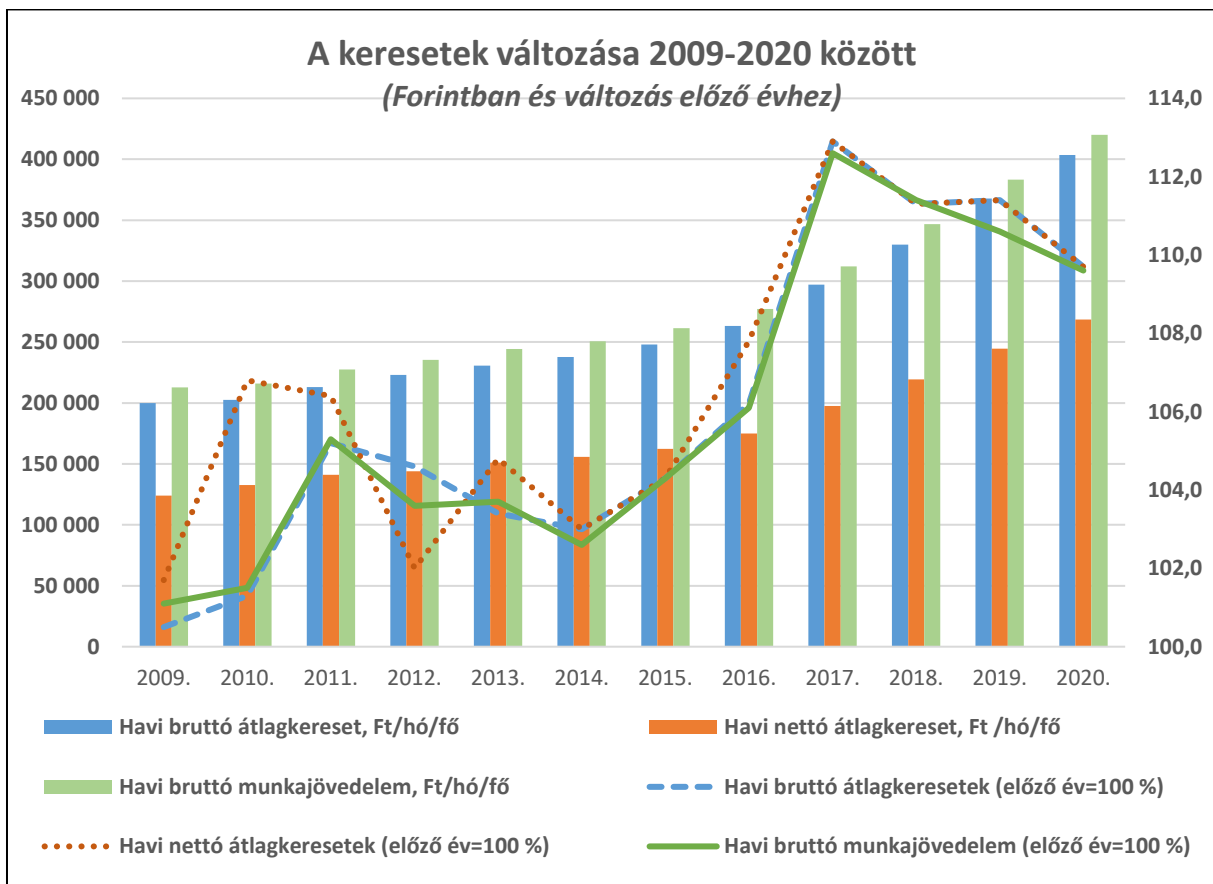
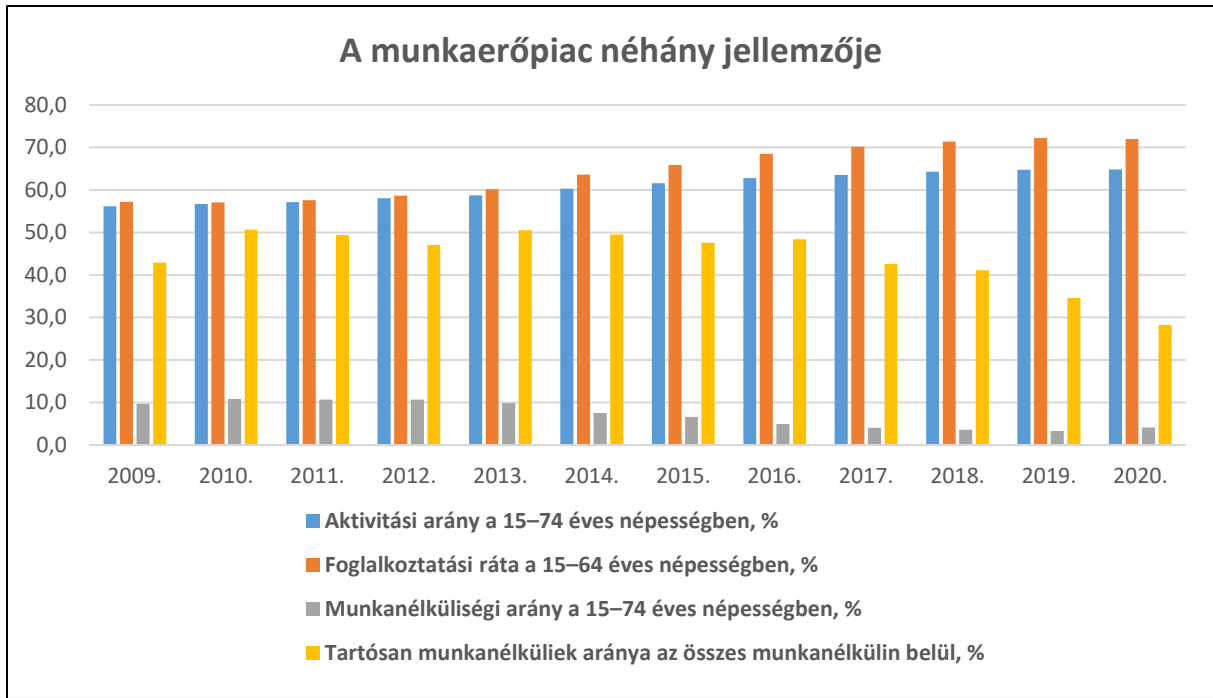

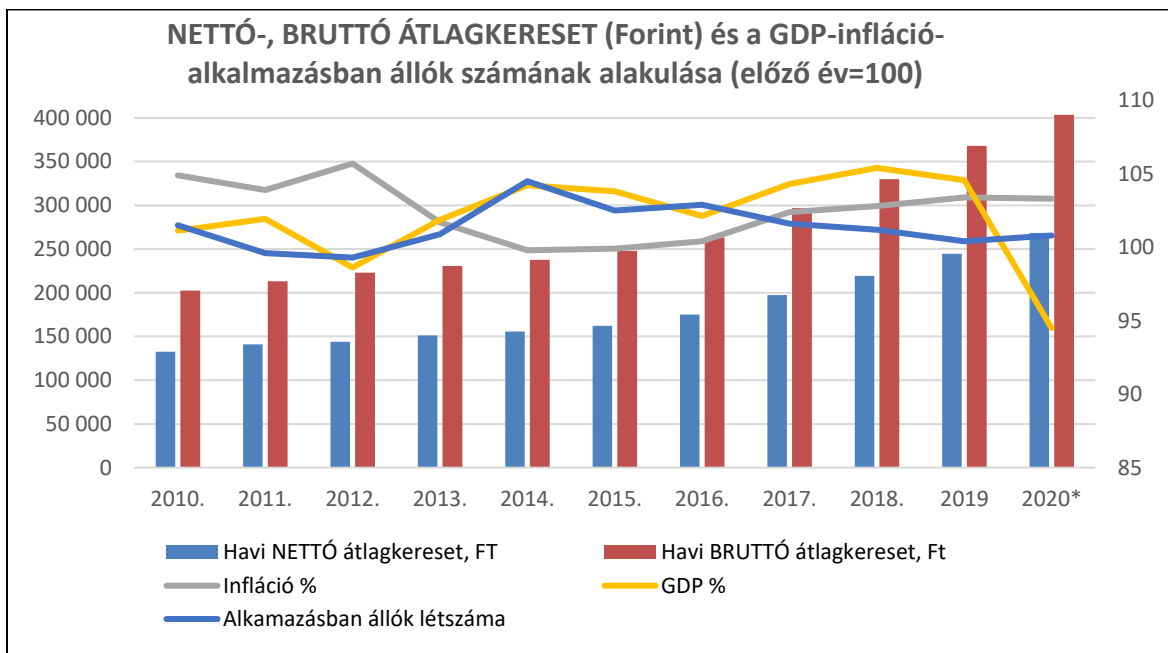
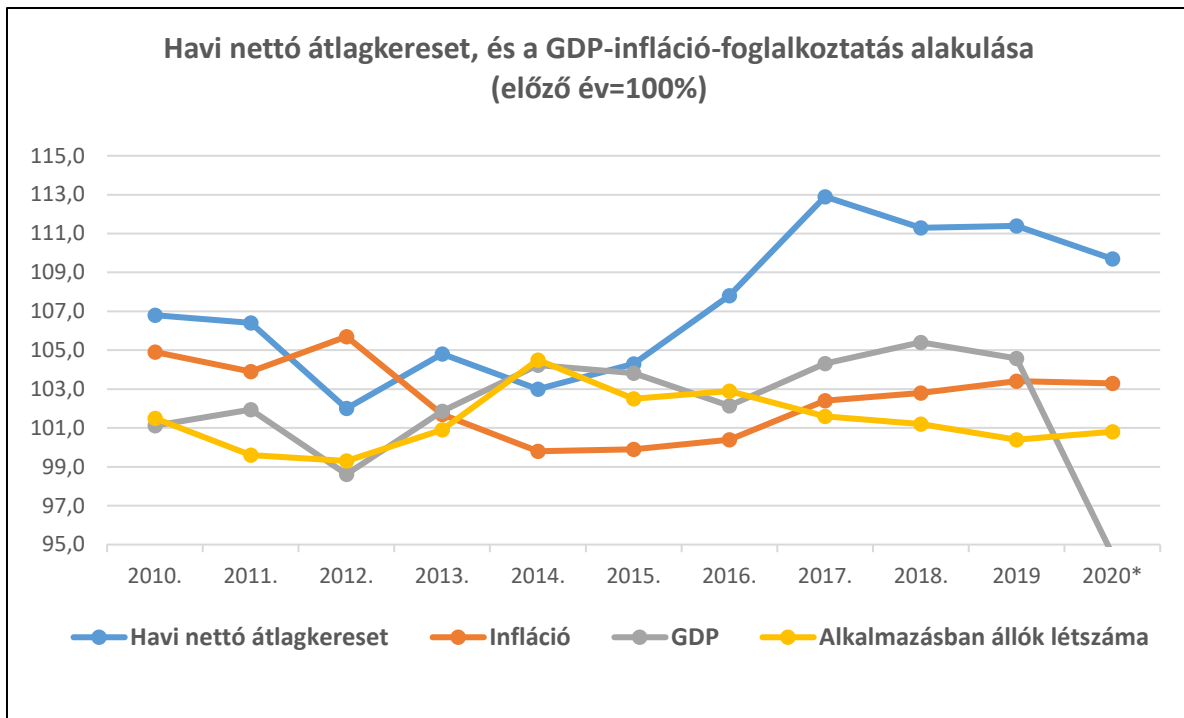
A teljes munkaidőben foglalkoztatottak nettó átlagkerese nemzetgazdasági áganként (előző év = 100%)

A foglalkoztatotti létszám 2009-től (fő)

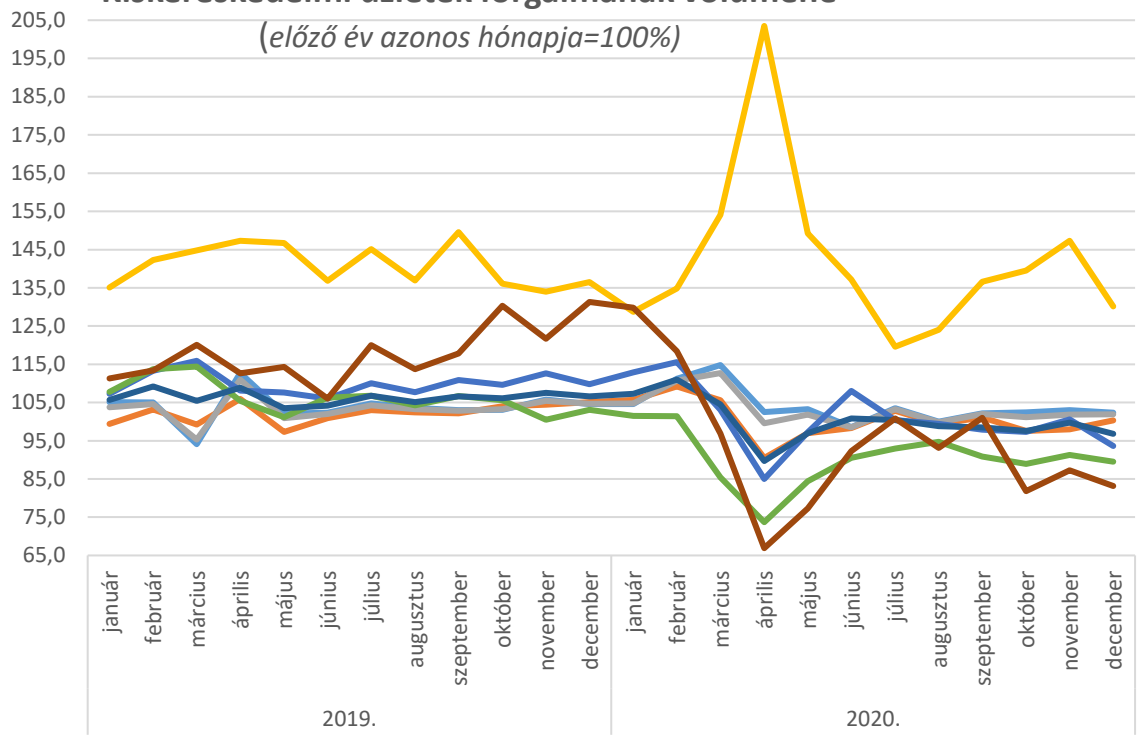

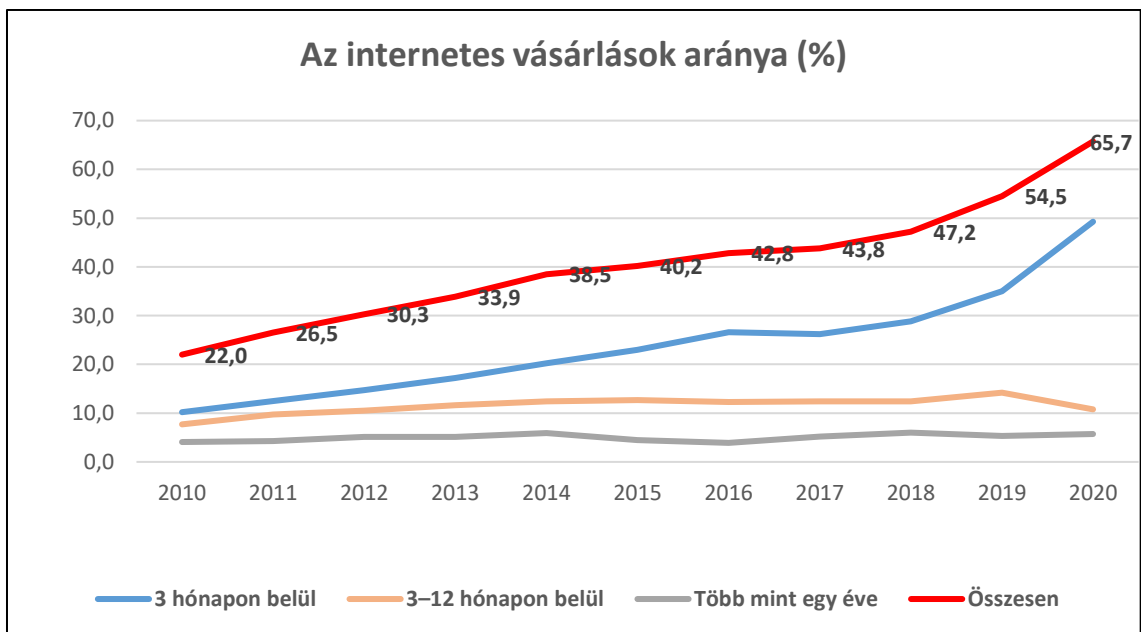
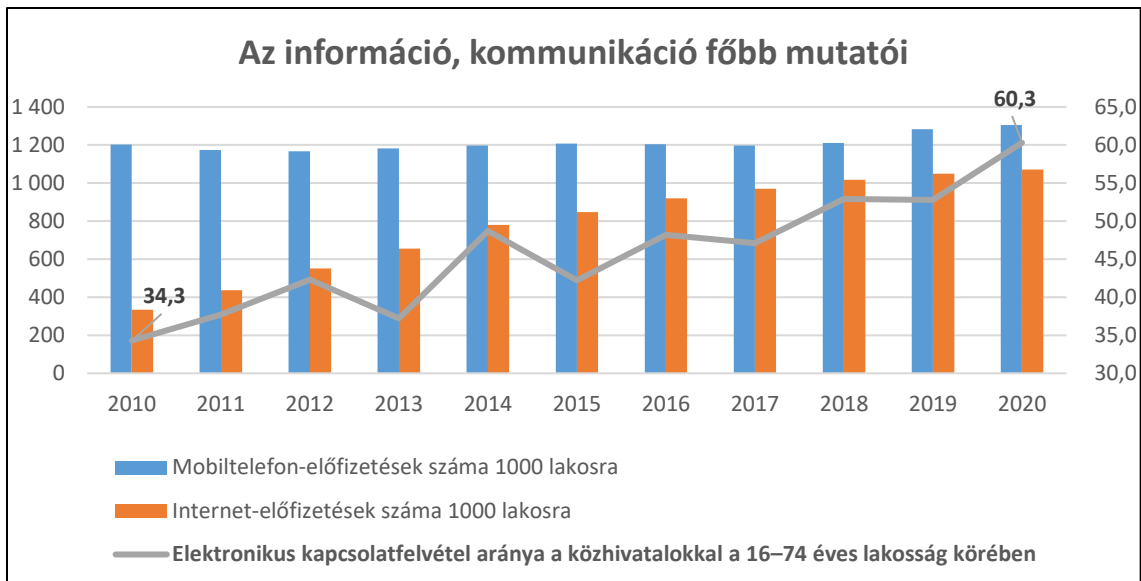

Kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene

(előző év azonos hónapja=100%)

- Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes üzlet, ezen belül élelmiszer jellegű vegyes
- Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes üzlet, ezen belül élelmiszer, ital, dohányárú
- Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes üzlet összesen
- Nem élelmiszertermék jellegű, nem üzlet, ezen belül csomagküldő és internet
- Nem élelmiszertermék jellegű összesen
- Gépjármű-üzemanyag forgalom
- Mindösszesen
- Gépjármű- és járműalkatrész forgalom

T Á B L Á K

A bruttó hozzáadott érték ágazati megoszlása és alakulása

Év	2019. év millió Ft	megoszlás %	2020. év millió Ft	megoszlás %	2020/2019 év, %
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1576520	3,3	1647346	3,5	104,5
Ipar	9555692	20,1	9764091	20,5	102,2
Ebből: feldolgozóipar	8402287	17,7	8610404	18,0	102,5
Építőipar	2313071	4,9	2289609	4,8	99,0
Szolgáltatások összesen	26797947	56,4	26655773	55,8	99,5
Ebből: kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4913432	10,3	4859730	10,2	98,9
ezen belül: kereskedelem, gépjárműjavítás	4126380	8,7	4289138	9,0	103,9
ezen belül: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	787052	1,7	570591	1,2	72,5
Ebből: szállítás, raktározás	2421606	5,1	2070832	4,3	85,5
Ebből: információ, kommunikáció	1984405	4,2	2140066	4,5	107,8
Ebből: pénzügyi, biztosítási tevékenység	1501581	3,2	1583568	3,3	105,5
Ebből: ingatlanügyletek	4015881	8,5	3973884	8,3	99,0
Ebből: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	4050426	8,5	3902671	8,2	96,4
Ebből: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás, oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás	6719619	14,1	7010351	14,7	104,3
ezen belül: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	3164083	6,7	3290001	6,9	104,0
ezen belül: oktatás	1789611	3,8	1859309	3,9	103,9
ezen belül: humán-egészségügyi, szociális ellátás	1765925	3,7	1861039	3,9	105,4
Ebből: művészet, szórakoztatás, szabad idő, egyéb szolgáltatás humán-egészségügyi, szociális ellátás	1190996	2,5	1114671	2,3	93,6
Termékdók és -támogatások egyenlege	7280742	15,3	7386646	15,5	101,5
GDP összesen (piaci beszerzési áron)	47523971	100,0	47743465	100,0	100,5

**Költségvetési egyenleg és adóságállomány értéke
(millió Ft)**

ÉV	Központi Költségvetés egyenlege	Kormányzati szektor konszolidált bruttó adósága (névértéken, év végén)
2017.	-1 690 325	28 311 913
2018.	-1 367 743	29 962 641
2019.	-893 004	31 122 421
2020.	-4 910 353	38 408 021
2021.	-3 508 658	41 153 155

Forrás: KSH, EDP jelentés, 2021. április22.

Infláció Európában 2019-2020

Időszak, év		Magyarország	EU27	Eurózóna	Egyesült Államok	Japán
2019.	január	102,8	101,4	101,4	101,6	100,2
	február	103,2	101,6	101,5	101,5	100,2
	március	103,8	101,6	101,4	101,9	100,5
	április	103,9	101,9	101,7	102,0	100,9
	május	104,0	101,5	101,2	101,8	100,7
	június	103,4	101,5	101,3	101,6	100,7
	július	103,3	101,3	101,0	101,8	100,5
	augusztus	103,2	101,3	101,0	101,7	100,3
	szeptember	102,9	101,1	100,8	101,7	100,2
	október	103,0	101,0	100,7	101,8	100,2
	november	103,4	101,3	101,0	102,1	100,5
	december	104,1	101,6	101,3	102,3	100,8
2020.	január	104,7	101,7	101,4	102,5	100,7
	február	104,4	101,6	101,2	102,3	100,4
	március	103,9	101,1	100,7	101,5	100,4
	április	102,5	100,6	100,3	100,3	100,1
	május	102,2	100,5	100,1	100,1	100,1
	június	102,9	100,7	100,3	100,6	100,1
	július	103,9	100,8	100,4	101,0	100,3
	augusztus	104,0	100,4	99,8	101,3	100,2
	szeptember	103,4	100,2	99,7	101,4	100,0
	október	103,0	100,2	99,7	101,2	99,6
	november	102,8	100,2	99,7	101,2	99,1
	december	102,8	100,2	99,7	101,4	98,8

Év	2019	2020.
A bruttó hazai termék (GDP) értéke, folyó áron, milliárd Ft	47 524,0	47 743,5
A bruttó hazai termék (GDP) egy főre jutó értéke, ezer Ft	4 863,7	4906,8
A bruttó hazai termék (GDP) egy főre jutó értéke, euró	22 806	22 202
A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe, előző év = 100,0%	104,6	104,9
A bruttó hazai termék (GDP) implicit árindexe, előző év = 100,0%	104,8	106,5
A háztartások fogyasztásának volumenindexe, előző év = 100,0%	104,6	97,4
Bruttó nemzeti jövedelem (GNI), milliárd Ft	46 281,7	46 064,0
GNI/GDP arány, %	97,4	96,5

FT/euró

havi és éves átlagos árfolyamai

	2019.	2020.
január	319,99	334,29
február	318,06	337,47
március	315,97	345,26
április	321,17	356,3
május	325,3	350,96
június	322,77	347,59
július	325,3	351,08
augusztus	326,92	348,88
szeptember	332,42	360,45
október	331,73	362,66
november	333,87	360,07
december	330,8	359,01
Árfolyam átlaga	325,36	351,17

Külkereskedelmi egyenleg

Év	Időszak	Érték, folyó áron milliárd forint	Érték, folyó áron millió dollár	Érték, folyó áron millió euró
2019.	január	111	405	352
	február	234	836	737
	március	181	649	576
	április	67	201	186
	május	196	659	595
	június	162	584	510
	július	26	88	78
	augusztus	6	16	15
	szeptember	161	520	477
	október	125	419	380
	november	111	360	329
	december	32	111	99
2020.	január	140	456	412
	február	375	1 209	1 111
	március	116	370	328
	április	-197	-626	-567
	május	28	98	87
	június	234	789	678
	július	72	233	193
	augusztus	114	403	328
	szeptember	419	1 345	1 147
	október	318	1 037	879
	november	285	946	800
	december	142	497	398

Külkereskedelmi forgalom

Termékcsoport/Év		2019.	2020.
BEHOZATAL	Élelmiszerek, italok, dohány	1 809	1 972
	Nyersanyagok	719	684
	Energiahordozók	2 734	1 882
	Feldolgozott termékek	12 286	13 309
	Gépek és szállítóeszközök	16 510	16 763
	Összesen	34 057	34 610
KIVITEL	Élelmiszerek, italok, dohány	2 451	2 749
	Nyersanyagok	812	810
	Energiahordozók	928	756
	Feldolgozott termékek	10 900	11 427
	Gépek és szállítóeszközök	20 378	20 914
	Összesen	35 470	36 656
EGYENLEG	Élelmiszerek, italok, dohány	643	777
	Nyersanyagok	94	126
	Energiahordozók	-1 806	-1 126
	Feldolgozott termékek	-1 386	-1 882
	Gépek és szállítóeszközök	3 869	4 150
	Összesen	1 413	2 046

Szolgáltatások külkereskedelmi forgalma (milliárd Ft)

Év	Bérmunka- szolgáltatási díj	Javítási és karbantartási szolgáltatás	Turizmus	Szállítási szolgáltatások	Üzleti szolgáltatások	Kormányzati szolgáltatások	Összesen
Behozatal							
2019	73,9	161,0	799,1	1 359,2	3 820,5	53,4	6 267,1
2020	71,2	143,0	402,8	1 134,7	3 503,9	70,9	5 326,5
Kivitel							
2019	587,5	208,2	2 123,3	2 254,7	3 670,9	39,2	8 883,8
2020	512,3	187,9	1 057,1	1 624,0	3 501,8	35,3	6 918,3
Egyenleg							
2019	513,6	47,2	1 324,3	895,5	-149,7	-14,2	2 616,7
2020	441,1	44,9	654,3	489,3	-2,1	-35,7	1 591,8

A külföldiek magyarországi utazásainak jellemzői

Év	Összes utazások száma, ezer	Összes eltöltött napok száma, ezer nap	Összesen utazásokon egy fő egy napjára jutó költség, ezer Ft	Összes költség, millió Ft	Összes utazáson átlagos tartózkodási ideje, nap
2009	40 624	96 988	12,4	1 200 637	2,4
2010	39 904	95 718	12,4	1 189 819	2,4
2011	41 304	99 185	12,1	1 200 139	2,4
2012	43 565	99 881	12,1	1 208 547	2,3
2013	43 611	101 420	12,5	1 263 957	2,3
2014	45 984	109 879	13,3	1 459 534	2,4
2015	48 345	119 645	13,4	1 607 668	2,5
2016	52 890	124 044	13,9	1 724 543	2,3
2017	54 962	124 444	14,7	1 832 412	2,3
2018	57 667	130 095	15,9	2 066 780	2,3
2019	61 397	138 463	16,7	2 310 110	2,3
2020	31 641	70 944	14,9	1 054 342	2,2

Belföldi utazások jellemzői

Év	Összes utazás, ezer fő	Utazáson eltöltött idő, ezer nap	Költség, millió Ft	Egy utazó egy napjára jutó költség, Ft
2016	14 425	58 967	308 911	5 239
2017	14 374	57 908	328 802	5 678
2018	14 386	60 296	347 421	5 762
2019	14 249	59 280	393 243	6 634
2020	8 919	39 803	269 792	6 778

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók kedvezmények nélküli nettó átlagkeresete az álláshely főbb jellemzője szerint

	<i>Átlagkereset FT</i>		<i>előző év=100%</i>	
	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
Alap állománycsoport fizikai	179 584	195 360	113,2	108,8
Alap állománycsoport szellemi	313 189	340 947	109,8	108,9
Alap állománycsoport ismeretlen	231 561	189 465	119,6	81,8
<i>Összesen</i>	<i>244 609</i>	<i>268 405</i>	<i>111,4</i>	<i>109,7</i>
Ebből: gazdasági, igazgatási, érdekképviselési vezetők, törvényhozók	473 295	510 981	109,1	108,0
Ebből: felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	351 435	379 913	108,2	108,1
Ebből: egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	261 874	288 435	111,5	110,1
Ebből: irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	215 646	234 876	112,9	108,9
Ebből: kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	193 214	211 950	112,0	109,7
Ebből: mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	163 586	178 887	115,8	109,4
Ebből: ipari és építőipari foglalkozások	211 093	229 960	112,9	108,9
Ebből: gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	210 603	228 883	113,6	108,7
Ebből: szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	129 783	140 462	115,4	108,2

A bruttó hazai termék (GDP) termelése folyó áron a főbb nemzetgazdasági ágakban, negyedévente [millió forint]

Év	2019.				2020.			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	232 936	353 427	529 370	460 787	228 262	356 586	571 523	490 975
Ipar	2 185 033	2 443 821	2 374 876	2 551 962	2 369 476	2 082 876	2 486 804	2 824 935
Építőipar	321 240	554 929	671 815	765 087	362 712	529 787	594 335	802 775
Szolgáltatások összesen	6 034 509	6 569 121	6 751 871	7 442 446	6 445 061	6 169 455	6 673 207	7 368 050
GDP ÖSSZESEN (piaci beszerzési áron)	10 362 692	11 751 598	12 219 877	13 189 804	11 044 588	10 839 675	12 263 030	13 596 172

**A bruttó hazai termék (GDP) termelése folyó áron a SZOLGÁLTATÁSOK nemzetgazdasági ágazataiban, negyedévente
[millió forint]**

Év	2019.				2020.			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Szolgáltatások összesen	6 034 509	6 569 121	6 751 871	7 442 446	6 445 061	6 169 455	6 673 207	7 368 050
<i>Ebből: kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás</i>	<i>934 256</i>	<i>1 191 718</i>	<i>1 317 122</i>	<i>1 470 336</i>	<i>1 039 264</i>	<i>1 053 740</i>	<i>1 321 216</i>	<i>1 445 510</i>
<i>Ebből: szállítás, raktározás</i>	<i>516 605</i>	<i>572 473</i>	<i>647 768</i>	<i>684 760</i>	<i>524 647</i>	<i>440 260</i>	<i>512 751</i>	<i>593 174</i>
<i>Ebből: információ, kommunikáció</i>	<i>459 764</i>	<i>458 572</i>	<i>491 487</i>	<i>574 582</i>	<i>531 579</i>	<i>464 891</i>	<i>530 345</i>	<i>613 251</i>
<i>Ebből: pénzügyi, biztosítási tevékenység</i>	<i>362 358</i>	<i>380 281</i>	<i>379 950</i>	<i>378 992</i>	<i>381 469</i>	<i>401 146</i>	<i>400 430</i>	<i>400 523</i>
<i>Ebből: ingatlanügyletek</i>	<i>1 003 035</i>	<i>985 769</i>	<i>988 971</i>	<i>1 038 106</i>	<i>1 049 710</i>	<i>958 769</i>	<i>985 635</i>	<i>979 770</i>
<i>Ebből: szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység</i>	<i>923 041</i>	<i>1 024 184</i>	<i>1 013 324</i>	<i>1 089 877</i>	<i>971 646</i>	<i>908 841</i>	<i>956 590</i>	<i>1 065 594</i>
<i>Ebből: közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás, oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás</i>	<i>1 564 924</i>	<i>1 680 058</i>	<i>1 619 834</i>	<i>1 854 803</i>	<i>1 670 692</i>	<i>1 714 595</i>	<i>1 683 761</i>	<i>1 941 303</i>
<i>Ebből: művészet, szórakoztatás, szabad idő, egyéb szolgáltatás humán-egészségügyi, szociális ellátás</i>	<i>270 526</i>	<i>276 065</i>	<i>293 415</i>	<i>350 990</i>	<i>276 056</i>	<i>227 213</i>	<i>282 478</i>	<i>328 924</i>

Kiskereskedelmi eladási forgalom árucsoportonként, millió Ft

Árucsoport	2019. I. negyedév	2019. II. negyedév	2019. III. negyedév	2019. IV. negyedév	2020. I. negyedév	2020. II. negyedév	2020. III. negyedév	2020. IV. negyedév
Élelmiszer	719 886	780 438	806 349	860 522	887 867	873 050	869 197	955 972
Alkoholtartalmú ital	74 956	96 477	103 859	115 312	84 434	104 180	109 304	118 206
Alkoholmentes ital	72 544	87 626	97 452	90 930	82 327	86 509	96 634	84 766
Kávé	26 596	27 720	28 456	32 501	30 687	30 436	30 549	35 731
Dohányáru	161 343	193 336	211 827	197 953	186 674	208 465	236 132	216 956
Gyógyszer, gyógyászati cikk	134 862	134 644	127 025	145 697	168 581	127 970	139 502	158 296
Kozmetikai és testápolási cikk	95 296	104 762	110 529	135 458	108 382	97 466	112 023	128 288
Textil, ruházat	147 381	179 969	168 408	218 459	133 225	129 880	168 076	191 556
Lábbeli, bőrdíszmű	47 574	65 734	67 183	76 359	39 588	40 445	61 285	63 704
Bútor, világítóberendezés	63 119	74 430	83 739	95 185	65 931	79 806	92 840	91 692
Lakástextília, fal- és padlóburkoló	30 611	32 292	39 930	44 482	32 290	32 121	41 075	45 544
Háztartási cikk	25 839	27 682	31 918	40 900	26 133	26 417	31 040	43 237
Tartós elektromos háztartási gép	30 030	36 498	37 854	51 068	32 353	38 219	43 533	53 588
Elektromos háztartási kisgép	19 722	21 565	21 263	32 327	20 873	22 216	24 967	32 122
Audio-, videoberendezés, kép- és hanghordozó	22 434	20 873	22 998	40 133	24 389	20 885	25 284	43 589
Vasáru, barkács-felszerelés	54 589	79 896	80 491	79 049	60 853	87 409	79 511	77 732
Építőanyag, szaniteráru, festék	103 775	158 495	173 750	151 086	119 559	172 436	161 235	146 532
Könyv, újság, papíráru	31 127	30 823	39 342	47 250	32 781	23 885	36 086	42 351
Információ feldolgozó berendezés, telefon	61 078	61 741	66 363	95 537	73 301	77 482	79 806	110 442
Tisztítószer	43 766	49 443	52 178	62 005	57 650	54 806	58 889	60 645
Használt cikk	7 363	9 374	8 174	10 369	6 983	4 850	7 263	7 914
Sport-, hobbi- és játékszer	34 875	46 972	44 561	64 600	40 657	54 635	52 606	72 016
Üzemanyag	431 709	526 876	548 751	515 071	437 649	361 139	493 593	439 807
Egyéb iparcikk	154 967	172 571	158 851	188 743	155 270	169 008	150 987	173 456
Kiskereskedelem összesen	2 595 443	3 020 236	3 131 253	3 390 995	2 908 435	2 923 716	3 201 415	3 394 143
Új gépjármű	127 286	144 557	147 441	164 303	147 637	115 447	163 788	154 114
Használt gépjármű	33 936	30 186	32 507	36 243	39 181	23 993	36 011	34 723
Új és használt motorkerékpár	2 182	2 962	2 410	2 075	2 286	2 983	2 301	2 023
Gépjárműalkatrész	56 495	65 870	59 333	77 453	64 315	63 032	57 993	81 554
Gépjármű-kiskereskedelem	219 899	243 575	241 691	280 073	253 419	205 455	260 094	272 413

BRUTTÓ MEDIÁN KERESET (FT, FŐ, HÓ)

Év		2019	2020
Nemzetgazdasági ágak együtt		292 320	320 582
E b b ő l :	mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	250 000	274 125
	bányászat, kőfejtés	330 000	331 000
	feldolgozóipar	314 930	342 000
	villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	482 771	524 773
	vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék- gazdálkodás	298 685	315 320
	ipar	317 408	344 279
	építőipar	200 000	225 000
	kereskedelem, gépjárműjavítás	259 000	287 653
	szállítás, raktározás	292 680	320 101
	szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	202 000	213 743
	információ, kommunikáció	496 000	539 335
	pénzügyi, biztosítási tevékenység	475 000	513 624
	ingatlanügyletek	226 000	250 000
	szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	379 240	429 325
	adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	248 000	270 000
	közigazgatás, védelem; kötelező társadalom-biztosítás	319 132	344 531
	oktatás	300 000	322 352
humán-egészségügyi, szociális ellátás	273 818	316 201	